

Ljubav u afteru, Pater familias, O procesu pisanja

Rismondo, Mihovil

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of dramatic art / Sveučilište u Zagrebu, Akademija dramske umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:205:714324>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Academy of Dramatic Art - University of Zagreb](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA DRAMSKE UMJETNOSTI
ODSJEK DRAMATURGIJE**

MIHOVIL RIMONDO

**LJUBAV U AFTERU
PATER FAMILIAS
O PROCESU PISANJA**

Diplomski rad

Zagreb, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA DRAMSKE UMJETNOSTI

Odsjek Dramaturgije
Usmjerenje Dramsko pismo i filmsko pismo

LJUBAV U AFTERU
PATER FAMILIAS
O PROCESU PISANJA

Mentor:

izv.prof.art. Tomislav Zajec

Student:

Mihovil Rismondo

Zagreb, 2023.

Sadržaj

Ljubav u afteru.....	1
Pater familias.....	48
O procesu pisanja.....	112

LJUBAV U AFTERU

Mihovil Rismondo

Dramaturgija, 1. godina MA studija

Usmjerenje: Dramsko pismo i filmsko pismo

Kolegij: Autorske poetike (II)

Mentor: izv.prof.art. Tomislav Zajec

ADU 2020./2021.

Lica:

BRUNO

LANA

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM

LUKA

MAGDALENA

PRVI DIO

U Laninom dnevnom boravku. Bruno je gol. Posvuda je razbacana odjeća. On traži svoju majicu i hlače. Najednom se iz spavaće sobe čuje Lanino tiho stenjanje i škripanje njenog kreveta. Oba zvuka postaju glasnija.

I nakon tog u dnevni boravak uđe Djevojka s bisernom naušnicom. Sjedne na kauč.

Stenjanje kroz scenu prelazi u vikanje.

Djevojci je na prvu kao neugodno, a Bruno se ne obazire.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Kak može živjet s tim krevetom? Nema gore stvari.

Bruno traga za majicom.

BRUNO: Od čega?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Pitam kak Lana može živjet s tim krevetom. Ubila bi se...

Bruno uzme neke hlače. Ni te nisu njegove.

BRUNO: Uvijek ista priča.

Stenjanje i škripanje postaju glasniji. Djevojka se zamisli.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Seks je nešto slično kao kidanje kože s tijela druge osobe i oblačenje te kože na sebe, dok druga osoba radi isto. Tako vam je jebeno dok to radite i neko kratko vrijeme nakon što završite... pa si vratite kože.

BRUNO: Nastrana si. Sjediš mi na majici.

On uzme majicu ispod nje.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ili ne vratite. Zavisi kako gledaš na to.

BRUNO: Ma da, zavisi.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: A čiju ti kožu nosiš?

BRUNO: Svoju.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Nikad ti se nije desilo da nekome nisi vratio kožu?

Bruno sad traži hlače.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Svi nosimo tuđe kože.

Bruno kopa po hrpi odjeće.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Misliš da nosim tvoj broj?

BRUNO: Da bar.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ah... nisam tvoja liga...

BRUNO: Ma da bar nosiš, imao bi od koga posuditi hlače.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Znaš što je dobro kod kože? Što se može rastegnuti.

Bruno odustane od traženja, sjedne na kauč.

BRUNO: Aj, odi joj reci da si kupi novi krevet.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Rijetke hlače se mogu tako rastegnuti. Kako ti se čini moja metafora?

Ona sjedne tik do njega.

BRUNO: Izgledaš kao da si izašla iz Vermeerove slike s tom naušnicom.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Koje slike?

BRUNO: Djevojka s bisernom naušnicom.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Je li to lijepa slika?

On opet ustane.

BRUNO: Gdje su mi jebene hlače....?!

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Daj se opusti... gdje ti se žuri...

Bruno opet počne prekopavati po odjeći.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Nisi čuo da cure ne vole ozbiljne tipove?

BRUNO: Jel ti ja izgledam kao ozbiljan tip?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Gušiš se u nečijoj koži?

Iz spavaće sobe sad se čuje Lanino vrištanje od zadovoljstva.

BRUNO: To je neka sadomazo brija?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Mogu ti pomoći da ju skineš sa sebe.

BRUNO: Ja bi volio da imam nešto za skinuti sa sebe.

I... Lana je došla do klimaksa. Stenjanje se stišava. Krevet ne škripi više.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Kako hoćeš.

Ona ustane. Krene se oblačiti.

BRUNO: Čekaj. (...) Koliko naplaćuješ?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Do sad je bilo free of charge. Bilo bi ti lakše da sam kurva?

BRUNO: Pa gle, to zvuči kao težak i ozbiljan posao; skidanje kože s nekoga. Nije to lako. Ja bi se bolje osjećao da ti platim nego da se mučiš bezveze.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Imaš rupu na toj majici.

BRUNO: Nije da te gledam kao kurvu, nemoj ti mene krivo shvatiti, nego znaš ono. Onda bi sve bilo strogo poslovno i čist račun znači dugu ljubav. A ovako bi se osjećao dužan...

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: A ja sam mislila da si ti fin dečko.

Stanka.

BRUNO: Ne, ja sam veliki jebač.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ma nisi, ti samo patiš za nekim. Za kim?

BRUNO: Možda.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ako mi kažeš, možda ti bude lakše.

BRUNO: Ali ja volim patiti. Ja sam umjetnik. Mi moramo patiti, to nam je u opisu posla. Veltšmerc i ostale pičke materine. Jel ti znaš da nam prije upisa na akademiju daju da potpišemo formu u kojoj piše "ako se do sad nisam patio, patit ću se, jer to mi je u opisu posla."

Bruno baca odjeću na jednu hrpu i onda počne uređivati kauč. Za vrijeme monologa pospremi i stol, baci čikove iz pepeljare u smeće, odnese čaše u sudoper... i prazne flaše u smeće. Obriše prašinu.

BRUNO: Sad ti vidi jesi li ikad čula za sretno zaljubljenog umjetnika; ja nisam nikad - ma kad si uopće čula za sretnog umjetnika? Ja sam na početku mislio da sam sretan jer sam živio nekim boemskim životom, onda sam shvatio da sam nihilist a na kraju mi je došlo iz dupeta u glavu da je to jedno te isto. I eto, zato dugoročno gledano preferiram spavanje s kurvama pored spavanja s nimfomankama jer je praktičnije i jer nema emocionalne poveznice, ja sam ti kao neki robot, terminator. Nije to najsretniji život, ali jebiga, sam sam ga birao - ili je on

birao mene, tko će to znati - i nije mi uvijek lako ali što da radim, osim da nekad u krevetu mrtav pijan žalim što mi još nisu dijagnosticirali tumor. Onda se sjetim da sam robot pa mi bude još teže jer ne znam kako robot može dobiti tumor.

Bruno sjedne nazad u kauč. Sve izgleda malo ljepše.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: I ja se nekad osjećam kao robot.

BRUNO: Ma možeš ti i bolje od tog.

Ulazi Magdalena, držeći se za leđa.

BRUNO: Megi, jesi živa?

MAGDALENA *zijekajući*: Ej.

BRUNO: Di si ti bila?

MAGDALENA: U kadi.

BRUNO: Dođi, sjedni s nama.

MAGDALENA: Koliko je sati? Joj... mislim da moram ići...

BRUNO: Ma pet minuta više manje... Zapali koju, popij nešto, grozno izgledaš.

Magdalena sjedne.

MAGDALENA: Mrzim premijere.

BRUNO: Aha... ovo je -

Stanka.

BRUNO: Ovo je -

MAGDALENA: Znam, upoznale smo se sinoć.

BRUNO: E super, znate se.

MAGDALENA: Kako ti je bilo?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Gdje, na premijeri ili tu?

MAGDALENA: Pa oboje.

BRUNO: Ja se premijere ni ne sjećam.

MAGDALENA: Klasika.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Drago mi je da sam bila, nisam dugo bila u kazalištu... A tu mi je bilo kul. Neke stvari su mi malo išle na živce...

MAGDALENA: Koje?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Pa ono kad smo se Lana i ja zbarile i kad nam se Luka pridružio.

BRUNO: Zašto?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Pa kao pristala sam mu doći na premijeru, ali to ne znači da mi može uvaliti jezičinu kak mu se sprdne...

MAGDALENA: Ma to je Luka. Baš njega boli kurac...

BRUNO: Kao da tebe boli kurac.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Pa boli me kurac jer nije bilo tko u pitanju. I onda poslije kad ti je jebao mater, Magdalena, to mi je fuj bilo.

MAGDALENA: Jebao mi je mater?

BRUNO: Jebao joj je mater?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Jel me jebeš sad da se ne sjećaš ničega?

MAGDALENA: To je naš Bruncek. On na tjednoj bazi u sebe stavi sranja za pobiti jedno manje selo i to radi već godinama... Šta misliš kako mu izgledaju moždane vijuge?

Magdalena si je jako smiješna.

MAGDALENA: Zašto mi je Luka jebao mater?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Zato što si mu slučajno pošmrkala lajnu.

BRUNO: 'Slučajno'

MAGDALENA: Šta je rekao?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Da nije speed da se krade.

MAGDALENA: Aha. Ja bi se ispravila malo. Kad smo već kod -

Stanka.

MAGDALENA: Bruno, imaš rupu na majici.

BRUNO: Znam.

MAGDALENA: Moram doma. Imamo šta za ispraviti se?

BRUNO: Odi pitaj Lukicu.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Daj im par minuta...

MAGDALENA: A ovo na stolu?

Megi gurne prst u prah i poliče ga.

MAGDALENA: Koks nije.

BRUNO: Vjerojatno ket, nemam pojma.

MAGDALENA: Mislim da nisam nikad...

BRUNO: Uzmi, uzmi, ispravit će te samo tako.

MAGDALENA: Kako?

BRUNO: Ukrivo.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: To je nešto za konje, jelda?

BRUNO: Mislim da da.

MAGDALENA: Jel dobro?

BRUNO: Ne znam, ne družim se s puno konja.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: U društvu si čak smješniji nego nasamo.

MAGDALENA: Njemu je sve zajebancija.

BRUNO: To je zato što imam komplekse koji najviše pucaju kad sam s više od jedne osobe, pa okrećem na zajebanciju da sakrijem vlastitu nesigurnost.

MAGDALENA: I to je zajebancija.

BRUNO: Kako onda objašnjavaš to da nikad nisam bio u trojčeku?

MAGDALENA: Ozbiljno nikad nisi?

BRUNO: I kako ti znaš što je zajebancija, Megi? Možda sam smrtno ozbiljan? Možda se zato toliko drobim, jer se drugačije ne znam nositi sa nesigurnostima? Paranojom i depresijom?

MAGDALENA: Moraš probati 'menage a trois', ozbiljno ti kažem. U dvoje se voli, u troje se soli.

Dolazi Lana. Prvo ide do frižidera.

LANA: Majku mu jebem... da mu jebem... u pičku... mu jebem... da mu jebem... hej ljudi... kurvin sin... majku mu jebem... u pičku... Zašto si ti u gaćama?

BRUNO: Zato što ne znam gdje su mi hlače, šta misliš zašto sam u gaćama...

MAGDALENA: Treba mu i nova majica. Ova ima rupu.

BRUNO: Molim te nađi nešto za Megi da se ispravi jer lupeta pizdarije.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Manje nego ti.

Lana dođe i sjedne kraj brune s tanjurom i kremšnitom.

LANA: Šta, nemate ništa?

BRUNO: Mi mislili da je kod vas.

LANA: A mi mislili da je kod vas.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ma... niste vi ništa mislili...

LANA: Šta bi to trebalo značiti?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ništa...

MAGDALENA: Znači nemamo ništa? Šteta...

BRUNO: Rokni ket, olabavit će ti glavu.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Znači ipak znaš kako djeluje.

BRUNO: Znam.

MAGDALENA: Jel se isplati uzeti? Šta ti radi?

BRUNO: Opušta. Prvi put malo zbuni.

MAGDALENA: Zbuni?

BRUNO: Da. Smiješna brija te okrene.

Lana sjedne kraj Brune. Primijeti rupu na majici.

LANA: Opet nosiš tu majicu.

BRUNO: Kad ju volim.

LANA: Što si sentimentaln.

MAGDALENA: Zašto?

BRUNO: A ovako nekako ide priča. Dok sam još bio na akademiji, na klasi smo radili Molierra, Tartuffea, i tad sam, Megi, prvi put probao to sranje od keta s jednom ribom na nekom afteru. Mene ti je to toliko zbunilo da sam, dok smo se mazili, slušao Orgona, Dorine, Tartuffea, Marianne i ostale kako mi pričaju šta trebam raditi. "Daj primi ju za pičku, ne budi jazavac ono buraz. Daj uvali joj jezičinu grome možeš ti to. Ugrizi joj tu majicu." Sve na francuskom. Na kraju sam jadnoj ribi izgrizao majicu na leđima... Kasnije sam joj rekao da ću ju dati sašiti i...

MAGDALENA: I eto je sad na tebi.

LANA: Kad je to bilo?

BRUNO: Koliko je prošlo od akademije?

LANA: A tebi više nego meni.

BRUNO: Pet - šest - sedam godina možda? Zašto?

Lani ispadne pola kremšnite na majicu. Podigne ju, vrati na tanjur...

LANA: Mrzim aftere... Uglavnom, Megi, šta si zadnje čitala?

MAGDALENA: Kako misliš?

LANA: Pa šta si zadnje čitala?

MAGDALENA: Neku dramu.

LANA: Dobro. Koju dramu?

MAGDALENA: Ne mogu se sjetiti... od Vidića nešto.

LANA: Ništa, svadiš se s Vidićem onda.

MAGDALENA: Ajme jebeno.... svadim se s Vidićem...

BRUNO: Ma ne funkcioniira to baš tako...

MAGDALENA: Nego?

BRUNO: Može te okrenuti na šta hoće. Nije to psihoaktivna droga u smislu da će ti biti onako dobro kako si ti zamisliš stvari unaprijed, nego baš kontra. Ovo ti čupa neke stvari iz podsvijesti i na kraju svašta izađe van.

MAGDALENA: Aha.

BRUNO: Tako da znaš. Lana, šta ti nisi nikad probala?

Stanka.

BRUNO: Lana?

LANA: Nečeg sam se sjetila.

Ode nazad u spavaću.

BRUNO: Znači Megi, ako imaš neki fetiš, spremi se da izađe van. Ako si nastrana, spremi se da da to izađe van. Ako si zaljubljena, spremi se da izađe van. Ako si u nedjelju gledala Stankovića na telki, spremi se da sad gostuješ u emisiji...

MAGDALENA: Znači bilo koji kurac može biti.

BRUNO: Da.

Vraća se Lana. S Lukom.

BRUNO: Evo mojih jebelih hlača.

LANA: I sad nemam pojma čega sam se sjetila.

LUKA: Zasrana ti je majica.

LANA: Aha... vjerojatno je to bilo...

MAGDALENA: Pretvaraš se u Brunceka.

Lana ode.

LANA *iz sobe*: Bruno, hoćeš neku Lukinu majicu?!

BRUNO: Ne! (*Luki:*) Brate, to su moje hlače.

Luka pogleda malo bolje što nosi.

LUKA: Vidi kurca, nisu moje. Ajme... ja se još čudim šta će mi ovo.

Izvadi kondom.

BRUNO: Ma samo se ti kondomaj. Komodaj. Bitno da znam gdje su.

Lana se vrati. Njih dvoje sjednu na kauč.

MAGDALENA: Luka, oprosti za jučer.

LUKA: Oprošteno ti je.

LANA: O čemu priča?

LUKA: Nemam pojma.

MAGDALENA: Svi se pretvarate u Brunceka.

BRUNO: Da bar.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ili obrnuto.

LUKA *Djevojci*: A šta bi to trebalo značiti...?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ma ništa.

LUKA: Lijepa ti je ta naušnica.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Već si mi rekao.

LANA: Smijem ju probati?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ne znam koliko je to higijenski...

LANA: Mislim da bi mi baš lijepo stajala uz jednu haljinu.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: ...ali dobro.

Djevojka joj pruži naušnicu. Lana ju umoči u rakiju i stavi u uho.

LANA: Luka, misliš da bi mi dobro stajala uz onu zelenu s -

LUKA: A pa ne znam. Valjda bi. (*Djevojci*.) Jesi živa?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Mrtva umorna.

BRUNO *Lani*: Lijepo ti stoji.

LANA: Uvijek nosiš samo jednu?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Da.

LANA: A gdje si ih kupila?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Nemam pojma više.

LANA: Jako mi se sviđa.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Posudila bi ti ju, ali nećeš mi vratiti...

LANA: Ma nije to za posuđivanje.

LUKA: Imaš drugu doma? Mislim, ako uvijek nosiš jednu.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Poklonila sam ju nekome.

LANA: Slatko.

Djevojka ustane, Lana joj vrati naušnicu.

LUKA: Već?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Umorna sam.

BRUNO: Bok djevojko s bisernom naušnicom.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Bok, Bruno.

BRUNO: Šalio sam se malo prije, nemoj zamjeriti.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Zašto bi zamjerila?

BRUNO: Tako mi nekako djeluješ.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Kao da bi mogla zamjeriti?

BRUNO: Da.

Stanka.

BRUNO: Ma... možda brijem.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Možda. Možda i ne. Ne. Da? Je li bitno?

BRUNO: Jesi okej?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Hoćeš li se uopće sjećati sutra?

BRUNO: Čega?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Upravo to.

Stanka.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Idem, ćao. (*Luki:*) Jel bi me otpratio?

LUKA: Bi, bi. (*Lani*)Evo me za pet minuta.

Njih dvoje odu.

Par trenutaka tišine.

BRUNO: Odu mi hlače. Jebem ti -

LANA: Dobro, vratit će se.

BRUNO: Kad?

LANA: Ne znam.

Stanka.

BRUNO: Jesam ja ispao šupak?

LANA: Zašto?

BRUNO: Pa vidiš kak je bila nadržkana.

LANA: Kog boli kurac...

Stanka.

MAGDALENA: Ma nisi. Znaš šta je meni problem kod ekipe koja se krpa na naše partije? Oni u nekom momentu kao da preuzmu neku našu energiju i onda si zabriju nešto i postanu naporni... Da stvar bude gora onda im se to sviđi i nastave se krpati na partije da -

BRUNO: Megi, ja sam iskreno zaboravio da si ti još tu.

MAGDALENA: Šta?

BRUNO: Pa kad ništa ne pričaš.

Magdalena uzme crtu ketamina.

BRUNO: Kako ćeš takva doma?

Magdalena ustane.

MAGDALENA: Bok ljudi.

Pokupi stvari i ode.

DRUGI DIO

Tišina.

LANA: I ti ideš?

BRUNO: Pa očito ne, kad nemam jebene hlače.

LANA: Aha. Da... ako ti se žuri, mogu ti neke Lukine dati pa -

BRUNO: Pričekat ću.

Stanka.

LANA: Pije mi se kava.

BRUNO: Stavit ću vodu.

Ona mu skine sunčane naočale.

LANA: Da te vidim.

BRUNO: Prestani.

LANA: Neću.

BRUNO: Ja sam sebe ne mogu gledati u ovakvom stanju, kako da tebi dam da me gledaš, vrati.

LANA: Joj, kao da se ne znamo.

BRUNO: Hvala lijepa.

LANA: Nisam mislila tako.

BRUNO: Ali ne mogu gledati bez njih, ovo svjetlo me –

Lana ustane i spusti rolete.

LANA: Bolje?

BRUNO: Ideš mi na živce.

Bruno ustane i ode u kuhinju, stavi vodu za kavu.

Stanka. Lana se ispruži na kauču. Bruno se vrati. Sjedne.

LANA: Muka mi je.

Lana se namjesti tako da stavi glavu Bruni u krilo.

BRUNO: Jebeni speed, ha?

Stanka. Lana zatvori oči. Neko vrijeme budu u tišini... Bruno podigne ruku kao da će ju pomaziti, onda ju brzo makne.

LANA: Bruno?

BRUNO: Da?

LANA: Kad si rekao za ovo s poderanom majicom, nečeg sam se sjetila... i sad mi je opet došlo. Neka slika mi je iskočila u glavi...

Lana se uspravi.

LANA: I neki čudni osjećaj.

BRUNO: Koji?

LANA: Ne znam, ne mogu objasniti. Nešto kao nostalgija valjda... ali nostalgija je meni obično hladna. Ovo je bilo toplo. (...) Pazi ovo. Mrtva sam pijana i sve me boli i vozim auto. Rano je jutro, u autu sviraju Floyd... nisam sama. Nekoga vozim negdje. Ne znam gdje ga vozim, ali znam da smo upravo prošli neku tržnicu... na dugačkoj aveniji. Možda na Aveniji Dubrovnik?

BRUNO: Riding towards the sunset.

LANA: Šta?

BRUNO: Ništa.

LANA: Ne kužim.

BRUNO: Lupam pizdarije.

Stanka.

BRUNO: Ta tvoja priča... zvuči kao nešto što bi Rundek opjevao.

LANA: Uglavnom... mrzim kad mi dođe tak neka lijepa slika... jer onda krenem kopati i kopati po tome, dok ne nađem nešto ružno...

BRUNO: Možda nećeš pronaći ništa.

LANA: Možda. Ali onda će me to početi frustrirati...

Vrati se Luka.

LUKA: E.

LANA: Ej.

LUKA: Šta se radi?

LANA: Ništa. Pričamo.

LUKA: O čemu?

LANA: Nekim glupostima.

BRUNO: Nostalgija.

LUKA: Aha.

LANA: Da.

LUKA: A dobro. Ja idem spavati onda.

LANA: Ostani.

LUKA: Nisam u moodu za nostalgiju.

LANA: Aha. Okej.

LUKA: Nostalgirajte se vi samo dalje.

BRUNO: Neka, neka, sad ću ja kući pa ju ti uzmi nazad.

LUKA: Ma joj hvala ti, konačno malo mira.

LANA: Seronja.

LUKA: Šalim se ljubavi, volim te.

LANA: I ja tebe, pusa bok.

Luka ode. Pa se vrati s hlačama u rukama.

LUKA: Umalo zaboravio.

BRUNO: E, fala ti.

Baci mu ih.

LUKA: Mislim da vam kipi voda.

Ode.

Bruno isto ode do kuhinje. Ali se brzo vrati.

BRUNO: Lana, nemaš kave.

LANA: Jebeno.

Stanka.

BRUNO: Ništa. Idem.

LANA: A gdje ti se žuri... daj. Ostani.

BRUNO: Umoran sam.

LANA: Ne seri.

BRUNO: Kad ti kažem.

LANA: Onda popij nešto. Jebo kavu.

BRUNO: Dalje u program?

LANA: Pa mislim... ako nema kave... ima čega ima.

BRUNO: Znaš kako to završava.

LANA: Da.

BRUNO: Ne mogu ja to više.

LANA: Sori deda.

BRUNO: Oprošteno ti je.

LANA: Zapravo u pravu si. Nitko to više ne radi.

BRUNO: Pa šta će ti to? Meni nakon svakog gaženja treba duplo toliko vremena da se dobijem. Nakon jučer... trebat ću danas i sutra da se vratim u normalu. A prije sam mogao, brate mili, tjedan - dva - tri...

LANA: Dobro to je pun kurac previše. Nikad nisam mogla baš tako.

BRUNO: Joj... ne da mi se.

LANA: Partijao si tri tjedna u komadu?

Stanka. Bruno obuče hlače, pa sjedne kraj nje.

BRUNO: A dobro, to sam malo pretjerao. To je stvarno bio specifičan primjer. Zaružio sam s jednom ribom i tak. Bilo nam je lijepo, pa smo nastavili... i eto.

LANA: Pa kako?

BRUNO: Pa tako. Nakon jednog aftera nastavili smo dalje u program i tako dok nismo ispucali sve frendove i frendice.

Stanka. Lana ode po vino.

LANA: Jedna putna?

Natoči im. Bruno se kratko nećka pa potegne.

BRUNO: Aj ž.

LANA: Ž.

Piju.

LANA: To mi se čini kul.

BRUNO: Što?

LANA: Takvo gaženje s nekim.

BRUNO: Da, bilo je kul. Ali ja malo pretjerujem, naravno da se nismo gazili cijela tri tjedna u komadu, pa umrli bi.

LANA: To je bila neka zajebana mala, već vidim.

BRUNO: Znaš da ti je kad se zaljubiš mozak kao na kokainu.

LANA: I zaljubio si se u nju? Ajme divno...

BRUNO: Razina dopamina u mozgu je slična razini koju postigneš s dobrim koksom. Tri tjedna na koksom zvuči kao dobar plan - ali to je skup sport - i ja nemam te pare. Ovo je isplativije.

Lana se smije.

LANA: Narkoman.

BRUNO: Šalim se ja malo.

LANA: Ma... znam.

Stanka.

BRUNO: Ovo je njena majica.

LANA: Baš si jako sentimentaln.

BRUNO: Ne, samo se pravim romantičan.

LANA: Onda okej.

BRUNO: Zašto bi patio za nekim tako dugo... pogotovo kad mi je cijelo vrijeme blizu.

LANA: Luka mi je pričao o nečemu sličnom. To jest kako si najbolje možeš postaviti u glavi stvari, da više ne patiš... čak i ako ju nastaviš gledati dalje.

BRUNO *nezainteresirano*: Jel.

LANA: On je prije puno vremena radio sezonu ili dvije kao skiper na Hvaru, da bi pokrio troškove studija preko godine.

BRUNO: Sa sezonom bi pokrio godinu?

LANA: Dobar je to posao... Ali užasno naporan. Dvanaest sati si ili na plaži ili na moru, okružen turistima... nakon posla najčešće piješ i piješ do kasno. Spavaš malo... radiš sedam dana u tjednu.

BRUNO: Zvuči kao prva godina na akademiji.

LANA: Da, akademija ga je super spremila za skiperavanje. (...) Uglavnom, Luka bi ti upoznao neku turistkinju, zaljubio se u nju na prvi pogled, platio joj par pića u beach baru... onda bi ju odveo u neki klub. Pa bi ju odveo u svoj apartman. To bi tako između njih trajalo nekoliko dana, a onda bi ona otišla svojim putem i više se nikad ne bi čuli.

BRUNO: Zvuči tužno.

LANA: Da, ali tad je shvatio da neke stvari jednostavno moraju biti takve. Ne možeš promijeniti činjenicu da druga osoba dolazi iz Amerike ili Engleske ili nekog Kinki Dinkija i da nema načina da to zaustaviš...

BRUNO: Pa da, prošle ljubavi treba shvatiti kao turistkinje. To je dobro.

LANA: Pa ne doslovno... ali bude ti lakše. Pogotovo ako se krećete u istim krugovima. Na nekoj figurativnoj razini si postaviš stvari u glavi kao da je ona otputovala daleko u svoj Kinki Dinki i to je to. (...) Mislim, šta drugo možeš napraviti? Potpuno si nemoćan, tvoje želje su nebitne. Ti si nebitan. Čim prije se prilagodiš tome, tim prije ćeš prestati patiti. Ljubav ima svoj rok trajanja s kojim se moraš pomiriti. Ako ne ide ne ide.

BRUNO: Znam ja sve to.

LANA: Rekao je da se često znao zaljubiti na prvi pogled. I onda bi patio zbog načina na koji svijet funkcionira... i onda je konačno prihvatio da je to tako kako je i čao zdravo.

BRUNO: Ja sam prije isto imao problem s tim stvarima.

LANA: Oko nekih stvari se ne treba gristi...

BRUNO: Mislio sam: ako je vrijedilo - čak mi i nije krivo što se patim.

LANA: Ma svi smo veliki romantici u nekom trenutku.

BRUNO: U nekom trenutku.

LANA: Treba ići dalje.

Stanka.

BRUNO: S druge strane...

Lana povuče crtu keta.

BRUNO: Jel se ikad pitaš jesi li nešto propustila?

LANA: Ako sam propustila jednu stvar, desila mi se druga. Šta sad. Ti?

Stanka.

BRUNO: Iskreno?

LANA: A ne, laži mi.

BRUNO: Ta cura, čiju majicu nosim. Gledam ju. I mislim si kako je ona ta. I kako će uvijek biti ta, čak i da mi nikad ne kaže da joj je žao. Kod drugih mi je bilo lakše, ali kod nje... ne mogu ju gledati kao turistkinju.

LANA: Makni se od nje.

BRUNO: To se i ja pitam. Propuštam li nešto jer se ne mogu odvojiti od nje. Ili propuštam nešto jer joj nisam u stanju reći da su neke stvari još žive u meni.

Stanka.

LANA: Kužim. Ne želiš se maknuti jer još misliš da ima nade...

BRUNO: Da.

LANA: Nada je kurva.

BRUNO: Nikad ne znaš. Kad smo počeli brijati, ja sam već bio prošao sve te stvari koje je ona tek počela prolaziti. Sad su se stvari promijenile. Možda -

LANA: Siguran si da su se promijenile?

BRUNO: Prošlo je puno vremena.

LANA: I šta ćeš... cijeli život čekati?

BRUNO: Jer mi u životu nije puno stvari imalo smisla. Ali ona - ona i ja - ja i ona... to mi je imalo smisla.

Stanka. Ona legne kraj njega.

LANA: Mogu? Olabavilo me malo.

BRUNO: Samo daj.

LANA: Pričaj mi o njoj.

BRUNO: Što točno?

LANA: Kakva je bila?

BRUNO: Zašto?

LANA: Jer želim znati što je potrebno da te netko toliko privuče sebi da ga se ne možeš riješiti.

Stanka.

BRUNO: Prvo što mi obično padne na pamet je miris njene kose. Nakon tog su tu njena bosa stopala koja nikad nije pokrivala dok je spavala... Zatim noć kad smo se upoznali, pa to kako smo se svadili ujutro. Naše zajedničko drobljenje i naše spavanje, naši izlasci kojih je bilo malo ali koji su bili lijepi, to kako me gledala, to kako se smijala - nekad smo se samo cijeli dan znali smijati nekoj gluposti koju bi netko provalio - i svega ostaloga.

LANA: Ti se baš svega sjećaš...

BRUNO: I sad se pitam jesam li propustio sve što je moglo biti jer joj nisam dao dovoljno vremena, da bude sigurna oko mene.

LANA: Nisi joj dao vremena. Ti si kriv.

Stanka.

BRUNO: Dao sam joj vremena, Lana, dao sam joj ja jebenog vremena i previše. A sve što sam postigao s tim bilo je da sam stavio svoje želje u drugi plan i on je to osjetila i zaključila da sam slab, prožvakala me bacila u pičku materinu. Eto što mi je napravila. Još jedna lekcija za one koji misle da prema ljudima treba biti dobar.

LANA: Prema ljudima ne treba biti dobar.

BRUNO: Mislim, znam ja da nisam šupak, ali ja sam u drugu ruku prema mišljenju većine ljudi oko nas kreten. Šta nisam? Dvorska luda, majmun, idiot...

LANA: Klaun!

BRUNO: Hoćeš znati kako mi je dala do znanja da sam imbecil?

LANA: Reci.

BRUNO: Tako da sam bio na tulumu kod nje, naša zadnja noć zajedno, i na tom tulumu je bio još jedan frajer kojeg je gledala onako znatiželjno i uredno sam ju pustio da se šmajhla s njim. Idiot! Jebeni kreten! Danas fantaziram o tome da tad uzimam nož u ruku i masakriram tog malog, bahatog, pretencioznog, prepotentnog kurvinog sina.

LANA: Da... mogu misliti.

BRUNO: Mater mu jebem u pičku krvavu raspalu nepodjenu.

Stanka.

BRUNO: I onda... kad sam joj dao da se navlači s njim... otišao sam na zahod. Opalio sam na rigoleto, jer mi nije bilo dobro, ne toliko radi alkohola i kemije nego radi -

LANA: Kužim.

BRUNO: A onda sam shvatio da mi se od svega toga grozno i sere. Skinuo sam gaće i sjeo na zahod. Mislim da u životu nisam bio ponosniji na obavljeni posao nego tad. I onda je ušla ona. Ja sam joj rekao "pusti me da serem" a ona je rekla "bit ću kratka," ja sam ju pitao "koji kurac?" A ona je rekla "ali moram ti nešto reći," ja sam ju pitao "ne može li to malo pričekati, vidiš da serem," a ona je zatvorila vrata i rekla "nemoj se ljutiti." Ja sam ju pitao koji kurac brije, a ona je rekla "ja ne bi da ti danas ostaneš spavati."

LANA: Fuj.

Stanka.

BRUNO: Odjebala me dok serem, alo! Dok serem! To bi otprilike bilo kao da ti dođeš i kažeš Luki da hoćeš bebu dok on jebe svoju bivšu u šupak!

LANA: Mislim da jako dugo nisam uzela ket.

BRUNO: Sve do onda je bilo tako opušteno s njene strane i –

Čuje se zvono na vratima. Lana ode otvoriti. To je Magdalena.

MAGDALENA: Hvala bogu još ste tu.

Dođe i sjedne kraj Brune.

MAGDALENA: Ljudi, znači ja vam moram ispričati. Ovo je bilo totalno suludo. Ovo je bilo... totalno nerealno. Ja –

BRUNO: Megi, oprost ali upala si nam u razgovor.

MAGDALENA: Aha... ali imam problem.

BRUNO: Megi...

MAGDALENA: Napravila sam glupost.

Megi zapali cigaretu.

BRUNO: Megi!

MAGDALENA: Samo vi pričajte.

BRUNO: Smetaš.

MAGDALENA: Smetam?

BRUNO: Da.

MAGDALENA: Oprosti...

Ostane sjediti.

LANA: Što nisi ti išla doma?

MAGDALENA: Posvadila sam se sa svojimima. Ne mogu. (...) Umorna sam i pun mi je kurac i ovaj ketamin je sranje i -

BRUNO: Hoćeš leći kraj Luke, začorit malo?

MAGDALENA: A ne bi htjela smetati.

LANA: Ma ne smetaš, Megi.

MAGDALENA: Okej.

Magdalena se nasloni u kauču. Bruno ju gleda ispod oka. Ona konačno primijeti.

MAGDALENA: Aha... sjebala sam trenutak...

BRUNO: Megi, ko boga te molim.

Pokaže joj rukom da ode.

MAGDALENA: Baš ste neki ono... Okej. Jel ima još tog keta?

BRUNO: Posluži se.

Dok ona izvuče novčanicu... dok ona sjedne... dok si ona složi crtu...

Bruno ju samo gleda. Lana ima čvrsto zatvorene oči.

Magdalena završi posao. Krene prema spavaćoj...

Ode.

BRUNO: Kao da živiš na kolodvoru, šta ne?

Stanka. Lanu je oprao ket.

BRUNO: Lana?

LANA: Tu sam.

BRUNO: Uglavnom. (...) Ona je uvijek voljela polovična rješenja. Jednom prilikom, bilo je to nakon Nove godine na kojoj smo se upoznali, ona je htjela ofarbati svoj zid u crno. Ja sam rekao da ću joj pomoći i došao sam do nje... i negdje na pola puta mi smo stali. Umorili se. Čak ni alkohol nije pomagao više. Rekli smo da ćemo ofarbati zid do kraja jednom prilikom. (...) Rekla je da joj se sviđa da bude na pola. Rekla je da ima problem sa završavanjem stvari i da ima svoju filozofiju vezanu uz to. (...) Da. Ja sam rekao - pa ili ofarbaj zid do kraja ili prefarbaj nazad, ili sve ili ništa - ali njoj se sviđalo da bude na pola. Rekla je: "To mi ima neki art štih."

Bruno pogleda iza sebe. Taj zid još uvijek izgleda isto.

LANA: Hvar... Luka...

BRUNO: Ali nakon svih tih polovičnih rješenja je bila... toliko sigurna oko odjeba, da se ne mogu pitati jesam li ja...

LANA (*Bruni*): Luka...?

BRUNO: ...potpuna notorna kretenčina bez ikakvog ponosa koja samo plače za nečime što nikad zapravo nije ni imao. Kužiš šta hoću reći? Lana?

LANA: Jako si okrutan prema meni.

Stanka.

LANA: Pričaš o meni kao da nisam tu.

Stanka.

LANA: Kriviš me za stvari koje nikad nisam znala kontrolirati.

Stanka.

LANA: A zapravo si ti taj koji je kriv.

Stanka.

LANA: I jebo te zid da te jebo. Sama ću ga ofarbati.

BRUNO: Ti se sjećaš? Ja sam mislio da si zaboravila.

LANA: Ti si taj koji zaboravlja. Ja sve pamtim...

BRUNO: Pomoći ću ti.

LANA: Nećeš, Luka. Stalno govoriš da hoćeš. I kurčina.

Stanka.

BRUNO: Tripaš na ketu, srećo. Pričaš sa mnom, ne s Lukom.

LANA: Zašto da ti vjerujem?

BRUNO (*smije se*): Zabrijala si malo. Ko kad sam ja brijao da pričam s Tartuffeom. Halo. Ja sam. Bruno.

LANA: Jer svaki put izmisliš neku priču.. zašto ne želiš farbati.

BRUNO: Lana, jebote pas, ja sam!

LANA: Ne pravi se glup.

Stanka.

BRUNO: Dobro, nek ti bude.

LANA: I dalje se praviš glup.

BRUNO: Ne pravim.

LANA: U redu.

BRUNO: U koju boju želiš da ga ofarbamo? Crnu ili bijelu?

Lana počne plakati.

LANA: A ti meni ovo namjerno radiš...

BRUNO: Šta, Lana? Šta radim?

LANA: Ili se stvarno ne sjećaš...

BRUNO: Čega se ne sjećam?

LANA: Upravo to... Znaš šta, boli me kurac, Luka, ionako sam se samo zajebavala da želim bebu. Nije to moja fiks ideja ko što ti kažeš, to je samo zajebancija! Ja da budem mama? Pa nisam retardirana... ali ne mijenja na činjenicu da ti ništa od tog ne pamtiš. Da ti je tako jebeno svejedno.

Stanka.

BRUNO: Ne. Nije mi svejedno.

LANA: Je. Ne voliš me.

BRUNO: Volim te, Lana.

LANA: Ne, ne voliš. Lažeš! Sjećao bi se o čemu smo pričali!

BRUNO: Podsjeti me.

LANA: Da mi se čini da bi za bebu najbolje bilo da ofarbamo u plavo...

Stanka.

BRUNO: U redu.

LANA: U redu?

BRUNO: Ofarbat ćemo u plavo.

Stanka.

LANA: Luka, volim te.

BRUNO: I ja... i ja... tebe.

TREĆI DIO

Tjedan dana kasnije. Bruno i Luka su u elementu. Magdalena sjedi na kauču.

BRUNO: Daj pokaži mi ju.

LUKA: To ti je bila ona.

BRUNO: Ma ne seri.

LUKA: Aha.

BRUNO: Nemoguće.

LUKA: Kad ti kažem. Tad smo ušli u vezu.

BRUNO: Šta se njoj dogodilo...?

LUKA: Ma ništa joj se nije dogodilo, šta bi joj se dogodilo?

BRUNO: Kako da ti kažem, malo se ofucala.

LUKA: Dobro, malo je. Ali brate, dođe to s godinama... nije ona meni loša.

BRUNO: Pa koliko godina ima?

LUKA: Ona ti je starija od nas... jedno četiri godine.

BRUNO: Ma da?

LUKA: Da, da.

Stanka.

BRUNO: Meni ona uopće nije nešto. Sori... ja sam mislio da je mlađa.

LUKA: Ti se ne sjećaš da si ju jebao?

BRUNO: A nemam pojma, brate, kao da ti pamtiš svaku jebačinu.

LUKA: Pamtim dobre jebačine. Ova je bila najbolja.

BRUNO: A zato bi ti opet.

LUKA: A i jebanje bivših ima neki svoj čar.

BRUNO: Čekaj. Evo zove me. Hoćeš joj se ti javiti?

LUKA: Ma jok. Ispast ću jazavac.

BRUNO: Hoćeš da joj kažem da dođe, da ti možeš nešto s njom?

LUKA: Brate, nisam očajan.

BRUNO: A malo jesi.

LUKA: Ne seri.

BRUNO: Halo? E, ti si. Djevojka s bisernom naušnicom. (*Namigne Luki*) Pa dođi... tko ti brani. Luka te nešto hoće pitati. Da. Ma evo, baš gledamo neke tvoje stare slike, majku mu, mislim da te se i sjećam. Bili smo u onom... onom... kurcu. Jel tako? I onda smo... da. Aj ćao. Dođi i donesi nešto da se drobimo.

LUKA: Koliko ti možeš jesti govna, pa to je potpuno nerealno.

BRUNO: Meni ti je super to da ženama, kad se pale na tebe, ne moraš reći ništa konkretno, nego samo "bili smo tamo... da... radili smo ovo i ono... kurac palac..." i onda kreneš lupati neke pizdarije, a ona, ako zabrije da ste si kliknuli, popuši svaku jebenu priču.

LUKA: A ti misliš da ste si kliknuli.

BRUNO: Ne, ne želim ja ništa s njom.

LUKA: Aha. Zašto si ju zvao onda?

BRUNO: Da pomognem bratu.

LUKA: Kako si ti dobar čovjek. Uvijek si mislio na druge prije sebe...

BRUNO: Ma ne zanima ti mene to. Šta mi znači ako ju dovedem tu i pošaljem u kurac? Ne da mi se to što ona hoće.

Stanka.

LUKA: Dobar je koks.

BRUNO: Je, pravo da ti kažem, jedan od boljih.

LUKA: E, a di su svi?

BRUNO: Ne znam. Di je Lana?

LUKA: Boga pitaj. I nek tamo ostane.

BRUNO: Šta? Šta je bilo?

Stanka.

BRUNO: Čuješ me?

LUKA: Čekaj, vidiš da šaljem poruke.

BRUNO: Kome?

LUKA: Šeriju... Mikiju...

BRUNO: Šeri i Miki nisu u Hrvatskoj. Zvao sam ih neki dan.

LUKA: A da? Jebeno.

BRUNO: Javi se Antiši.

LUKA: Ne, on ima probu u HNK.

BRUNO: Stvarno?

LUKA: Da, da. Igra Ibsena. Ali mogao bi se javiti Zvoncu.

BRUNO: Zvoncu?

LUKA: A ne znaš ga ti. Diler.

BRUNO: Aha.

LUKA: Tomica?

BRUNO: Koji Tomica? Tomica Tomica, Crni Tomica ili Tomica Majstor?

LUKA: Spremljen mi je kao Tomica.

BRUNO: Pošalji poruku... E a Tarzan?

LUKA: U jebote... Tarzan.

MAGDALENA: Tarzan je u Vrapču.

Stanka.

BRUNO: U jebote.

MAGDALENA: A zašto ti uvijek nosiš istu majicu?

Stanka.

BRUNO: Jebotebog, samo copy pasteaj "di si danas" i pošalji.

LUKA: Tompa... Bleki... Koko... Danči... Martin... Luna... Danijela... Goga... Sanja... Lena... Marko... Evo ga. (...) U jebem ti mater. Sjebo sam.

BRUNO: Šta si napravio?

LUKA: Napravio sam grupni chat u kojem sam napisao "di si danas".

BRUNO: Sa svim ovim ljudima?

LUKA: Sa svim ovim ljudima. I da stvar bude gora... o jebem ti sve sveto. Lanu sam dodao unutra.

BRUNO: Daj di je ona? Šta ne valja?

LUKA: Ma kod stare je... posvadili smo se.

BRUNO: Zašto?

Stanka.

LUKA: Moraš ti sve znati.

BRUNO: Možda mi je već i rekla.

LUKA: Već ti je i rekla? Jeste pričali zadnjih dana.

BRUNO: Da.

LUKA: I rekla ti je?

BRUNO: Da.

Stanka.

LUKA: Da, to je bila i moja reakcija.

BRUNO: A šta... pa riješit će se...

LUKA: Riješit će se?

BRUNO: Pa nego šta.

LUKA: Kako će se riješiti jebotebog.

BRUNO: Abortus, no?

Stanka.

LUKA: Nije ti rekla da želi roditi? Da želi bebu sa mnom?

Stanka.

BRUNO: Da rekla mi je.

LUKA: Rekao sam joj - éao zdravo - ako éemo tako. Razmisli još jednom. Ako to hoéesh, ja sam ti arrivederci mornaru.

BRUNO: Pa da, zato i kažem... napravit ée abortus... ili éesh ju odjebati... šta drugo...

MAGDALENA: A o tome ste pričali prošli vikend?

LUKA: Brate, ona je pukla.

BRUNO: Zašto?

LUKA: Zašto?!

BRUNO: Ne znam, pitam.

LUKA: Jel možeš, molim te, zamisliti mene kao tatu, a nju kao mamu?

BRUNO: Ma da, u pravu si. A šta joj je?

LUKA: Postala je previše emotivna... oko krivih stvari.

BRUNO: Da?

Zvono na vratima.

LUKA: Evo moje bivše.

Ode otvoriti. To je Lana.

LANA: Ej.

LUKA: E.

LANA: Se ljutiš još na mene?

LUKA: Nije stvar u ljutnji, Lana...

LANA: Nego?

LUKA: U tome da su to nebuloze.

LANA: Aha.

LUKA: Jesi i ti to shvatila?

LANA: Ne.

LUKA: Onda predlažem da razmisliš još malo.

Stanka.

LANA: Ovo je moj stan.

LUKA: Dobro, onda ću ja otići.

LANA: Okej.

Lana uđe unutra. Sjedne kraj Brune. Luka dođe do stola. Pošmrće još jednu lajnu. Obuče se. Uzme jaknu. Ode.

LANA: Ej.

BRUNO: Šta je bilo s Lukom?

LANA: Ma ništa.

Stanka.

LANA: Jel ti rekao nešto?

BRUNO: Ništa specijalno.

Stanka.

BRUNO: Šta je?

LANA: Mislim da ću se prestati drobiti.

MAGDALENA: Obično se to kaže ujutro, a ne navečer.

Tišina.

MAGDALENA: Kaj ste tak pokisli?

BRUNO: Jer vani pada kiša.

MAGDALENA: Fakat?

Ode provjeriti.

LANA: Trudna sam.

BRUNO: A da?

LANA: Da.

BRUNO: Zajebano.

LANA: O čemu smo pričali prije nego sam uzela ket prošli vikend?

BRUNO: Svemu i svačemu.

LANA: Bilo je nešto o tvojoj bivšoj, jel?

BRUNO: Da.

LANA: Nešto si bio rekao i to onda sam to počela sanjati... jebeni ket... skroz sam zaboravila šta ti može napraviti u glavi...

BRUNO: Da sjebe te totalno.

LANA: Kad si ti otišao?

BRUNO: Kad si zaspala.

LANA: Aha.

Smije se.

LANA: Znaš šta sam zabrijala?

BRUNO: Šta?

LANA: Da sam s Lukom pričala o tome da želim bebu.

BRUNO: Ma da?

LANA: Aha. Možeš zamisliti?

BRUNO: Sjebano.

LANA: I još me pralo, kad sam otišla u krevet i probudila ga i krenula mu pričati o tome... užas. Nikad više. Ket nikad više. Jel se tebi ikad desilo da tako jako zabriješ?

BRUNO: Kako misliš?

LANA: Pa da tako zabriješ nešto u glavi... i da onda počneš stvarnost doživljavati skroz drugačije...

BRUNO: Je, zabrijao sam da pričam s Tartuffeom. Pa rekao sam ti - prošli tjedan.

LANA: Ne znam... zaboravila sam...

Stanka.

LANA: Ali znaš čega sam se sjetila.

BRUNO: Čega?

LANA: Kad sam se pokačila s Lukom.

Stanka.

LANA: Prvog dečka. Upoznala sam ga na prijamnom za glumu... ni on ni ja nismo upali te godine. Ja sam iduće, a on nije nikad. Odnijela ga je droga... to sam tek kasnije saznala.

Stanka.

LANA: Bio je dlakav i pogrbljen. Kad se brijao, izgledao je kao da ga je netko objesio na vješalicu.

BRUNO: Zvuči kao primamljiv tip.

LANA: Imao je šarma. Znao se oblačiti... bio je smiješan. Bilo mu je stalo do mene. (...) S njim sam mogla raditi što hoću, kad hoću i kako hoću. Bila sam nekako slobodna. Ništa nije bilo strano, nastrano, glupo, idiotski... sve sam mogla reći. A mislila sam da i on meni može reći sve. Ali svi si zabrijavamo stvari kad smo zaljubljeni.

Stanka.

LANA: I zato me odjebao.

Stanka.

LANA: Tjedan dana nakon što me odjebao, ja sam zabrijala da sam trudna. Pozvao me kod sebe doma i skupa smo otišli po test za trudnoću. Rekao je da za svaki slučaj kupimo dva. I ko za vraga jedan je pokazao da sam trudna, a drugi da nisam. Možeš zamisliti? I što ćemo sad... on odlazi do bankomata da dignu 3500 kuna i vraća se, daje mi ih na ruke - kaže za svaki slučaj.

BRUNO: Gangster neki.

LANA: Rekla sam ti da je bio frajer.

Stanka.

LANA: Ali ja to nisam mogla primiti. Rekao mi je da sačuvam za svaki slučaj, da ću mu vratiti jednom ili kad dobijem mengu. (...) Tu noć smo ostali kod njega... iduće jutro nije mi imao snage reći da odem, pa sam ostala još jednu noć. I još jednu. I još jednu. I tako je prošlo mjesec dana... lijepih mjesec dana... nakon kojih sam ja dobila mengu. I tu su stvari otišle u kurac.

BRUNO: Zašto?

LANA: Zato što je počeo misliti da sam mu lagala da sam trudna samo zato da bi me primio nazad. Zabrijao si je da mi je ta menga došla i prošla u onih tjedan dana kad se nismo vidjeli, a istina je da mi je menga iz nekog razloga preskočila.

BRUNO: Istina je da te lažem.

LANA: Šta?

BRUNO: Ma pjesma Ace Lukasa, oprosti.

LANA: Budalo. Uglavnom... taj drugi put sam ja njega odjebala, koliko god da sam ga voljela, odlučila sam biti tvrdoglava. Ti si mene odjebao prvi put. Ja ću tebe drugi put. Tko te jebe...

Stanka.

LANA: Što bi bilo kad bi bilo?

BRUNO: Pitanje svih pitanja.

LANA: Što bi bilo da sam ostala s tim neandertalcem...? vjerojatno bi sad u trbuhu imala neku čimpanzu... znaš onu djecu koja boluju od pretjeranog rasta dlaka? Zнала sam ga zajebavati da će tako izgledati, jer i ja sam dlakava. U pičku materinu sam dlakava. Znaš, kad mi sve dopizdi, mislim da ću pustiti dlake. Da, to ću napraviti. Pustit ću dlake i tko hoće hoće, a tko neće, brate mili.... ima tko hoće.

Njoj je smiješno, njemu nije.

LANA: Mrzim ga. Vjerojatno i ti mrziš ovu svoju.

BRUNO: Ne.

LANA: Svaka čast.

BRUNO: Mrzim sebe.

LANA: Pametno.

BRUNO: Volio bih samo da joj znam reći što osjećam prema njoj.

LANA: Da znam da to nije lako. Čak i kad kažeš tako nešto nekome... ne postigneš ništa.

Stanka.

LANA: A kako bi joj to uopće rekao? Nakon toliko vremena.

BRUNO: U pravu si... nemam pojma.

LANA: Probaj reći meni.

BRUNO: Tebi?

LANA: Da.

BRUNO: Zašto?

LANA: Vježbe radi.

BRUNO: Ne...

LANA: Što imaš za izgubiti?

Stanka.

BRUNO: Baš... ništa zapravo.

Bruno neko vrijeme razmišlja. Pa joj se približi. Našmrkan je, pa stvari govori i malo prepatetično.

BRUNO: Dugo sam te krivio radi toga što nisi bila spremna za sve što ti nudim. Ali nisi ti bila kriva za to što sam ja već sve to prošao, i ja ti ništa ne zamjeram. Želio bi da znaš da nisam namjerno pretjerivao, nego zato što sam mislio da nemam druge. Svaki put kad bi me zamolila da ti prestanem govoriti da te volim, ja bih lagao da neću više, a svaki idući put rekao bi to još više kao da su mi te dvije riječi zadnje. (...)Bio sam opsesivan i lud. Ali ne kajem se zbog toga. Želim da znaš i to da je ono što sam osjetio bilo iskreno. Samo, jebiga. Moje ludilo me natjeralo na to da se ponašam kao dijete kojem je netko uzeo omiljenu igračku. I sad -

LANA: Budi manje služben.

BRUNO: Da budem manje služben?

LANA: Aha.

BRUNO: Volim te.

Stanka. On se odmakne od nje.

Lana se nagne i povuče lajnu.

Prekine ju zvono na vratima. Lana ode otvoriti.

To je Djevojka.

LANA: Ako trebaš Luku, on je otišao.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Sad smo se čuli. Rekao je da se vraća.

LANA: Aha... pa uđi onda.

BRUNO: Evo nje.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Evo me!

BRUNO: Dođi, moram ti nešto reći.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Jedva čekam.

Bruno izvadi privjesak s ključevima. Skine bisernu naušnicu s njega.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ajme...

BRUNO: Tko bi rekao?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ja sam mislila da sam ju poklonila nekome...

BRUNO: Ne. Ispala ti je na jednom tulumu.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Čuvao si ju?

Ona ga zagrli.

BRUNO: Da.

MAGDALENA: Hej Lucija.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Hej Megi.

MAGDALENA: Kako si?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Bilo je i boljih dana.

MAGDALENA: Dosadno mi je.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ne razumijem te, Bruno.

BRUNO: Što ne razumiješ?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Na trenutke si užasno sentimentaln, a na trenutke -

Lana nešto šapne Bruni. Ustane i ode.

BRUNO: Ma nisam sentimentaln uopće.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: A jesi.

BRUNO: Možda malo.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ja se ne sjećam kad je ovo bilo... bila sam sigurna da sam ju dala Luki.

BRUNO: Ma ne, ispala ti je.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: A to je baš lijepo.... hvala ti.

BRUNO: Molim ti.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: A zašto?

Tišina.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Jesmo mi i prije spavali skupa?

BRUNO: Ne.

Stanka.

BRUNO: Je li bitno?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Zapravo i ne.

BRUNO: I ja kažem.

Vrata se otvaraju i ulazi Luka. Vidi se da je u nekom čudnom stanju. Hoda kao da nema jedne brige na svijetu.

LUKA: Hej, Lana.

LANA: Hej.

LUKA: Kako si, Lana?

Luka se izvali na kauč kraj Djevojke.

LUKA: Kako si, Lana?

LANA: Dobro.

LUKA: Baš mi je žao što smo se svadili. Digla si mi tlak. Jebiga.

Stanka.

LANA (*Bruni*): Ne želim da se patiš.

BRUNO: Upravo sam se prestao patiti.

LANA: Možda si me krivo shvatio.

BRUNO: Kako krivo?

Stanka.

LUKA: Treba mi vremena... da dođem do zraka...

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Šta si ti uzeo? Žuto je?

LUKA: Uzmeš... zamisliš da je svijet jedno malo mjesto pored svih ostalih... da si ti jedan mali čovjek pored svih ostalih... da je tvoje srce jedno malo srce pored svih ostalih... i onda teško dišeš.

LANA: Zvuči zabavno.

LUKA: Je, jako je zabavno.

LANA: Luka, ja sam se šalila.

LUKA: Pa ti si jedna mala šaljiva.

LANA: Da. Ja sam jedna mala šaljiva.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Žuto...

Stanka.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Navodno je onda sve kako treba biti.

LUKA: Zar nešto nije kako treba biti?

LANA: Ako ti treba vremena, Luka...

LUKA: Ne smiješ vješati prljavi veš na balkonu, Lana.

LANA: Ako ti treba vremena.

LUKA: Treba mi vremena da... dođem do zraka.

LANA: Okej.

Djevojka pruži Lani naušnicu koju joj je Bruno dao.

LUKA: Ovo je kao da sam trčao maraton. I sad konačno... mogu... malo... pauzirati... Imаш lijepu naušnicu.

Stanka. Smije se... teško...

LANA: Malo sam zabrijala, Luka. Od ketamina i svega.

Stanka.

LANA: Sjebala sam i evo, priznajem.

LUKA: Može.

LANA: Može?

LUKA: Može.

LANA: Šta može?

LUKA: Može.

LANA: Beba?

LUKA: Može.

BRUNO: On je nadrogiran.

LANA: Pa kad si nadrogiran, iz tebe samo izlaze van stvari koje i inače misliš.

BRUNO: Lana...

LANA: On se naljutio na mene, ali sad je ozbiljan.

LUKA: Može.

LANA: Da. Znam da može biti bolje. Mora biti bolje. Drugačije jednostavno nema smisla... da je jednostavno, ne bi to bilo to! Luka, želim biti ozbiljna s tobom. Želim da imamo bebu.

LUKA: Može.

LANA: Jesam ti lijepo rekla?

BRUNO: Kao da sam već negdje to čuo.

LANA: Ovaj put će biti drugačije. Vidjet ćeš. Vidjet ćeš, da, da.

Posegne za heroinom.

LANA: On to želi, samo se boji priznati. Luka ti to želiš? Ili ne. Ne znam... ma samo pretjerujem... ja samo pretjerujem... rade mi hormoni. Ja ne želim dijete. Lupam gluposti. Haha, Luka? Šta nije to smiješno? Lupam gluposti. Luka? Luka?

MAGDALENA: Mislim da ga je odnijelo negdje.

LUKA: Može.

Stanka.

LANA: Bila sam retardirana prije. Koji mi je kurac? Pa ne mogu ja biti mama... Treba vremena da se ljudi počnu voljeti... na taj način. Treba vremena. Ma ne... možda ni ne treba tako puno vremena. Možda ja serem. Serem govna.... sad bi otišla israti najmasnije govno na svijetu i bilo bi mi lakše... ali nisam ništa jela. Nemam šta više za israti...

BRUNO: Lana...

LANA: Pretjerujem, znam. Sve je okej. Neću više. Okej je. Okej... je. Zabrijala sam si! To je sve.

BRUNO: Lana!

DJEVOJKKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Daj, pusti ih... nek riješe svoje probleme...

LANA: Da, pusti me na miru.

Tišina. Traje. Lana prestane plakati. Svi se nekako u miru gledaju...

MAGDALENA: Ja sutra imam probu.

BRUNO: Za što?

MAGDALENA: Camus, Stranac.

BRUNO: Ma ne seri.

LANA: To je lijepo.

BRUNO: Kad je premijera?

MAGDALENA: Za mjesec i pol. Tako nešto...

LANA: Baš lijepo. Baš se veselim.

MAGDALENA: I ja... ajme... bit će divno...

BRUNO: Obožavam Stranca. Nisam ga dugo gledao nigdje. Veselim se.

Posegne za pladnjem.

LANA: Jel tako? Meni je isto užasno drag tekst...

Stanka.

MAGDALENA: Hoću moći na probu ako roknem ovo?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Budemo te probudili.

MAGDALENA: Okej... okej... top... mogu računati na vas... jebeno... ja bi zapravo išla doma, ali posvadila sam se sa svojim i mislim da to nije opcija.

Stanka.

Bruno nacрта. Ušmrče. Pošalje pladanj u krug.

LANA: Jel ovo okej?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Gledaj to s vedrije strane.

LANA: Koje?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Barem ga ne pucamo u venu.

Svi si roknu lajnicu, jel.

ČETVRTI DIO

Ljubav u afteru.

LANA: Volim te.

LUKA: I ja tebe.

BRUNO: Volim te.

LANA: I ja tebe.

DJEVOJKKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Volim te.

BRUNO: I ja tebe.

MAGDALENA: Volim te.

LUKA: I ja tebe.

BRUNO: Što nije bilo glupo sve ono prije...

LANA: Ono natezanje...

LUKA: Tko pati za kim...

DJEVOJKKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Kad zapravo patnja ne postoji.

LUKA: To je neki konstrukt u našoj glavi.

LANA: Pisci su izmislili patnju... ne ljubav. Oni su krivi zato što nisu znali voljeti.

LUKA: A mi se volimo.

BRUNO: Mi se svi volimo.

LANA: Mi jednostavno volimo.

MAGDALENA: Nije potrebno reći koga volimo.

LANA: Bitno je da pustimo tu energiju van.

LUKA: Bitno je da ona ode van.

LANA: Jer inače... popucamo.

BRUNO: Sve je u redu.

LANA: Baš sve... sve je okej.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM_ Zbog čega se brinuti bezveze?

LANA: Oko čega?

LUKA: Kako su to bezvrijedne stvari...

BRUNO: Propustio sam probu, ja mislim... koliko je uopće sati...

LANA: Ma koga briga za vrijeme...

LUKA: Neka ide u kurac... vrijeme...

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Vrijeme ne postoji.

BRUNO: Vrijeme je isto konstrukt...

MAGDALENA: Šta postoji?

LUKA: Samo mi

LANA: Ovakvi kakvi jesmo

LUKA: Lijepi

BRUNO: Sretni

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: i zadovoljni

BRUNO: jer znamo da smo napravili najbolje

LUKA: najbolje šta smo znali

LANA: i nitko nam ne može reći da smo u krivu

LUKA: jer život je jedan

BRUNO: a mi smo boemi

MAGDALENA: veliki boemi

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: i ovo je naš život

MAGDALENA: i sad razumijemo da nema smisla

BRUNO: voljeti

LUKA: mrziti

LANA: plakati

MAGDALENA: svi smo mi jedno

LUKA: i jedno je sve...

Stanka.

BRUNO: Lana, curi ti krv.

LANA: Gdje?

BRUNO: Pa tu...

LANA: Ma gdje...

BRUNO: Pa tu...

LANA: Gdje...

BRUNO: Između nogu...

LANA: Gle stvarno...

LUKA: Menga...

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ipak ima boga...

LANA: Ali...

BRUNO: Eto i svi smo sretni... zašto smo se ikad brinuli? Baš smo glupi bili... zar ne?

LANA: Ali to ne može biti menga... to može biti samo...

BRUNO: Ma je menga je...

LANA: Ali ima jako puno krvi...

LUKA: Hoćeš staviti tampon?

LANA: Ja... ne mogu ustati...

LUKA: Ma dobro... to je samo fotelja, budemo oprali...

BRUNO: S coca-colom ide krv...

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Kako ti to znaš?

BRUNO: Gledao sam neki dokumentarac...

LANA: Meni je jako loše...

BRUNO: Pa menga... pms...

LANA: Sve je puno krvi...

LUKA: Pa daj ustani... odi... po...

LANA: Hladno mi je...

BRUNO: Ajde Lana, možeš ti to...

LUKA: Nemoj nas sad gnjaviti... vidiš kako nam je lijepo...

LANA: Beba...

LUKA: Nema bebe... vidiš da si dobila mengu...

LANA: Ona beba...

BRUNO: Čimpanza mala... haha...

LANA: Bruno, mogu se nasloniti...

BRUNO: Da... da...

On ju pomazi po nozi. Podigne ruku i vidi da je cijela krvava.

BRUNO: Gle, krv...

Stanka.

BRUNO: Ej, ej, ej!

LUKA: Daj ne deri se... pusti... vidiš kako je mirno...

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Mene zoveš...? Zašto imaš krv na rukama...

BRUNO: Ti s bisernom naušnicom!

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Šta me gnjaviš...

BRUNO: Kako se ti ono zoveš?

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Pusti me na miru...

LUKA: Daj pusti ju... svi pustite jedni druge... zar ne vidite da je to dosta? Ne trebaju nam drugi da bi bili sretni... postojimo samo mi... ja sam sebi dosta. ti si sebi dosta.

DJEVOJKA S BISERNOM NAUŠNICOM: Ja sam si dosta.

BRUNO: Ja sam si dosta.

MAGDALENA: Ja sam si dosta.

LUKA: Ja sam si dosta.

Stanka.

Od Lane ništa.

BRUNO: Lana... Ha... zaspala je. Ljepotica.

Kraj.

PATER FAMILIAS

Mihovil Rismondo

Dramaturgija, 2. godina MA studija
Usmjerenje: Dramsko pismo i filmsko pismo

Kolegij: Autorske poetike (IV)

Mentor: izv.prof.art. Tomislav Zajec

ADU 2021./2022.

Lica:

HRVOJE, *pater*

ANDREA, *mater*

DAVID, *filius*

SANJA, *concupina*

REA, *filia*

PRVI ČIN

Prva scena

U Zagrebu, u malom skućenom stanu, koji bi prema količini starih knjiga koja se unutra nalazi uredno mogao biti i antikvarijat. Osim knjiga tu su i slike, bog zna čije i bog zna iz kojeg vremena, jedan stari klavir koji na neku foru još uvijek radi i gomila starog namještaja.

Prije dvije godine ili tako nešto. Dnevni boravak ovog stana bazdi na prašinu, cigarete i još neki slatkasti miris.

HRVOJE: Znam da ti je teško. I bit će ti teško još neko vrijeme. Znam jer se i meni dogodilo slično u tvojim godinama. Osjećao sam se kao da mi netko doslovno kida srce iz tijela. Danima sam ležao točno tu gdje ti ležiš i previjao se od bola. Po svemu što sam čuo o toj curi, čini se da je jako slična onoj koja je meni to napravila. Samo što sam ja bio u vezi s njom nekoliko godina. I ostavila me zbog drugoga. Samo je jedan dan otišla. Nije mi ništa ni rekla. Ja sam ju zvao, išao do njene kuće, tražio ju... Na kraju mi je jedna njena frendica rekla o čemu je riječ.

Stanka.

HRVOJE: Mislio sam da se nikad neću biti u stanju zaljubiti tako opet. Ali onda sam upoznao tvoju mamu. Vjeruj mi kad ti kažem, proći će i opet ćeš pronaći nekog.

DAVID: Ali ja ne želim da prođe.

HRVOJE: Naravno, ti sad misliš da ti se više nikad neće ponoviti.

DAVID: Pa kad neće.

HRVOJE: Gle i dobro je da ti se ne ponovi ovako. Idući put ćeš biti pametniji.

DAVID: Ali ja želim biti s njom. Šta je u tome krivo?

HRVOJE: Shvatit ćeš s vremenom da postoje te neke žene za koje se mi frajeri zapalimo ko budale i onda nam one počnu raditi što im padne na pamet. Samo zato što ne možemo zadržati slinu u ustima dok smo s njima, iako takve zapravo ne vrijede naročito mnogo. Dao si joj jednu određenu moć nad sobom i ona te pročitala.

DAVID: Nije mene baš teško pročitati.

HRVOJE: To je jedan od tvojih problema, da.

DAVID: A s druge strane sam joj i rekao te neke stvari...

HRVOJE: Iskrenost je također nešto što će one vrlo rado iskoristiti.

DAVID: ...da želim biti s njom, da ju volim, a ona je svaki put odgovorila da nije sigurna. Ali s druge strane mi je mogla pričati da je sa mnom sretna. Da nitko nije tako dobar prema njoj

kao ja. Da ju nitko ne voli kao ja. Da se sa mnom osjeća kao djevojčica. Pa za koji me jebeni kurac onda mora gaziti i iskorištavati? Za koji kurac mi ne može reći da se maknem od nje, kad već vidi da ja to sam nisam u stanju napraviti? Oprostite...

HRVOJE: Sve je u redu. Jasno nam je da si ljut i povrijeđen. Samo izbaci to van.

DAVID: Ne... ponašam se kao opsesivni manijak. Trebao bi se jednostavno maknuti od nje. Ali ja sam lud. Ja sam sebe svaki put kad me povrijedi uvjerim da će ona jednom shvatiti koliko je meni stalo do nje i da će onda odlučiti da želi biti sa mnom. I nastavljam dalje... Jer tko bi joj drugi dao to što joj ja mogu dati?

ANDREA: Nisi ti opsesivni manijak...

Stanka.

DAVID: I to sam joj rekao. Sve sam joj rekao. A ona mi je rekla da joj je stalo do mene, ali da ne želi biti sa mnom. Da je sretna sa mnom, ali da želi biti slobodna. Da me voli, ali da se ne želi vezati. Da će se karati okolo ali da me ne želi povrijediti.

Stanka.

DAVID: Kao da se spuštam niz neko stubište kojem nema kraja. Svaki put kad pristanem na taj neobavezni odnos ispočetka, odem još jednu stepenicu niže. Na tom stubištu nema dna. Idem dublje i dublje i dublje...

HRVOJE: Neke žene tako djeluju na nas. Kad si s njima najsretniji si čovjek na svijetu. A kad nisi, osjećaš se kao da imaš apstinencijsku krizu.

DAVID: Da...

HRVOJE: Nisi ni svjestan koliko na tebe tu utječe kemija.

DAVID: Da...

HRVOJE: Feromon. Znaš što je to?

DAVID: Da...?

HRVOJE: Gledaj, moraš si racionalizirati stvari u glavi. Bit će ti lakše.

DAVID: Lako je tebi iz tvoje pozicije racionalizirati.

HRVOJE: Znam, ali -

DAVID: Ja ju volim. Što se tu ima racionalizirati.

HRVOJE: Neke žene, dakle -

DAVID: Nemoj tata, molim te.

ANDREA: Pusti tatu da kaže. On zna što govori.

HRVOJE: Možda će ti pomoći, a možda i neće.

DAVID: Hoćeš da sad razmišljam o feromonu?

HRVOJE: Dakle, neke žene ga takoreći štrcaju u većim količinama nego druge. E sad, feromon koji štrca xyz žena neće rezonirati sa svim muškarcima, nego samo s xyz tipom. U trenutku u kojem ti osjetiš njen miris i "padneš" na nju, to znači da su tvoj testosteron i njen feromon kompatibilni. Vi niste, dakle, u suštini ništa drugo nego životinje kojima upravlja kemija. Ljubav koju ti osjećaš prema njoj je zapravo proizvod kemijske kompatibilnosti. Razumiješ što ti govorim? Dobro, uzmimo da razumiješ.

DAVID: Tata, oprosti ali ne priča mi se o tome sad. Nije bitno. Nema veze.

HRVOJE: Mi sad ne pričamo ništa, mi sad govorimo. Prešao si dvadesetu, trebao bi znati razliku između pričanja i govorenja. Pričaju se priče. E sad, gdje sam stao? Aha, feromon. Dakle, majka priroda je zajebana u tom pogledu. De facto niti jedan odnos koji proizlazi iz te kemijske kompatibilnosti, odnosno fizičke privlačnosti neće se baš dobro očuvati. Zašto? Davide? Zašto misliš da neće?

DAVID: Ne znam. Molim te mi reci zašto neće.

HRVOJE: Odgovor je vrlo jednostavan. Jer feromon privlači testosteron, a ne obrnuto. U trenutku u kojem žena svojim, nazovimo to mirisom, privuče muškarca - on se osjeća gotovo kao da je drogiran. Jesi li znao da je razina dopamina u mozgu prilikom 'zaljubljenosti' slična razini dopamina koju imaš kada se drogiraš? E pa sad znaš. Dakle tebi Elenin miris vrlo vjerojatno toliko odgovara da bi mogao biti s njom danima, tjednima, mjesecima bez prestanka. Ali isto ne vrijedi i za tebe. Shvaćaš? Davide? E sad je ključno sljedeće. Testosteron ne miriše. Ne na taj način. Ti možeš biti osvojen njenim mirisom, ali ne i ona tvojim. Ti si zapravo taj koji je osvojen, ne ona! Zanimljivo, zar ne? Ja sam se takvih nagledao u životu... toliko da ti ne mogu ni nabrojati.

ANDREA: Na faksu.

HRVOJE: Tako je... Ali ne samo u studentskim danima... I kad sam počeo predavati također. Takve su mi znale dolaziti na predavanja, a nakon predavanja u ured s takozvanim "pitanjima vezanim uz kolegij." Šta ti je. Znam o čemu pričam... jednom ću ti ispričati tu priču. Da vidiš šta ti se sve može dogoditi kad ne paziš. Ali dobro, još si mlad...

DAVID: Dobro osvojila me. I što s time.

HRVOJE: Pa u trenutku u kojem te osvojila, a osvojila te vjerojatno prvu noć, izgubila je interes za tebe. Ako te može imati uvijek, zašto bi te htjela sada? Ti si joj jednostavno siguran. A ona sada želi osvajati dalje. Ne smiješ si nikada i ni u kojem slučaju niti s jednom ženom dozvoliti da budeš osvojen. Ako itko mora biti osvojen, to je ona. Čak i ako ju doživljavaš kao božicu, ne smiješ joj nikada dati do znanja da to misliš.

DAVID: Znači trebao bi igrati igrice s njom, trebao bi ju zavljučiti, trebao bi... što? Zašto ne bih trebao biti iskren s njom ako mi je stalo do nje? Ako ju volim? Ne... ja vjerujem u iskreni

odnos između dvoje ljudi. Ako to ne postoji, onda baš ništa nema smisla. Radije bih imao to nego bilo što drugo.

ANDREA: Tata i ja smo gradili naš odnos godinama. I nismo ga gradili na tulumima, Davide. Za sve što vrijedi potrebno je vremena, truda...

HRVOJE: Stvari jednostavno tako funkcioniraju.

DAVID: Dobro, stvari tako funkcioniraju, ali ja želim nju.

HRVOJE: Evo tebe opet... Isusa mu boga. Andrea, možeš li vjerovati? Nevjerojatno. "Ja želim! Ja želim! Ja želim!" Znaš li što ja želim, Davide? Znaš li?

DAVID: Šta je u tome krivo? Da želim biti s nekime?

HRVOJE: Nije ništa krivo u tome. Ali važno je da shvatiš da ne možeš uvijek imati ono što hoćeš. Nauči lekciju. Mislio si da u toj curi vidiš ne znam šta sve ne, a vidi što ti je napravila.

ANDREA: Davide, tata ti ne želi zlo.

DAVID: Ti se slažeš s tim što priča?

ANDREA: Pa gledaj... ja ne znam koja je muška perspektiva na to. Ali znam na koji način žene znaju privlačiti muškarce i raditi im probleme, jer sam to vidjela. Ja to nikad ne bih mogla. Ali tata zna što priča.

DAVID: I što ti misliš da bi trebao napraviti?

ANDREA: Pronaći ženu na koju ne padneš na prvi pogled. I s kojom nećeš odmah završiti u krevetu. Pronaći ženu s kojom ćeš taj odnos morati graditi i graditi... s kojom možda nisi - kako tata kaže - fizički kompatibilan, ali jesi na nekoj drugoj razini. Onda će to već imati smisla. Naravno, ako stvarno želiš imati takav ozbiljan odnos sa ženom, kao što kažeš da želiš.

DAVID: Ali ja ju volim.

HRVOJE: To znamo.

DAVID: Ovo je najgori osjećaj na svijetu.

HRVOJE: I to znamo.

DAVID: Idem... idem... idem na zrak. Hvala za razgovor.

ANDREA: Zato smo tu.

HRVOJE: Davide, savjet. Nemoj piti. Pijan ćeš joj se javiti i reći svašta, a sad znaš da to ne smiješ.

DAVID: Aha.

HRVOJE: Vjeruj mi da to nikad dobro ne završi. Molim te, vjeruj mi.

DAVID: To znam i sam.

HRVOJE: Jer moraš se riješiti te cure jednom zauvijek. Blokiraj ju na mobitelu, blokiraj ju na fejsu, pravi se da ju ne znaš kad ju vidiš... Poduzmi sve što možeš da više ne budeš u kontaktu s njom.

DAVID: Ne mogu.

HRVOJE: Moraš. Moraš sad biti muškarac. Moraš preuzeti inicijativu. Ne možeš pustiti da ti se stvari samo događaju, moraš donijeti odluku i provesti ju do kraja. Razumiješ?

Tišina.

DAVID: Laku noć. *Ode.*

ANDREA: Misliš da će biti sranja noćas?

HRVOJE: Kako ne. Napit će se ko guzica opet.

ANDREA: Mogao bi, da.

HRVOJE: On ŽELI. On ŽELI piti. Prvo je ŽELIO biti s njom, sad ŽELI piti jer to ne može. To ti je isto kao ono kad nije htio izaći iz dućana dok mu se nije kupila čokoladica. Mali David MORA papati čokoladicu ili neće izaći iz dućana. Veliki david MORA imati tu pičku, baš tu pičku i ni jednu drugu. Jerbo je on zaljubljen. Jerbo je on zaljubljen! Ako ju nema, napit će se. *Smije se.*

ANDREA: Znaš, ako postoji nešto dobro u svemu ovome, nešto svijetlo, onda je to da se opet zaljubio. Zar ne? Nakon Ivone se pretvorio u nekakvog robota... Zatvorio se u ona svoja četiri zida i postao tako hladan. Ovo je prvi put da sam ga vidjela da plače nakon nje. Prvi put da vidim bilo kakvu emociju od njega nakon nje.

HRVOJE: I sad ti meni reci do čega su ga doveli svi ti pokloni, čokoladice, maženja, paženja, pičke - mile - materine?!

Stanka.

HRVOJE: Davno sam ti rekao, Andrea, da ćeš napraviti debila od njega. Ali ti nisi slušala. Ne... Mali David mora dobiti ono što Mali David hoće. E pa vidiš, ljubavi, Mali David je postao Veliki. I sad je konačno počeo shvaćati da ga svijet neće maziti i paziti kao njegova mamica.

ANDREA: Zašto si sad takav?

HRVOJE: Jer imam sina debila doma, koji si nije u stanju u glavi posložiti stvari kako treba. Čula si ga. "Ja želim." Ja želim! Znaš šta ja želim?

ANDREA: Nije mu lako trenutno.

HRVOJE: Ma daj... *kopa po džepovima*. Nije mu lako... *Izvadi svoje tablete i popije jednu*. Vidjet će ako ovako nastavi šta znači to kad ti nije lako... Kad ti stvarno nije lako. *Popije još jednu*.

Druga scena

U Rijeci, u jednom malo većem i čistijem stanu, bez knjiga, slika i klavira.

Također prije dvije godine ili tako nešto.

REA: Želim da vrišti, da plače, da si nekad iskida jebeno lice. Želim da ga ona povrijedi onako kako je on mene. Želim da se zbog nje ubije, a da prije toga ne bude u stanju izaći iz kreveta u koji sere i piša. Htjela bi da bude prema njemu indiferentna kao što je on bio prema meni. Da mu jedan dan dođe i kaže da nema potrebe za ljutnjom, da je sve igra i da trebamo biti slobodni i veseli dok smo mladi. A da ju on na koljenima moli da prestane s tim glupostima i da mu se vrati.

SANJA: Rea...

REA: Da mi je netko rekao kako izgleda kučka koja spava sa zauzetim frajerom, rekla bih ovako. Zar ne? *Pokaže joj sliku na mobitelu.*

Stanka.

REA: Ima lijepu kosu. Ja nikad nisam voljela plavu na ženama, ali njoj dobro stoji. Kako se tebi čini? Budi iskrena.

SANJA: Ti si puno ljepša, a on nema ukusa.

REA: Ima i lijepe sise. Veće su od mojih. Malo je ravna od iza, ali on je uvijek preferirao sise pored guzica. Haha! Svi su mi pričali da nije normalan jer tko bi sa zdravim razumom slio na sise pored dobrog šupka. Ali ne... on je... on je intelektualac... on je divan! On tako lijepo zna s riječima, on je -

SANJA: A da odemo prošetati?

REA: Svi vole guzice, mama.

Stanka.

REA: Koliko sam ja naivna zapravo?

SANJA: Nisi.

REA: Ja u stvari ni nemam sise. Pa da, sve ima smisla sad. Sad je sve sjelo na mjesto. Sve nejasnoće. Sve izlike. Sve gluposti... Našao si je sisatu droljetinu!

SANJA: Nisi ti kriva.

REA: Što?

SANJA: Nemoj sebe kriviti.

REA: Naravno da ne krivim sebe, šta je s tobom?

SANJA: U redu, mislila sam da -

REA: Nisam baš toliko glupa.

SANJA: Bit će sve u redu.

Stanka. Rea ustane, oblači se.

SANJA: Želiš da idem s tobom?

REA: Ne.

SANJA: Možda je bolje da sam s tobom.

REA: Pusti me.

SANJA: Rea...

REA: Idem se izbit od cuge negdje.

SANJA: To ne bi bilo pametno.

REA: Ma nemoj zezati.

SANJA: Ako se napiješ, vjerojatno ćeš mu poslati neku glupu poruku ili ćeš -

REA: Ili ću se pojebati s nekim, da ga izbacim iz sistema.

Rea ode.

Treća scena

U Sanjinom krevetu.

Kasnije.

HRVOJE: Što je bilo?

SANJA: Strah me za Reu. Mislim da neću moći zaspati dok se ona ne vrati.

HRVOJE: Jaka je ona cura. Preživjet će.

SANJA: Nemoj mi molim te s tim pričama...

HRVOJE: Kad je istina.

SANJA: Dobro, ali to mi sad ništa ne znači.

HRVOJE: Aha.

SANJA: Što ako se napije i napravi neko sranje?

HRVOJE: Sranje?

SANJA: Ne znam.

HRVOJE: Ma neće. Što je najgore što može napraviti? Javiti se frajeru?

SANJA: Kad je odlazila rekla je da će se pojebati s nekim da izbací Josipa iz sistema.

HRVOJE: Nije ona takva. Ljuta je samo pa priča stvari koje ne misli.

Stanka.

HRVOJE: Ali Sanja, ljubavi, ona mora to riješiti na neki svoj način. Kakav god bio.

SANJA: Na koji način?

HRVOJE: Za početak mislim da mora biti malo sama.

SANJA: Trebala bih ju samo pustiti?

HRVOJE: Ne ju pustiti nego... Dobro, ne želim se miješati.

SANJA: Već si se umiješao.

HRVOJE: Ono što hoću reći je da nećeš uvijek moći biti tu za nju.

SANJA: Ja sam joj mama.

HRVOJE: Znam.

SANJA: Šta pričaš?

HRVOJE: Ništa.

SANJA: Znam da mi dijete odrasta, ali to ne mijenja na činjenicu da me i dalje treba.

Stanka.

HRVOJE: David je nedavno imao sličnu situaciju.

SANJA: A jel?

HRVOJE: Neka cura ga je zavláčila mjesecima...

Sanja ustane iz kreveta. Ode do prozora i zapali cigaretu.

HRVOJE: A on se jadan u nju zaljubio.

SANJA: Dobro, i?

Stanka.

HRVOJE: Probao sam razgovarati s njim, dati mu par savjeta kako da ju preboli. Ali on me po običaju nije slušao. I sad se već mjesec dana oblokava kao zvijer. Mislim, oblokava se više nego inače.

SANJA: Dobro, i?

HRVOJE: Dobro, i hoću reći da možeš napraviti sve što je u tvojoj moći, ali da će oni uvijek napraviti po svom.

SANJA: Mene Rea sluša.

HRVOJE: Oni su adolescenti...

SANJA: Ali mene Rea sluša.

HRVOJE: U redu. Rea tebe sluša.

SANJA: I Rea je dobra cura.

HRVOJE: A David je dobar dečko.

SANJA: David je autodestruktivan. Rea nije.

Stanka.

HRVOJE: David je... to što je. Ali David nije bitan za ovaj razgovor.

SANJA: Ako nije bitan, zašto ga spominješ?

HRVOJE: Sanja, samo sam rekao da ne možemo uvijek napraviti sve za njih. Neke stvari moraju proći sami.

SANJA: Da, dobro. Shvatila sam.

Stanka.

HRVOJE: Je li sve u redu?

SANJA: Je.

HRVOJE: Je?

SANJA: Baš sve je u najboljem redu.

HRVOJE: Ne vjerujem ti.

SANJA: Ma nemoj jebat.

Izađe iz spavaće sobe.

HRVOJE: Sanja!

SANJA: Ne deri se na mene.

Hrvoje izađe za njom.

HRVOJE: Šta je sad?

SANJA: Ništa.

HRVOJE: Nemoj mi s tim forama.

SANJA: Da te ne zajebavam?

HRVOJE: Ako ikako možeš.

SANJA: A da ti prestaneš zajebavati mene?

HRVOJE: Sanjice, ljubavi...

SANJA: Nemoj mi 'Sanjice, ljubavi...' jer ću te baciti kroz jebeni prozor. Koliko je prošlo od kad sam te nešto zamolila?

HRVOJE: Aha, evo nas opet.

SANJA: Naravno da ti nećeš pričati o tome.

HRVOJE: Taman čovjek misli da će imati malo mira, a kad ono... evo kurca.

SANJA: Da, evo kurca.

HRVOJE: Slušaj me.

SANJA: Slušam te.

HRVOJE: U procesu sam.

SANJA: Ti si u procesu.

HRVOJE: Nije tako jednostavno.

SANJA: Koliko dugo si točno u procesu? Malo sam glupa u zadnje vrijeme pa sam zaboravila koliko sve ovo skupa traje.

HRVOJE: Ti misliš da je to jednostavna odluka?

SANJA: Koliko sam ja shvatila, ti si odluku donio. Samo si ju trebao provesti.

HRVOJE: Imam neki jebeni život tamo u Zagrebu.

SANJA: Imaš i ovdje.

HRVOJE: Što bi trebao? Pokupiti stvari i iščistiti se iz Zagreba preko noći?

SANJA: Imao si godinu dana, ne jednu noć. Ne seri govna.

HRVOJE: To nije tako jednostavno.

SANJA: Već si rekao. Znam. David... Andrea... "Tko će se brinuti za njih kad mene ne bude?" "Tko će paziti na Davida?" Tko će! Tko će! Tko će! Tko će! Netko će! Netko drugi! Oprosti ali to se mene više ne tiče, možda me se ticalo nekad, ali više ne! Previše je vremena prošlo...

HRVOJE: Nemoj tako.

SANJA: Već sam ti nekoliko puta rekla da je David dovoljno odrastao da se valjda sam u stanju brinuti za sebe.

HRVOJE: A ja sam ti svaki put odgovorio i ponovit ću da nije.

SANJA: Onda postoje ustanove i mjesta gdje rade ljudi specijalizirani za takve slučajeve. Ljudi koji bi mu možda mogli pomoći.

HRVOJE: Kažeš da mi je sin lud?

SANJA: Ne kažem da je lud, nego da ima problem. Ne želim biti nekakva kučka Hrvoje, ali sam si rekao valjda sto puta da on gubi kontrolu.

HRVOJE: I trebao bih ga samo tako zatvoriti u neku bolnicu u kojoj će se pretvoriti u biljku?

SANJA: Mislila sam da 'ne možemo uvijek biti tu za njih'.

Hrvoje sjedne. Diše duboko da se smiri.

HRVOJE: David, kao što si sama rekla, nije kao Rea. Rea kad napravi sranje, to je najčešće sranje sitnih razmjera. David, s druge strane... Kad je Rea zadnji put završila na ispumpavanju? Kad su Rei zadnji put skakali po glavi? Je li Rea ikad završila u pritvoru?

SANJA: Ne.

HRVOJE: I ti hoćeš da ga samo tako pustim. Takvog? Ne bih si nikad oprostio da sad odem.

Stanka.

HRVOJE: Podsjeća me na mene, znaš. Na mene kakav sam bio prije nego... prije nego si došla ti. On nema nekoga poput tebe, kao što sam ja imao da ga izvuče iz toga.

SANJA: Ti si se sam izvukao. Nisam ja ništa napravila.

HRVOJE: Jesi. Užasno si puno napravila. Da nije bilo do tebe, ja se nikad ne bih pokušao popraviti. A on to nema, ljubavi. Umjesto da ima, njemu se dogodilo suprotno i neka ga je cura praktički satrala.

Stanka.

SANJA: A Andrea?

HRVOJE: Šta Andrea?

SANJA: Rekao si da ne osjećaš ništa prema njoj.

HRVOJE: Andrea nije problem.

SANJA: Sigurno?

HRVOJE: Andrea nije problem.

SANJA: Reci mi da ne osjećaš više ništa prema njoj.

HRVOJE: Već sam ti rekao.

SANJA: Želim čuti opet.

HRVOJE: Kako bih osjećao kad sam tu s tobom? Ti znaš zašto sam onda, prije tebe, bio u krizi i zašto -

Vrata se otvaraju i ulazi Rea.

HRVOJE: Reić! Jesi dobro?

Zastane kad vidi Hrvoja. Dođe do njega i zagrlj ga čvrsto.

HRVOJE: Hej.

REA: Hej.

HRVOJE: Je li sve u redu?

REA: Sve je super.

HRVOJE: Kako je bilo?

SANJA: Rea, jesi li pila?

REA: Bila sam kod Lole.

HRVOJE: I? Šta kaže Lola?

REA: Ništa pametno...

HRVOJE: Znači kao i obično.

REA: Da. Hoćemo ići ovih dana?

HRVOJE: Ako... ako... Ma da, zašto ne?

REA: Veselim se.

HRVOJE: I ja.

Ona ga polako pusti.

SANJA: Samo bez alkohola.

HRVOJE: Pa naravno. *Namigne Rei.*

REA: Nikad alkohol.

HRVOJE: Fuj alkohol.

Četvrta scena

U istom onom zatrpanom stanu. Par dana kasnije.

DAVID: Čim imaš problem, vidiš koliko prijatelja imaš. Bolje da nikad nisam imao ni jedan problem.

ANDREA: Baš s nikim ne možeš razgovarati?

DAVID: Joj, mama... to je smiješno...

ANDREA: Što? Reci mi.

DAVID: Svi mi imaju obraza reći da imam problem. "E, Davide, možda malo pretjeruješ." "Davide, brate, jeben si lik ali daj stani na loptu." "Davide, nemoj si to raditi u životu..." "Prestani piti, Davide." "Ti zaslužuješ bolje, Davide." Od prvog do zadnjeg svi su neki usrani stručnjaci za život. A onda kad nekom od tih klošara kažem u čemu je stvar i šta me jebe, onda najednom više nemamo o čemu razgovarati. Onda samo kažu da je to u kurcu. ALI DA

SI NE BIH TREBAO TO RADITI OD ŽIVOTA. Razumiješ? Razumiješ ti što te pametne glavice meni pričaju?

ANDREA: Davide... oni ti pokušavaju pomoći onako kako znaju.

DAVID: Svi imaju potrebu da iznose mišljenje! Jer oni su usrani profesionalci za život koji će meni reći da sam ja u kurcu i onda će mi još reći i zašto sam u kurcu. Znaš šta mi dođe? Dođe mi da opet izvučem palicu i tokom idućeg izlaska odradim jedan trening. I onda kad me netko pita, a ja odgovorim i kažem: "Slušaj brate, to su ti razlozi zbog kojih imam problem." A on odgovori: "Pa kak si se u to uvalio, kaj nisi mogo bit pametniji..." ide jedan BAM! BAM! BAM! Ustrana gamad. Mama, oni su svi usrana gamad koja nema pojma ni o čemu, a voli pametovati.

ANDREA: Bi li ti možda terapija pomogla?

DAVID: Ma je. Terapija. Ne dam da mi se opet kopa po glavi. Ne dam više nikom živom da uđe u nju, jer mi nitko ne može nju izbaciti iz glave! Ona je stalno tu, mama, ona je stalno jebeno tu. Čak i sad, u ovom trenutku, je tu.

ANDREA: Moraš prestati razmišljati o toj curi. Moraš joj se prestati javljati i odgovarati joj na pozive. Ona je loša za tebe.

DAVID: Pričaš iste stvari ko tata. Samo što ne filozofiraš toliko. Najbolje mi je to kad vas dvoje sjednete i počnete mi soliti pamet. Tebi nitko nikad nije napravio to što je ova meni. Kako možeš razumjeti?

Stanka.

DAVID: A on mi je još bolji sa svojom filozofijom. S racionaliziranjem. Sve što ja njemu kažem je nebitno. Bitno je samo da je on sve vidio, sve zna i sve je napravio. I sad će on meni održati predavanje o tome da cijeli moj problem iz činjenice da previše volim ugodu. "Mali David hoće čokoladicu i mali David neće izaći iz dućana dok čokoladicu ne dobije. Svi tvoji problemi su zapravo isti. Razmažen si." Mama, ja njega čujem, razumiješ, ja njega čujem kako mi to govori i kad on nije tu. Sve što radim - čujem njegov glas -

ANDREA: Svi mi čujemo glasove svojih roditelja. Urezani su u nas. Nije to ništa čudno... Ja dan danas čujem glas svog tate.

DAVID: Ma jao meni... s takvim glasom. Guši me, razumiješ?

ANDREA: Nećeš valjda svaliti sve probleme na njega?

DAVID: Ne, nisam tako mislio. Samo kažem da mi više odmaže nego pomaže.

ANDREA: Ne pomaže ti ni alkohol. Moraš početi raditi nešto, David. Ne možeš očekivati da će tvoji problemi samo tako nestati, ako si konstantno zatvoren u svoja četiri zida i ako izlaziš iz sobe samo onda kad ideš van. David, molim te, nemoj ići. Slušaj me.

DAVID: Ako mi kažeš da se fokusiram na posao i faks ja ću se sad baciti kroz prozor. Kunem ti se.

ANDREA: Rad zaista pomaže čovjeku. Znam da ti u ovoj situaciji nije lako fokusirati se na glumu, ali postoji hrpa drugih stvari koje možeš raditi da si pomogneš. Kad si zadnji put napravio nekakav trening? Ako ti se to pak nikako ne da, zašto ne odeš sa mnom jedan vikend planinariti? Znaš kako se ja izmorim od hodanja? Sve o čemu razmišljam i što me muči - a ima stvari, Davide, čak i ako ti misliš da me baš ništa ne muči - sve to jednostavno nestane jer se fizički iscrpim.

DAVID: I to što to nestane tebi u glavi - to znači da problema više nema?

ANDREA: Ne nego to znači da se onda hladne glave mogu fokusirati na problem koji imam i na to kako ga mogu popraviti.

DAVID: Je, vidim kako si popravila problem. Super ti ide.

ANDREA: Ja znam da nisam najuspješnija u tome, ali što je s druge strane? Ovo što ti radiš? To je bolja opcija? Nećeš mi valjda reći da je šank rješenje svih problema?

DAVID: Mama, to što ti sebe mrcvariš i gaziš od posla zadnjih godina nije apsolutno ništa promijenilo. Oprosti, ali radiš kao rob. Tko god da ti je to rekao da moraš - bio to deda ili netko drugi - ti nije napravio uslugu. Meni je žao mama, ali što si uspjela promijeniti od svih stvari koje si rekla da hoćeš? Jel još uvijek živimo u ovoj rupi, zatrpani knjigama, prašinom i nepotrebnim pizdarijama? Živimo. Jel ti još uvijek nemaš svoj auto? Nemaš. Dapače, pored svog tog tvojeg honorarnog posla, pored angažmana u tri škole, pored mrcvarenja, mrcvarenja, mrcvarenja same sebe - što se dogodilo? Gdje je taj novac? Gdje je tvoj auto? Gdje je novi stan? Mama, ubit ćeš se ako ovako nastaviš.

ANDREA: Dobro, ubit ću se ako ovako nastavim.

Stanka.

DAVID: Gledaj, oprosti što sam tako navalio, ali -

Andrea se okrene od njega i nastavi raditi.

DAVID: Nisam htio biti bezobrazan.

ANDREA: U redu.

DAVID: Mama...

ANDREA: Pusti me sad.

DAVID: Ideš raditi.

ANDREA: Da.

DAVID: Mama!

ANDREA: Imam rok do kojeg moram poslati prijevod teksta. Rekao si što si imao za reći i ja sam te čula.

DAVID: Žao mi je... Samo... nisam u stanju riješiti svoj problem na način na koji ga ti rješavaš. A i naši problemi nisu ni približno slični! Ali žao mi je mama...

Peta scena

Kafić.

Kod Lole.

HRVOJE: Stvarno je.

REA: A šta ti ima biti žao... pa nisi ti kriv.

HRVOJE: Mi muškarci nekad znamo biti svinje.

REA: Jelda?

HRVOJE: Baš, baš velike svinje.

REA: Moj tata je bio svinja. Josip je svinja. Svi frajeri koje znam su svinje.

HRVOJE: Velika većina nažalost je.

REA: Svi osim tebe.

HRVOJE: Osim mene?

REA: Da. Ti si iskren. I dobar.

HRVOJE: Rea...

REA: Stvarno jesi.

HRVOJE: Nisam.

REA: Ja to znam.

HRVOJE: Ne možeš to znati.

REA: Ne moram znati sve... te neke stvari se osjete.

HRVOJE: Što ćeš popiti?

REA: Ti me čuješ. Nisi kao mama. Ona uvijek misli da sve zna, da je najpametnija, da je doktorirala život. Samo zato što su joj se dogodile te neke stvari u životu... pa ne želi da ponavljam iste greške. Ti si pametniji od nje, a ne pametuješ.

HRVOJE: Da, pa... ne bi rekao da sam pametniji od nje.

REA: Jesi.

HRVOJE: Nemoj tako, Rea. Tvoja mama je prošla puno toga s... s...

REA: Sve u redu. Možeš reći. Moja mama je prošla puno toga s mojim tatom. Ali to joj ne daje za pravo da se tako ponaša.

Stanka.

REA: Ti me čuješ.

HRVOJE: U redu.

REA: Ona čuje samo sebe.

Pokaže mu sliku djevojke.

REA: Misliš da je lijepa?

HRVOJE: Tko je to?

REA: Budi iskren.

HRVOJE: To je ona?

REA: Da.

Stanka.

HRVOJE: Iskreno?

REA: Lijepa je, zar ne.

HRVOJE: Vidim što bi mu se moglo svidjeti na njoj. Ali ako to želi onda se ne moraš brinuti jer te ionako ne zaslužuje.

REA: A Hrvoje.

HRVOJE: Kad je istina. Frajeri koji padaju na ovo nisu vrijedni ni vremena ni živaca.

REA: Mogu te nešto pitati?

HRVOJE: Naravno.

REA: Zašto ne dođeš živjeti s nama? Znam da mama zna biti naporna. Ali iskreno ja se puno bolje osjećam kad si ti tu. U neku ruku i zato što se ona bolje osjeća.

HRVOJE: Pa... upravo sam u tranziciji.

REA: *se smije*. Tako mi obično kažemo kad se ispisujemo s faksa i kad ne znamo što ćemo dalje. Ali ti želiš živjeti s nama?

Stanka.

HRVOJE: To nije tako jednostavno. Znaš i zbog čega nije.

REA: Ali stalno govoriš da ćeš prebaciti posao skroz u Rijeku.

HRVOJE: Znam. Sve znam.

REA: I nikako da dođeš.

HRVOJE: Doći ću. Obećajem. Čim riješim sve tamo.

REA: Stvarno obećaješ?

HRVOJE: Da, srećo.

DRUGI ČIN

Par mjeseci kasnije.

Prva scena

Ispred jednog noćnog kluba u Zagrebu.

DAVID: Sori.

REA: Sve pet, imaš maramicu?

DAVID: Ne.

REA: Vodu? *On joj da flašu.* To je vino.

DAVID: Ne, ne, ima i vode unutra.

REA *mu vrati flašu*: Treba mi obična voda.

DAVID: Jel dobro unutra?

REA: Gdje?

DAVID: Gdje - u Čakovcu. U klubu, jebote.

REA: Ma odlično.

DAVID: Ima ljudi?

REA: Isuse Kriste, ima.

DAVID: Netko me zvao?

REA: Ajde pusti me da rigam, molim te.

DAVID: Samo ti rigaj, ja ionako moram skršit ovu flašu prije nego uđem. *Potapša ju po leđima.* Bit će sve oke.

REA: Jedva čekam.

DAVID: Imaš dečka?

REA: Molim?

DAVID: Imaš dečka?

REA: Šta tebe to zanima?

DAVID: Ne ili da?

REA: A brate mili... *Izriga se opet.* Odakle mi ideja da pijem viski...

DAVID: Opala, to volim čuti.

REA: Što?

DAVID: Kad mala pije viski.

REA: Nisam ti ja mala.

DAVID: Sigurno nećeš malo vina?

REA: Jel ti izgledam ko da mi treba malo jebenog vina?

DAVID: Ja to samo onako kavalirski pitam.

REA: Pravi si, stvarno.

DAVID: Šta smo to jeli? Makarone? C-c-c.

REA: C-c-c?

DAVID: Kolko teško može bit pojest nešto mesa prije nego izađeš van. Meso upije cugu, kužiš, tipa ćevapi. Uf. Ili odeš na nekog masnog kebača prije.

REA *podigne joj se želudac*: Prestani.

DAVID: Lijepo kažeš "daj mi ljuti-blagi, zelenu, paradajz, fetu sira, luka i natrpaj mi tog mesa unutra da mi bude muka od njega".

REA *izbaci više manje sve iz sebe*: Ne pomažeš.

DAVID: Katastrofa.

Stanka. Ona se uspravi. On pije u tišini, dok ne primjeti da se ona trese. Da joj svoju jaknu.

DAVID: Ja sam David.

REA: Naporan si, Davide.

DAVID: A ti?

REA: Rea.

DAVID: Imaš lijepo ime, Rea.

REA: Imaš katastrofalan ulet, David.

DAVID: Tko kaže da sam ti uletio?

REA: Ha?

DAVID: Ja ti se palim samo na ribe koje rigaju kebače iz sebe, makaroni su mi turn off.

REA: A da?

DAVID: Logično.

REA: Odvratno.

DAVID: Jel ima ljudi unutra?

REA: Već sam ti rekla.

DAVID: Šta si rekla?

REA: Da ima.

DAVID: Ima pički?

REA: Ima li pički?

DAVID: Ima li lijepih žena?

REA: Ne, samo umišljenih.

DAVID: Uf, takve najviše volim. A jel tvoj dečko unutra?

REA: Tko?

DAVID: Tvoj dečko.

REA: Da. Ne. Danas nije.

DAVID: Aha. *Popije do kraja i razbije flašu.*

REA: Nisi trebao to baš tako.

DAVID: Jebiga.

REA: Zašto si to razbio?

DAVID: Zašto ne? Idemo unutra?

REA: Odi ti. *Vrati mu jaknu.* Ne žuri mi se.

DAVID: Ma je, pa nećeš se smrzavati.

REA: Nije toliko hladno.

DAVID: Ne uopće. Aj, platim cugu.

REA: Ne trebaš.

DAVID: Aj, aj.

Druga scena

Koji sat poslije.

ANDREA *na mobitelu*: Ne, ne mogu ti prebaciti novac. Pogledaj koliko je sati. Rekao si da ćeš doći doma u normalno vrijeme.

HRVOJE: Andrea.

ANDREA *na mobitelu*: Izvoli mi reci gdje si i ja ću te pokupiti, jer mi nije problem. Ali ne dam za taksi. Dobro onda ću i nju odbaciti do doma, ne zanima me! Davide! Dav -

HRVOJE: Kasno je, nemoj se derati molim te.

ANDREA: Opet sam nasjela, Hrvoje, on je opet negdje mrtav pijan...

HRVOJE: A što si očekivala... molim te... dižem se rano.

ANDREA: Rekao je da će doći do dvanaest.

HRVOJE: Naravno da je. A ti si popušila njegovu priču po ne znam koji put.

ANDREA: Koja sam ja naivna budala.

HRVOJE: I šta da ti ja sad kažem.

ANDREA: On se pretvara u alkoholičara.

HRVOJE: Znaš što ja mislim?

ANDREA: Što?

HRVOJE: Da bi trebali ići spavati.

ANDREA: Odi ti spavaj, ja ne mogu.

HRVOJE: Četiri ujutro je, dižem se za dva sata, moram putovati, nemam snage za ovo, molim te.

ANDREA: Dobro, dobro... Samo ti spavaj.

Ode u kuhinju. Dok je u kuhinji opet zvonit mobitel.

HRVOJE: Evo ti sineka opet!

ANDREA *dolazi u sobu*: Gdje mi je mobitel?

HRVOJE: A zašto to radiš?

ANDREA: Što?

HRVOJE: Zašto mu se javljaš?

ANDREA: Možda se nešto dogodilo...

HRVOJE: U tri pičke materine, daj ga meni!

ANDREA *na mobitelu*: Halo? Davide, molim te dođi kući.

HRVOJE: Daj ga meni!!!

ANDREA *na mobitelu*: Ne ne mogu ti prebaciti novce. Čekaj. Tata te treba.

HRVOJE *joj uzme mobitel*: Slušaj me sad. Četiri ujutro je i ja sam budan zbog tebe. Dižem se za dva sata. Izvoli doći - *spusti mobitel*. Poklopio je. *Smije se*. Poklopio mi je mali... mater mu pijanu... Andrea... isključi zvuk na mobitelu i ne javljaj mu se više.

ANDREA: U redu. Ali -

HRVOJE *legne u krevet*: Samo da još malo odspavam.

ANDREA: Ali što ako mu se nešto dogodi?

HRVOJE: Laku noć.

ANDREA: Laku noć. *Ode s mobitelom u kuhinju.*

Nekoliko trenutaka tišine. Pa se iz kuhinje opet čuje zvonjava mobitela.

HRVOJE: Pa dobro jesi ti normalna?

ANDREA *iz kuhinje*: A što hoćeš od mene? Što hoćeš, Davide?! Jesam li ti ja bankomat?! Ne dam novce! Dobro, onda me zovi, ja ću isključiti mobitel. Ja ću isključiti ovaj usrani mobitel i nećeš me više moći dobiti! Jesi li me razumio?!

HRVOJE *ustane*: Pa dobro.

Tišina. Andrea se vrati.

ANDREA: Oprosti.

HRVOJE: Dobro jutro radni narode. *Protegne se.*

ANDREA: Odi spavati.

HRVOJE: Zanimljivo je to kako se ponaša prema nama.

ANDREA: Imaš još dva sata cajta. Sat i 45.

HRVOJE: Čovjek bi rekao da ga boli kurac što mu mi kažemo.

ANDREA: Spavaj, Hrvoje, molim te.

HRVOJE: Koliko sam ti puta rekao... koliko puta...

ANDREA: Dobro, rekao si mi, odi spavati.

HRVOJE: Ali ne. Ti me ne slušaš. Nisi onda... nećeš ni sad... jer ti znaš bolje. Stavi kavu, molim te.

ANDREA: Kako ćeš takav neispavan?

HRVOJE: Baš lijepo da pitaš.

Hrvoje sjedne za stol i zapali cigaretu. Tišina.

ANDREA: Kavu hoćeš?

HRVOJE: Da, kavu hoću.

Andrea ode, stavi vodu da vrije i vrati se.

ANDREA: Hoćeš li moći voziti u ovakvom stanju?

HRVOJE: Je li rekao kad će se vratiti kući?

ANDREA: Ne. Da ga nazovem?

HRVOJE: Molim te, nemoj.

ANDREA: Dobro... Budem ti stavila kave u termosicu.

HRVOJE: Što će mi termosica?

ANDREA: Pa da imaš po putu.

HRVOJE: Ma ne treba.

ANDREA: Da mi ne zaspiš za volanom.

HRVOJE: Dobro.

ANDREA *ode u kuhinju*: Kakve sendviče želiš?

HRVOJE: Nikakve, kakve god.

Sad Hrvoju zazvoni mobitel.

ANDREA: Tebe zove?

HRVOJE: Ma... da.

ANDREA: Vjerojatno želi da ga dođemo skupiti.

HRVOJE: Sumnjam.

ANDREA: Zašto bi te inače zvao? Nije da ćeš mu ti dati pare.

HRVOJE: Vjerojatno... jer si ti isključila mobitel. Već mi je par puta to napravio... "Tata, daj mi mamu molim te." Ma. Uvijek ista priča.

ANDREA: Možda mu se nešto dogodilo.

HRVOJE: Ma ne, žica pare.

ANDREA: Tebe?

HRVOJE: Ne znam koji mu je vrag.

ANDREA: Čekaj, budem ga ja nazvala.

HRVOJE: Andrea, nemoj.

ANDREA: Možda ga treba pokupiti.

HRVOJE: Krivo radiš.

ANDREA: Čekaj samo da odem po mobitel.

HRVOJE: Andrea!

Andrea sjedne.

HRVOJE: Radiš debila od njega.

Hrvoju opet zvoni mobitel.

ANDREA: Javi se.

HRVOJE *se javi*: Molim sine. Trebaš majku? A što će ti ona? Dat ću ti ju kad mi kažeš što trebaš. Dobro, što ju trebaš zamoliti. S nekom curom si? Pa to je krasno. Onda lijepo pitaj nju da ti plati taksi do kuće. Laku noć. *Poklopi*. Prestani se ponašati kao da si njegov rob. Neće nikad naučiti ako zna da si ti svaki jebeni put tu za njega.

Stanka.

HRVOJE: Znaš kako će završiti? Krenuo je smjerom koji može završiti samo na jedan način.

ANDREA: Ne razumiješ.

HRVOJE: Ja ne razumijem? A ti razumiješ, jel? Mama i mali David se razumiju... Ja ne mogu to više gledati i slušati.

ANDREA: Što?

HRVOJE: To kako radiš debila od njega.

ANDREA: Dobro, neću mu se više javljati.

HRVOJE: Je, je, samo se ti ljuti na mene jer ti govorim istinu.

ANDREA: Ne ljutim se.

HRVOJE: Ma ne seri više! Dosta je bilo! Jebeno je bilo dosta, razumiješ?

ANDREA: Ne deri se na mene.

HRVOJE: Andrea?

ANDREA: Da?

HRVOJE: Reći ću ti ovo sad zadnji put. Mali zna da uvijek može računati na tebe i zato te iskorištava. Ako si ti nastaviš dozvoljavati to, on će za koju godinu biti na razini maloumnog kretena.

ANDREA: Što sam krivo napravila? Jesam mu poslala novce? Nisam!

HRVOJE: Ne javljaj mu se!

ANDREA: U redu, neću mu se javljati.

HRVOJE: Sama si rekla da je alkoholičar, i ja se u neku ruku slažem da su stvari izmahnule kontroli.

ANDREA: Trebamo ga opet poslati na onu psihoterapiju.

HRVOJE: Ma to nije ništa pomoglo.

ANDREA: Onda ćemo ga poslati privatno.

HRVOJE: Ne, mislim da ga treba poslati na liječenje.

ANDREA: Kakvo liječenje?

HRVOJE: Vrijeme je da povučemo ručnu prije nego je prekasno.

ANDREA: Daj budi jasniji molim te.

HRVOJE: Predlažem da ga strpamo u bolnicu za liječenje od ovisnosti na par mjeseci.

ANDREA: Ma ne, to je previše.

HRVOJE: Tamo se liječe ljudi kao što je on. Bolesni ljudi.

ANDREA: Ma nije on bolestan.

HRVOJE: Jesi rekla da je alkoholičar ili ne?

ANDREA: Jesam ali nisam mislila da je tako ozbiljno.

HRVOJE: Je, tako je ozbiljno.

ANDREA: To bi ga obilježilo za cijeli život...

HRVOJE: Barem bi ostao živ, jebemu mater.

ANDREA: Ne.

HRVOJE: Šta 'ne'?

ANDREA: Tamo će ga zatvoriti i -

HRVOJE: Zatvoriti... to tako grubo zvuči. Neće njega nitko zatvoriti iza rešetaka... jednostavno će biti u kontroliranim uvjetima u kojima će morati apstinirati... nekih tri mjeseca, recimo. I neće mu biti uopće loše. Gledao sam par bolnica u Zagrebu. U jednoj imaju knjižnicu, dvorište... navodno čak i igrače konzole, što će se Davidu jako svidjeti. I dobit će, jasno, neke tablete za smirenje koje rješavaju problem žudnje koji David ima s alkoholom. Tako da će -

ANDREA: Tako da će se pretvoriti u biljku.

HRVOJE: Ne dramatiziraj.

ANDREA: Ti si već razmišljao o tome?

HRVOJE: Gledaj, David si je u neku ruku sam kriv. Mi smo dali sve od sebe da napravimo čovjeka od njega, ali očito u nekim stvarima nismo uspjeli.

ANDREA: Kad si točno počeo razmišljati o tome?

HRVOJE: Ma nije bitno točno kad sam počeo razmišljati o tome...

ANDREA: I zašto mi nisi rekao?

HRVOJE: Jer nisam bio siguran da je to dobra odluka. Sve do sad.

Stanka.

ANDREA: Što se promijenilo?

HRVOJE: Mislio sam da će se uspjeti izvući nakon Elene. Ali nije. Vidim da ga to ubija i dalje.

ANDREA: Da, rekao mi je.

HRVOJE: Uskoro će zaboraviti zašto je uopće počeo piti i stvari će otići totalno k vragu.

ANDREA: I ti si imao krize. Pa si se izvukao.

HRVOJE: Mene je oprala neka depresija... egzistencijalna kriza...

ANDREA: I već si osam godina u redu! Sam si se popravio! Zašto bi njemu bilo teže nego tebi?

HRVOJE: Da... ali mi... mi baš i nismo isto.

ANDREA: Zašto?

HRVOJE: Možda smo slični.

ANDREA: Ali?

HRVOJE: Ali ja sam imao sreće.

Stanka.

HRVOJE: Nije to tako strašno ljubavi. To liječenje. Mogao je puno gore proći...

ANDREA: Što je gore od ovoga?

HRVOJE: Kad bi ti samo znala.

ANDREA: Što? Kad bi ja samo znala što?

HRVOJE: Što je meni moj otac napravio u njegovim godinama...

Stanka.

HRVOJE: Znam o čemu pričam.

ANDREA: Ne vidim kakve veze to ima s tvojim ocem. Hoćeš reći da si mogao Davidu napraviti ono što je tvoj otac tebi? Jel to hoćeš reći? Kao da ste vas dvojica isto? Ne razumijem...

HRVOJE: Ne, nismo isto. Da jesmo, ti i ja sad ne bi vodili ovaj razgovor. Samo mi vjeruj.

Treća scena

Ujutro. U Davidovoj sobi. David sjedi za laptopom i scrolla po fejsu. Rea se polako razbuđuje.

DAVID: Jutro.

REA: Ej.

DAVID: Si živa?

REA: Mislim da me boli glava. Ti?

DAVID: Okej.

REA: Koliko je sati?

DAVID: Tri.

REA: Treba mi nešto za glavu.

DAVID: Imaš na stolu.

REA: Kakve su to tablete?

DAVID: Za glavu.

REA: Jesu dobre. *Proguta.*

DAVID: Pomažu.

Stanka.

REA: Dvadeset i tri propuštena poziva. Kak smo došli tu? Taksijem?

DAVID: Da.

REA: *Na mobitelu.* Halo? Oke sam. Sori, sad sam se probudila. Bum došla navečer. Sve oke. Dobro. Okej. Aha. Ajde booooook. *Poklopi.* Stara.

DAVID: Moraš ić?

REA: Pa trebala bi, da.

DAVID: Oke.

REA: Imaš kaj za radit danas?

DAVID: Baš i ne.

REA: Mogu joj reć da sam zaspala nakon poziva.

DAVID: Kaj si brijala?

REA: Nemam pojma.

DAVID: Možemo tu izbrijat.

REA: Mogli bi, da. Kaj živiš solo?

DAVID: Ma ne. Al neće bit nikakav problem. Odemo do dućana... kupimo neš cuge...

REA: Kak se ono zoveš?

DAVID: David.

REA: David. Sori zaboravila sam.

DAVID: Sve pet.

REA: Ja sam Rea.

Četvrta scena

SANJA: I?

HRVOJE *otvori pivu:* Živjeli.

SANJA: Živjeli. I?

HRVOJE: Lijep je dan.

SANJA: Hrvoje, odgovori mi na pitanje.

HRVOJE: U procesu sam.

SANJA: Odlično. Baš mi je drago da se u zadnjih mjesec dana puno toga promijenilo. Kao da si novi čovjek.

HRVOJE: Sad sam stvarno u procesu.

SANJA: A prije si lagao?

HRVOJE: Rekao sam Andrei da bi... da bi... Davida možda trebalo staviti u bolnicu na liječenje od ovisnosti.

SANJA: I šta je ona rekla na to?

HRVOJE: Andrea je Davida jako razmazila kroz godine. On je njezin jedinac, ona je njegova mamica, i on to iskorištava. To je vrlo zanimljivo kako neki roditelji ne razumiju kad djeci čine loše... zar ne?

SANJA: Samo odgovori na pitanje.

HRVOJE: A opet je s druge strane zanimljivo kako djeca reagiraju na svu tu ljubav koju im daješ. U stvari te najviše vole kad si najgori prema njima. Andrea ne zna biti tvrda. Razumiješ?

Stanka.

HRVOJE: Nagovorit ću ju.

SANJA: Znači još uvijek ništa.

HRVOJE: Ne, mislim da sam joj već dao do znanja da su stvari otišle predaleko i da mi Davidu više ne možemo pomoći. Taj dio je shvatila, siguran sam.

SANJA: Lako za to što je ona shvatila, hoće li ga poslati u bolnicu?

HRVOJE: Sve ćemo detaljno dogovoriti kad se vratim u Zagreb.

SANJA: Joj, Hrvoje... ti toliko puno jedeš govna...

HRVOJE: Trudim se. Stvarno se užasno trudim da sve napravim kako treba.

SANJA: Je li to istina?

HRVOJE: Misliš da bi ti lagao?

SANJA: Ne znam. Jel mi lažeš?

HRVOJE: Ne, ne lažem. Ne dobivam ništa iz toga.

SANJA: Ali ništa se nije promijenilo! Već si sto pedeset puta rekao da si u jebenom procesu! Kako bi drugačije trebala shvatiti to što pričaš nego da mi lažeš?

HRVOJE: Ne lažem.

SANJA: Možda ti u stvari voliš to što imaš dvije opcije.

HRVOJE: Ne, ne volim. To je jedan teret koji bi volio prestati nositi sa sobom.

SANJA: Pa onda prestani! Dođi k nama. Želiš to, zar ne?

HRVOJE: Da.

SANJA: I ja ti zbilja želim vjerovati.

HRVOJE: Pokrenuo sam priču o tome da Davida stavimo u bolnicu.

SANJA: Pokrenuo si priču.

HRVOJE: Sanja... *Popije pivo do kraja.* Daj mi još jedno.

SANJA: Šta bi ja sad trebala reći na to? "Čestitam! Napravio si najlogičniju stvar na svijetu, koju si trebao napraviti odavno!"

HRVOJE *si sam ode po pivo:* Hvala ti.

SANJA: Ne, ja ne mogu više ovako.

HRVOJE: Kako?

SANJA: Ti mene zajebavaš?

HRVOJE: Ne.

SANJA: Htjela bih da odeš.

HRVOJE: Gdje?

SANJA: Ne želim da budeš tu.

HRVOJE: Zašto?

SANJA: Zato.

HRVOJE: Ali Sanja ljubavi...

SANJA: Nemoj mi "Sanja ljubavi" jer ću te -

HRVOJE: Baciti kroz prozor, znam.

SANJA: Ne mogu više slušati te tvoje filozofije, izvlačenja i gluposti.

HRVOJE: Hej, hej, hej... polako... nema potrebe da sad u ljutnji donosimo neke odluke radi kojih će nam poslije biti žao. To bi bilo stvarno djetinjasto.

SANJA: Ja ne znam koliko puta te moram nešto zamoliti.

Stanka.

HRVOJE: Ti si ozbiljna?

SANJA: Ja sam umorna.

HRVOJE: U redu. Kad će Rea doći?

SANJA: Ne znam.

HRVOJE: Ako želiš danas biti sama, ja ću otići.

SANJA: Hrvoje... zašto... u pičku materinu više!

HRVOJE: Ja dajem sve od sebe. Ali razumijem da to možda nije dovoljno.

SANJA: Koliko dugo to slušam... koliko dugo?

HRVOJE: Trudim se. Zaista se trudim.

SANJA: A zašto onda ništa ne radiš?

HRVOJE: Osam godina je puno vremena. Ali trideset je skoro četiri puta više.

SANJA: Ali ti si rekao da si sve promislio i odlučio. Jesi li se predomislio?

HRVOJE: Teško mi je, Sanja. Mislio sam da će biti lakše... što god da napravim, čini se kao da -

SANJA: A meni nije?

HRVOJE: Ti ne riskiraš ništa. Ja riskiram sve. Ti ne moraš putovati ovdje, ja moram.

SANJA: 'Moraš' putovati ovdje?

HRVOJE: Mislim, ne moram ja ništa.

SANJA: Ako je ovo između nas nešto što si ti počeo shvaćati kao obavezu, onda možeš slobodno otići i ne vratiti se više.

HRVOJE: Nije mi to dužnost. Stalo mi je do tebe. Ali činjenica je da ti ništa ne riskiraš.

SANJA: Onda prestani riskirati. Riješi to s Andreom i Davidom. Stavi ga u bolnicu, ne znam, ili jednostavno prestani dolaziti ovdje. Teško mi je bez tebe, ali u zadnje vrijeme mi je teško i s tobom. Imam osjećaj kao da se ništa nikad ne mijenja i taj osjećaj me počinje gušiti. Treba mi promjena. Treba mi nešto konkretno. A ne ovako, da te stalno čekam da dođeš, pa da provedeš tu odluku do kraja, pa da ovo, pa da ono. Osam godina. Osam godina! Mogla sam se udati drugi put u tom periodu!

Stanka.

SANJA: Ali Rei puno značiš. Možda to ne vidiš, ali je istina. Tebi će reći stvari koje će meni sigurno prešutiti. Gleda te u neku ruku kao drugog tatu.

HRVOJE: Znam.

SANJA: I ja te volim.

HRVOJE: I to znam.

SANJA: A ti nas.

HRVOJE: A ja vas?

SANJA: Da.

HRVOJE: Jel to ozbiljno pitanje?

SANJA: Naravno.

HRVOJE: Ti si me spasila, Sanja. Vratila si mi se onda prije osam godina... da nisi ja bi odavno već spavao s ribama, razumiješ? Kako me tako nešto uopće možeš pitati? *Zazvoni mu mobitel.* Halo? Šta radi? I dalje? U pičku materinu. Zar mu ne možeš reći da je bilo dosta? Ma nek izbaci tu curu van i nek... Ma šta ću ga zvati? Poslat će i mene u božju mater. Jesam ti lijepo rekao ujutro da... da. Vraćam se danas navečer, pa ću mu reći. - *Poklopi.* David opet partija doma.

Peta scena

Noć. David pušta glazbu na laptopu. Pijan je i veseo.

REA: Moram ti nešto reći.

DAVID: Da imaš dečka?

REA: Nemam dečka.

DAVID: Super.

REA: Ne bi spavala s tobom da sam u vezi. Nisam takva.

DAVID *legne kraj nje*: Šta si htjela reći?

REA: Al čisto da znaš da mi je još stalo do njega.

DAVID: Aha?

REA: Do bivšeg.

DAVID: Okej.

REA: Ne bi htjela da si počneš zabrijavati nešto. To je sve.

DAVID: Što?

REA: Pa ono, kul mi je ovak izbrijat s tobom, al čisto da znaš da osjećam još nešto prema njemu. Mislim, puno tog osjećam.

DAVID: To je lijepo.

REA: Nije ti to problem?

DAVID: Jebote otac, Rea. Upoznali smo se jučer... ne kužim čemu ta spika sad. pa neću te pitat za vezu nakon jednog dana.

REA: Aha. Da, mislim, u pravu si. Ali samo kažem.

DAVID: Da, okej.

REA: Lijepo mi je s tobom.

DAVID: I meni s tobom.

REA: Al ne bi htjela dalje od ovog.

DAVID *ustane iz kreveta*: To sam shvatio.

REA: Vrati se.

DAVID: Da promjenim pjesmu.

REA: Daj neki ex-yu.

DAVID: Kaj fali cajkama?

REA: Melodija...

DAVID *pusti pjesmu Sinana Sakića*: Ovo je dobro.

REA: To nije ex-yu.

DAVID: Nije nego je klasična glazba.

REA: Ma koja je to klasična glazba?

DAVID: Sinan Sakić i beogradska filharmonika.

REA: Užas. Imamo još vina?

DAVID: Ne, samo viski.

REA: Sranje.

DAVID: To će ti dobro sjest na vino.

REA: Ne, neće.

DAVID: Vino je za zagrijavanje, viski-cola za ubijanje, pa kokain za popravljanje...

REA: Drogiraš se?

DAVID: Ne.

REA: Lažeš, ti si glumac.

DAVID: Pa?

REA: Svi vi to radite.

DAVID: Pa dobro, ponekad. Al ne bi reko da se drogiram. Mislim...

REA: Ma sve pet. Nije da kritiziram. Svakome njegovo.

DAVID: Upravo tako.

REA: A... ovoga... kad si zadnji put uzeo?

DAVID: Što?

REA: Nešto.

DAVID: Ne znam. Ne sjećam se.

REA: Okej.

DAVID: Hoćeš probat?

REA: Ne...

DAVID: Mislim, ponedjeljak je.

REA: Ma ne bi ja ni da je vikend.

DAVID: Ma da, cuga ti je skroz dosta. Vjeruj mi. Ja dugo nisam ništa uzeo i uopće mi ne fali. Bio sam se u nekom periodu malo zaigrao s tim, pa sam počeo pretjerivati, pa sam shvatio da to nema smisla.

REA: Aha, a kako si to shvatio?

DAVID: Tako da mi je za izlazak trebalo soma kuna. Minimalno. Računaj, komad bijelog košta od pet do sedam glavi. Ajmo reć da podijeliš to s kompićem s kojim ideš van... a di god da izađete treba platit cugu. A onda se s tim bijelim govnom moraš stalno popravljati. Još kad si nađemo neku ribu, pa i ona hoće... Ma. Malo sam reko da ti treba soma kuna. Vi žene ste jebeni saugeri kad je bijelo u pitanju. I onda kad posišete sve, još možete popit boga oca Isusa Krista. Ko će to platit sve?

REA: Zihher pa je tak skupo.

DAVID: Imaš i onaj jeftiniji kokain koji je zapravo sličniji speedu nego drogi. Možeš to nabavit za tri - četiri glave.

REA: Jel se lako navuć na to?

DAVID: Da.

REA: A kad si prvi put?

DAVID: Ne sjećam se.

REA: A kad ti je bio ovaj najgori period?

DAVID: Ma... šta ću te zamarat s tim.

REA: Reci, zanima me.

DAVID: Ma gluposti.

REA: Reci!

DAVID: Kad sam se zaljubio.

REA: I?

DAVID: I ništa. Puklo je.

REA: Zašto?

DAVID: Kaj ja znam. Jer je nestalo kokaina.

REA: Ma da, malo sutra je tak jednostavno.

DAVID: Ljudi se počnu družiti i ljudi se prestanu družiti.

REA: Aha.

DAVID: A kaj da ti pričam.

REA: Te mogu pitat neš?

DAVID: Reci.

REA: Zaš svi vi frajeri padate na ribe s kojima se dробite?

Šesta scena

U stan ulazi Hrvoje. Odmah na ulazu čuje glazbu iz Davidove sobe.

HRVOJE: Ej.

ANDREA: Ej, Hrvoje. Ovo i dalje traje.

HRVOJE: Nije prestao od kad se vratio?

ANDREA: Od kad si otišao.

HRVOJE: Odlično.

ANDREA: Da. Doveo je neku curu doma i od onda su zatvoreni tamo.

HRVOJE: Kao...

ANDREA: Kao s Elenom.

HRVOJE: I onda će nam opet plakati kad ga odjebe.

ANDREA: Neće. Pobrinut ćemo se da ovaj put bude drugačije.

HRVOJE: Konačno si odlučila poslušati me?

ANDREA: Da.

HRVOJE: Tko bi to rekao?

ANDREA: To nije bila jednostavna odluka. Ali on jednostavno ne može stati i mislim da je vrijeme da barem probamo nešto napraviti po tom pitanju.

HRVOJE: Naravno da nije bila jednostavna odluka. Nemoj misliti ni da meni jednostavno pada... Ali moraš vjerovati da će ga tamo izliječiti. Da će napraviti da mu bude bolje.

ANDREA: Sigurno?

Sedma scena

DAVID: Brijem da mi se stari vratio.

REA: Moram ić?

DAVID: Pa jesam reko to?

REA: Stvarno mi se ne da.

DAVID: Ne moraš.

REA: Al ne pije mi se više.

DAVID: Ne?

REA: Ne.

DAVID: Okej.

REA: Tebi se pije?

DAVID: Meni se uvijek pije.

REA: Pa možemo još malo ako hoćeš.

DAVID: A kaj bi ti da radimo?

REA: Ja bi možda zapalila. Nisam dugo. Kužiš i onda si pustimo film, naručimo pizzu i - i -

DAVID: I šta?

REA: Ma ništa.

DAVID: Reci.

REA: Jel ti se puši?

DAVID: A ne znam, glupo mi je to.

REA: Zaš?

DAVID: Okreće me na anksioznost.

REA: Fakat?

DAVID: Da, krenem zabrijavat u glavi... pa me počnu hvatat paranojice pa ovo pa ono...

REA: Ma nemoguće. Vutra pa na anksioznost... gluposti.

DAVID: Mrzim vutru. Al možeš ti zapalit. Ja ću pit dalje.

REA: Ma ne, onda nismo u istom elementu.

DAVID: Pa kaj sad?

REA: Ne, nema veze.

DAVID: Daj, Rea...

REA: Ma nije bed.

DAVID: Ak ti se to sviđa, glupo je da radi mene ne -

REA: To sam znala prije radit s njim. S bivšim. Upalili bi neki film, jeli pizzu i ključali.

DAVID: Pa?

REA: Sve to me jako podsjeća na njega.

DAVID: Kužim.

REA: Jel ti se desilo kad da si s nekim a u glavi si zabrijavaš da si s nekim drugim?

Stanka.

DAVID: Ne.

REA: Znala sam prije to radit. Kad smo prekinuli, znala sam si nabavit neki skank, i radit sve ko što sam radila s njim. I onda si postaviti tak stvari u glavi ko da sam opet s njim. Možda sam luda, znam, al fakat ne želim to opet radit.

DAVID: Kužim. Šta ćemo onda? Hoćemo do dućana po još cuge?

REA: Ne treba.

DAVID: Nego?

REA: Al ti kako želiš. Meni ne treba više.

Stanka.

DAVID: Glupo mi je da pijem solo.

REA: Ja ću se izrigati ako nastavim.

DAVID: Dobro, onda ću zvat lika.

REA: Jesi me čuo šta sam rekla?

DAVID: Da, al bezveze ti je tak brijat... odmah si napraviš neku anksioznost i to nikom ništa ne koristi, a najmanje tebi. Bit ćeš sa mnom, ne s njim. A i da si zabriješ, pa kaj sad. Svi to radimo.

REA: Svi to radimo?

DAVID: Da.

REA: I ti to radiš?

DAVID: Ma ne. Ne zapravo.

REA: Ne želim ni ja.

DAVID: A šta hoćeš da onda radimo?

REA: Jel moramo išta jebeno radit? Zašto ne bi samo pričali i... i... ne znam, upalili film bez pizdarija sa strane... ili... ili... možemo samo ležati u krevetu i maziti se. Da, to bi bilo lijepo. Šta će nam bilo šta drugo? Od cuge će me bolit glava, travu ću samo htjeti još i još i još, a možda je sve to bezveze. Šta kažeš?

DAVID: Pa da, ne moramo valjda ništa radit. Mislim. Ostalo je još za jednu čašu viskija.

REA: Popij ti slobodno.

DAVID: Al šta ću poslije?

REA: Zar ne možeš bez toga?

DAVID: Ma mogu. Kaj ne bi mogo. Sad mogu prolit ovo u zahod. Ali zašto bi to napravio? U programu sam od prekjučer i... i da. Bolje da nastavim dalje.

REA: Ja sam mislila da ti je lijepo sa mnom.

DAVID: Ma je.

REA: Jer meni ne trebaju ove gluposti da bi mi bilo lijepo s tobom.

DAVID: Upoznali smo se prekjučer. Kaj ti očekuješ?

REA: Ma ne znam.

DAVID: Ajde, evo, idemo pričati! Idemo pričati o nečemu! Evo, jebo me pas ako neću proliti ovo, idemo pričati o nečemu.

REA: Nije da ja hoću da ti to proliješ, nego sam samo umorna od svega i dobro bi mi došlo da malo stanemo na loptu. I mislim da nam ne trebaju te pizdarije da bi nam bilo lijepo.

DAVID: Evo, stali smo na loptu i ne trebaju nam te pizdarije. Pričaj.

Stanka.

DAVID: No?

REA: Zašto si sad takav?

DAVID: Jesi htjela pričati?

REA: Da, ali ne kužim zašto moraš biti tako nadržkan sad odjednom, samo zato što sam predložila da prestanemo pit.

DAVID: Znaš zašto sam nadržkan?

REA: Zašto?

DAVID: Znamo se par dana, jebote. Par dana. Upoznali smo se na jebenom partiju. Upoznali smo se dok si ti rigala ispred jebenog kluba u koji sam ja tek ulazio. Došli smo tu i nastavili smo pit, ovo je drugi dan da to radimo. Kaj smo sad odjednom, najbolji frendovi? Pa nego šta ćemo radit nego ćemo pit? Sve ovo je kao neki veliki izlazak, razumiješ? Mislim, barem za mene. Možda smo se krivo razumjeli. Ali okej. I to se dešava. Iako mi nije jasno šta bi radila u tom klubu i zašto bi još došla tu do mene nakon toga, ako ti se takve stvari ne sviđaju i ako drugačije razmišljamo o svemu tome.

REA: Nije da mi se ne sviđaju nego -

DAVID: Reci molim te, reci.

REA: Okej, ako ćemo tako. Tebi je sve ovo neka jebena sprdnja i zajebancija ali meni nije. Ja sam izašla tu noć na to mjesto jer sam tamo često dolazila s njim, s Josipom, i mislila sam da ću ga možda vidjeti.

DAVID: Tko je sad Josip?

REA: Moj bivši!

DAVID: Aha.

REA: On studira u Zagrebu i ja sam dolazila tu vikendima i onda smo znali ili biti kod njega naduvani ili otići van, najčešće u taj klub. Ne znam zašto sam išla tamo. Evo, stvarno ne znam. Mislila sam da ću ga možda vidjeti, da ćemo si reći nešto, da će bar na jednu noć stvari biti kao što su bile prije. Ja sam jebena glupača, David, znam, nitko normalan ne želi opet vidjeti osobu koja ju je varala mjesecima, ali... da. Evo sad znaš.

DAVID: Okej, i?

REA: I onda si došao ti. Njega nije bilo unutra. Ja sam se prije tog napila ko guzica i zapravo nisam razmišljala ni o čemu kad si mi uletio. Htjela sam da mi bude kao što mi je bilo prije, pa makar na jednu noć, makar -

DAVID: Makar sa mnom.

REA: Ali onda sam ostala tu i shvatila da mi je lijepo s tobom. I da ne želim da sve bude kao što je bilo. Ne treba mi to. Možda mi može biti bolje od tog.

DAVID: Super.

REA: Nadam se da te nisam povrijedila.

DAVID: Nisi, ali...

REA: Želiš da odem?

DAVID: Ne. *Popije viski do kraja.* Ali nemoj me krivo shvatiti. Super si ti cura i smiješna si i simpatična i slatka i zabavno mi je s tobom i sve. Ali ako ću se trijezniti onda idem spavati.

REA: Okej. Kako hoćeš.

DAVID: Tako da eto.

REA: Razumijem, sve pet. Ja samo ne bih više.

DAVID: Pa nitko te ne tjera.

Čuju kucanje.

DAVID: Molim?

HRVOJE: Davide, ajde dođi na sekundu, molim te.

DAVID: Šta je sad?

HRVOJE: Trebamo te mama i ja.

DAVID: Zašto?

HRVOJE: Samo na sekundu, molim te.

DAVID: Ma daj ostavi me na miru.

HRVOJE: Ući ću unutra.

REA: Ne...

Hrvoje otvori vrata.

HRVOJE: Dobar dan, ja sam Davidov otac i - i -

Vidi Reu, zastane...

HRVOJE: I došao sam po cigarete jer ih više nemam i -

Primi se za srce.

HRVOJE: I idi u tri pičke materine Davide. Idi u tri -

Ode, zalupi vratima.

DAVID *Rei*: Sori, moj stari je malo lud u zadnje vrijeme.

Rea se nakon par trenutaka tišine počne oblačiti.

DAVID: Šta je sad? Čekaj, čekaj.

REA: Molim?

DAVID: Stari mi je lud ko puška, nemoj se opće obazirati na njega. Samo jede govna i sere.

REA: Aha. *Nastavi se spremati.*

DAVID: Gle nisam mislio ono što sam rekao. Bila si u pravu, ne trebamo piti, ne trebamo pušiti, ne trebamo ništa raditi. Ajde, upalit ćemo film i mazit ćemo se i bit će super.

REA: I bit će nam super, da. *Uzme sve što je imala sa sobom.*

DAVID: Daj, Rea, molim te. Fakat jedem govna kad sam pijan, nisam milio ono što sam rekao.

REA: Ma sve je u redu.

DAVID: Ne treba nam cuga da bi nam bilo zabavno!

REA: Ne treba. *Otvori vrata.*

DAVID: Kaj ti nije bilo lijepo sa mnom?

Rea ode.

DAVID: O krvavu ti nedjelju jebem, da ti jebem u pičku materinu raspalu, jebo ti onog ko te takvim napravio tata! Tata! Oooooo taataataataaaaaa?!

TREĆI ČIN

Prva scena

Dnevni boravak.

Hrvoje guta tablete za tlak.

HRVOJE: Jebem ti boga oca da ti jebem.

ANDREA: Što je bilo?? Hrvoje!

DAVID *iz sobe*: Tata! Oooo tata?

ANDREA: O čemu pričaš?

HRVOJE: Samo je trebalo donijeti odluku i sve bi bilo jednostavnije!

ANDREA: Kakvu odluku? Da prestane piti?

HRVOJE: To je sve tako jednostavno u teoriji, donijeti odluku... nema tu druge, treba samo donijeti odluku. To je tako jasno. Samo ju doneseš. I staneš iza toga. I doviđenja. Kako je moguće da... da je zapravo tako teško...

ANDREA: Ne razumijem te ništa.

DAVID *iz sobe*: TATA!

HRVOJE: Tu odluku je nemoguće donijeti. Jednostavno... i onda se desi ovo. Onda se dogodi ovo.

ANDREA: Nisi ti kriv jer on nije u stanju donijeti odluku.

DAVID *iz sobe*: Tata, doći ću ti tamo!

HRVOJE: Ne, ti ne razumiješ... ti ne razumiješ! Ti ništa ne razumiješ. On... David...

ANDREA: Tako gadno je?

HRVOJE: O da, tako gadno je. *Natoči si čašicu iz vitrine.* O da. Kad bi odluku bilo jednostavno donijeti...

ANDREA: Hrvoje, smiri se. Sve će biti u redu, razgovarat ćemo s njim i odvest ćemo ga u -

Ulazi David.

DAVID: Potjerao si mi ribu.

HRVOJE: Pusti me na miru.

DAVID: Jesi ti normalan? Da ulaziš tako unutra?

HRVOJE: Davide...

ANDREA: Tata ti je došao reći da -

DAVID: Ja s ribom u svojoj sobi, a on me gnjavi i uđe unutra i psuje mi sve po spisku, dok se riba nije prepala i otišla.

ANDREA: Tata ti je došao reći da je došao kraj tom tvom tulumarenju.

DAVID: Jel ne može to jebeno čekati?! Bolesnik jebeni, kak bi tebi bilo da ja tebi i mami uđem u tak nekom trenutku u kojem -

HRVOJE: *teško diše.* Mogao si samo izaći van. Mogli smo pričati u dnevnom boravku i ovo se ne bi dogodilo. Mogli smo...

DAVID: Pa šta me uopće gnjaviš dok sam ribom, jebote?!

ANDREA: Ti si pijan.

DAVID: Ne, nisam.

ANDREA: Jesi, Davide, bazdiš do ovdje.

DAVID: Dobro, popio sam čašu ili dvije. Pa šta sad? Kakve to veze ima s time što je on meni sad napravio?!

ANDREA: Tata i ja smo razgovarali i mislimo da je vrijeme da odeš na liječenje.

DAVID: Kakvo liječenje?

ANDREA: Liječenje od alkohola.

DAVID: A jel? Ma nemojte me zajebavati.

ANDREA: Ne zajebavamo te.

HRVOJE *ustane:* Andrea... ja ću malo na zrak. Ovo je malo previše za moj tlak. Jednostavno... jednostavno ga ne mogu gledati ovakvog. *Popije tabletu.* Oprosti...

DAVID: Prvo mi potjeraš ribu iz sobe, a onda bi se išao šetati, jel? Onda je to previše za tvoj tlak. Pa lako je tako tata, svaki put kad nemaš što za reći... onda odjednom imaš problem s tlakom.

HRVOJE: Ma slušaj me ti, balavac, nemoj mi tu izigravati frajerčinu dok si pijan, da bi mi onda sutra trijezan plakao da nisi mislio sve što si rekao.

DAVID: Ne, reći ću ti da sam imao problema s tlakom.

HRVOJE: Jel razumiješ ti s kime razgovaraš? Nemoj me tjerati da napravim nešto što ćemo obojica zažaliti, jesi me čuo?

Stanka.

DAVID: Ajde, šta čekaš? Napravi to.

Stanka.

DAVID: Ti to nećeš napraviti tata i ja to znam.

Stanka.

HRVOJE: Andrea, jedan od nas dvojice će otići iz ove kuće.

DAVID *se smije*: Još kad bi ti imao muda da digneš ruku na mene, ja ti ne bi ništa ni rekao. Šta me gledaš tako? Vidi ga mama, kako se crveni, kako mu je neugodno.

ANDREA: Davide, bilo bi dosta! Otac ti je srčani bolesnik, on ne može izdržati ovo više!

DAVID: Sad kad treba nešto napraviti sad šutiš, je li?! A mogao si mi ući unutra i pičkarati mi sve po spisku? I sad mi nemaš ništa za reći? Čak mi nećeš ni filozofirati? Mali David! Mali David! Mali David nema čokoladicu i sad je ljut! Šta je?!

ANDREA: Ne, ti nisi ni za što drugo nego za bolnicu.

DAVID: O čemu ti pričaš?

ANDREA: Tebi treba ozbiljno liječenje.

DAVID: Od čega meni treba liječenje?

ANDREA: Imaš problem.

DAVID: Koji problem imam?

ANDREA: Ti ne vidiš kakav si trenutno. Ali ne ličiš na sebe. Ne ponašaš se kao ti. Nisi normalan, Davide.

DAVID: Ja nisam normalan... ja nisam normalan?!

ANDREA: Prestani, molim te. Samo prestani.

DAVID: Dobro, prestat ću, ali -

ANDREA: Ja te ne mogu više slušati.

DAVID: Oprosti, jesam li ja kriv zato što on sebi uzima za pravo da mi tako ulazi u sobu? Ajde me slušajte sad malo, kako bi vama bilo da -

ANDREA: Nije nas briga, Davide. Ti si jedno derište. Jedno razmaženo derište koje nije u stanju kontrolirati svoje porive i koje će zbog svojih usranih jebenih sebičnih želja profučkati sve ostalo. Čuješ me, ti idiote jedan, balavi? Jesmo li mi ovo stvarno zaslužili od tebe? Nakon svega što smo napravili za tebe? Nakon što smo bili tu svaki put kad si nešto zajebao, a zajebao si - hvala bogu - milijun stvari do sada? Jesmo li mi zaslužili da se ovako ponašaš prema nama?

HRVOJE: Andrea, u redu je.

ANDREA: Ne, nije jebeno u redu! Stoko! Razmažena stoko! Uništit ćeš nam obitelj, jel možeš to konačno shvatiti? Jel možeš shvatiti da sve što radiš utječe na nas?

HRVOJE: Andrea.

ANDREA: Tata mi je govorio, znaš, da će se ovo dogoditi. Tata mi je govorio da ćeš se pretvoriti u debila a ja ga nisam slušala, ja sam se pravila da se mene to ne tiče! Mislila sam da moram biti dobra prema tebi, a ti si se pretvorio u nekakvog monstruma koji loče, koji se drogira i koji se prema ženama odnosi kao prema stvarima, koji ih zove 'ribama' i koji se onda još usuđuje povisiti glas na svoje roditelje nakon što je pio nekoliko dana u komadu! Ti si bolestan, Davide. Ti si ozbiljno psihički bolestan i ja te ne želim više gledati doma dok se ne izliječiš.

Stanka.

ANDREA: Jesi li sretan? Jesi li sad konačno sretan?

DAVID: Ja nisam ovo htio.

ANDREA: Ali vidiš gdje su te tvoje želje dovele? Tvoje: "Ja želim! Ja želim!" Znaš šta ja želim, Davide? Jel znaš, jel ti ikad palo na pamet šta ja želim? Šta tvoj tata želi?!

HRVOJE: Koliko stvari... da...

ANDREA: Jesi li me ikad pitao?!

DAVID: Želiš da se stvari promjene. Želiš... želiš...

ANDREA: Želim toliko stvari, Davide, a zbog tebe ih ne mogu imati. Potrošiš sve novce koje ja zaradim. Svako malo napraviš neki dug koji ja moram platiti. Svako malo napraviš neko sranje i onda ja moram plaćati tvoje kazne, svako malo te danima nema doma i ja ne mogu spavati od brige hoće li te netko na cesti ubiti ili ćeš se ti predozirati ili ćeš upasti u komu od alkohola ili će se desiti nešto deseto ili -

DAVID: Zbog mene ne možeš imati što želiš?

ANDREA: Da, zbog tebe ne mogu imati to što želim. Zbog tebe.

HRVOJE: Nemoj, Andrea, stvarno, nije vrijedan toga.

Stanka.

ANDREA: Ubit ćeš tatu, stoko odvratna. Treba li se to dogoditi da shvatiš? Da konačno shvatiš da si ti problem? Da sve što ti radiš utječe do nas? Da -

HRVOJE: Andrea.

ANDREA: Molim te, ako ti je imalo stalo do nas, do ove obitelji, otići ćeš na liječenje.

DAVID: Želite da odem na liječenje?

HRVOJE: Ma nije on spreman za to. Ne vjerujem da si je stanju posložiti stvari u glavi kako treba. Niti jedan jedini put do sada nije to mogao.

ANDREA: Ma onda neka ode sve u tri pičke mile materine.

DAVID: Mislite da neću? Mislite da neću otići na jebeno liječenje?

HRVOJE: Nisi ti to u stanju.

DAVID: E pa otići ću. Jebo mi pas mater ako neću otići, evo, ja... ja ću otići. Ako ćemo tako riješiti sve usrane probleme koje imamo, ako ćeš ti biti sretnija mama, ja ću otići.

ANDREA: Tri mjeseca ćeš biti tamo.

DAVID: Tri mjeseca. U redu.

HRVOJE: To moraš stvarno htjeti. Negdje iz dubine to moraš htjeti, jer -

DAVID: Ajde, vozite me tamo.

Stanka.

DAVID: Nek me zatvore i duže od tri mjeseca, boli me kurac. Nek me zatvore pola godine! Ako je u meni problem?! Ma neka me onda zatvore za cijeli život! Jesam li ja ovo tražio? Jel vi mislite da sam ja ovo jebeno htio?! Ja sam problem?! Pa dobro! Dobro, ja sam jebeni -

ANDREA: Ajde Hrvoje, idemo. Gdje su ključevi od auta?

DAVID: Ne, ne... ići ću ja gdje ti hoćeš da idem, samo nemoj tražiti da idem bilo gdje s njim.

HRVOJE: U redu je. Ja mogu ostati ovdje. Pričekat ću vas...

ANDREA: Ti ćeš ostati ovdje?

HRVOJE: Da, najbolje da ja ostanem ovdje... da se smirim.

ANDREA: Kako želiš, Hrvoje.

Druga scena

Sanjina spavaća soba. Tri ujutro. Rea otvara vrata i drma mamu, koja se probudi nakon nekoliko trenutaka.

REA: Hej mama.

SANJA: Rea...? Koliko je... koliko je sati?

REA: Puno.

SANJA: Zabrinula si me.

Rea sjedne na rub kreveta.

REA: Imaš mi nešto za reći, mama?

SANJA: Što bih ti imala za reći?

REA: Ne znam, jel postoji nešto što bi ja trebala znati?

SANJA: Ne, zvala sam te toliko puno jer mi se nisi javljala i zabrinula sam se.

REA: Ne pričam o pozivima.

SANJA: Nego?

REA: Na nešto drugo mislim.

SANJA: Grozno sam umorna, Rea. Šta god je bilo, sutra ćemo.

REA: Gdje je Hrvoje?

SANJA: Doma, gdje bi bio.

REA: Doma, u Zagrebu?

SANJA: Da. Ako si ga htjela vidjeti, mogla si se manje zajebavati po Zagrebu i ranije doći kući.

REA: Pa... vidjela sam ga.

SANJA: Gdje si ga vidjela?

Stanka.

REA: I čekaj mama, ne postoji ništa što ti meni želiš reći?

SANJA: Ma ja ne razumijem što ti sad hoćeš od mene. Reci, što je bilo? Gdje si vidjela Hrvoja? U Zagrebu?

REA: Baš ništa vezano uz zadnjih osam godina mi nemaš za reći? Nisi mi ništa prešutila, nisi ništa skrivala od mene... nisi ništa -

SANJA: Što sam skrivala? Što vezano uz zadnjih osam godina? Ne razumijem te ništa, Rea. Moraš biti jasnija.

REA: Moram biti jasnija?

SANJA: Da, molim te budi jasnija.

REA: Upoznala sam jednog dečka. Jednog jako simpatičnog dečka. Zove se David.

SANJA: Tko je... David?

REA: I dalje ništa.

SANJA: Jel ti bilo... lijepo... s Davidom?

REA: Jel ti mene zajebavaš?

SANJA: Rea, što je bilo?

REA: Mama prestani s tim.

SANJA: S čim?

REA: Prestani se praviti glupa.

SANJA: Dođi k meni, reci mi što se dogodilo. Sve će biti u redu.

REA: Ne neće ništa biti u redu. Nemoj mi s tim 'sve će biti u redu' jer ću dobiti slom živaca.

Stanka.

REA: Priznaj mi, mama, molim te samo mi priznaj.

SANJA: Da ti priznam... što?

REA: Ti se i dalje praviš glupa.

Stanka.

REA: I nemoj mi to raditi, to s tim svojim usnicama, kad ih stisneš i okreneš glavu i počneš se ponašati kao da se tebe to ne tiče, kao da sam ja neka mala kokoš s kojom se ne isplati uplitati u rasprave. Nemoj mi to raditi jer ću te.. jer ću te jebeno -

SANJA: Jer ćeš me što? Udariti?

Stanka.

SANJA: Bolje bi se osjećala da to napraviš?

REA: MA JESI LI TI JEBENO RETARDIRANA?! MAMA?!

SANJA: Samo se nemoj derati, molim te.

REA: I ti nastavljaš dalje, ti si iznad toga, ti se nećeš uplitati u ove rasprave, ti i dalje jedeš govna. Nije ti dosta više?

SANJA: O čemu je riječ?

REA: Pokazat ću ti o čemu je riječ ako idući mjesec ne dobijem mingu. O čemu je riječ... nabijem i tebe i onog kretena... O čemu je riječ. Riječ je o tome da vi lažete, vi serete govna i tjerate mene da jedem vaša govna. O tome je riječ. I pravite se da se mene to što vi radite ne tiče. Razumiješ?

Stanka.

SANJA: Ako se nešto dogodilo, predlažem da sutra razgovaramo o tome. Nakon što prespavamo.

REA: Ne, nećemo sutra razgovarati. Nećemo više uopće razgovarati ako ne prestaneš s ovim glumatanjem.

SANJA: Oprosti Rea, ali moram te pitati. Jesi li uzela nešto?

REA: Jesam li ja uzela nešto?

SANJA: Da, nisi baš normalna.

REA: Mama, otići ću od tebe, ja te više nikad neću pogledati u oči. Ja ti se kunem, neću više u životu reći tvoje ime na glas, ako sad ne prestaneš.

SANJA *zapali cigaretu*: Ne misliš to, Rea. Zašto mi samo ne možeš reći što se dogodilo?

REA: Zato što mi je malo puna pička toga da radite glupaču od mene.

SANJA: Tko radi glupaču od tebe?

REA: Ti i on.

SANJA: A on je?

REA: Haha.

SANJA: Tko je on?

REA: Odjebi.

SANJA: Ne možemo se tako razgovarati.

REA: Ne, u pravu si. Ne možemo.

Stanka. Rea ustane.

SANJA: I sad ćeš samo tako otići?

REA: Da.

SANJA: Nemoj.

REA: Neću, ako počneš razgovarati sa mnom.

SANJA: Je li ti toliko teško jednom poslušati me? Samo mi ispričaj što se dogodilo, molim te!

REA: Ne.

SANJA: Ja sam ti mama. Ne možeš ti mene samo tako pozivati na red, nego -

Rea se okrene da će otići. Krene.

Zastane.

REA: U redu, mama. Ti bi igrala igrice, ali meni se to ne da. Ja to ne mogu i nikad nisam mogla i nikad to ni neću moći. Ja sam direktna i volim da su ljudi direktni prema meni. Jebi se zato što nisi to u stanju i želim da znaš da te mrzim zbog toga. Jebi se mama, jer sam ti ja kći i trebala bi znati bolje. Jebi se zato što mi lažeš. Zato što svaljuješ odgovornost na mene. Zato što si takva kakva jesi. Zato što te nije nimalo sram. Zato što te nije briga za mene. Jebi se i još milijun puta se jebi.

Stanka.

REA: Izjebala sam se s njegovim sinom, Davidom. Hrvoje sve zna. Vidio nas je. Bila sam kod njega dva dana. Ja nisam naravno znala da je taj David Hrvojev sin, kao što nisam znala da sam u kući u kojoj živi Hrvoje. Kao što na kraju krajeva nisam ni znala da Hrvoje ima sina. Ali dobro, upoznala sam Davida u klubu i otišla nakon tog kod njega doma. Krenula sam prema doma kad sam shvatila u čemu je stvar.

SANJA: 'Jebi se, mama?'

REA: Smeta te što sam to rekla?

SANJA: Odakle tebi pravo da se tako razgovaraš sa mnom?

REA: Sad zamisli kako je meni, nakon što sam saznala da me zadnjih osam godina -

SANJA: Jebi se, mama!

Stanka.

SANJA: Ista si kao on. Ista. Identična. Jednako me mrziš, jednako ti se gadim, jednako nemaš poštovanja prema meni.

REA: Tata nema veze s ovim razgovorom.

SANJA: To si sve ti od njega pokupila. Baš te lijepo naučio. Kako se prema meni treba odnositi. Koje je moje mjesto u kući. Koja je moja uloga.

REA: Mama to nije bitno.

SANJA: Ja sam ona glupa kučka koja vama svima radi probleme, je li tako?! Jel tako da jesam?! Ja igram igrice!

REA: Isuse, mama, prestani!

SANJA: Ja sam sebična! Ja sam egomanijak! Ja sam drolja! Ja sam kurvetina! Ja ne vidim dalje od svog nosa! Ja mislim samo na sebe! Meni ni do koga nije stalo! Ja... ja...

Stanka.

SANJA: Ti mene mrziš.

REA: Ne, ne mrzim te, nego -

SANJA: Ti vidiš u meni isto što je i on vidio. Gadim ti se. Ljigava sam ti.

REA: Sad stvarno pretjeruješ.

SANJA: Možda ste svi vi u pravu. Možda stvarno radim više štete nego koristi... Možda samo sjebavam druge ljude...

REA: Ma ne sjebavaš, ajde.

SANJA: Vidi što se sad dogodilo. Ja sam kriva. Trebala sam ti reći... i ovo se ne bi dogodilo.

REA: Ali zašto nisi?

SANJA: Najbolje bi bilo da se pokrijem ušima i više nikad ne kažem nikome ništa!

REA: Ma daj, mama. Prestani.

SANJA: Jer ne bi razumjela. Jer ne možeš razumjeti. Jer nisi u poziciji iz koje možeš razumjeti. Nema načina na koji ti ja to mogu objasniti... ali ne... da... bitno da sam ja

lažljivica. Da ja tebe tjeram da jedeš moja govna. Da sam ja ljigavica, da sam ja jedna odvratna usrana ljigavica koja -

REA: Smiri se, mama, molim te!

SANJA: Tako je i tvoj tata znao reći. "Opet imaš živčani slom! Nemoj puno misliti, bolit će te glava! Sanjice, a što razbijaš tu svoju lijepu glavicu u zid? Hoćeš tablete, Sanjice?" Ne... Rea... ja ne pretjerujem, ja samo znam da sam ja kriva. Ja znam da sam sjebala. Da sam mislila da mogu imati nešto lijepo, nešto dobro, nešto iskreno i nešto što je samo moje i što mi nitko neće oduzeti! U pravu si, Reice moja draga mala predivna ljepotice, ja sam kurvetina! Baš kao što je i on rekao. Ja sam odvratna kurvetina koja laže, vara i krade! I žao mi je... tako mi je žao, Rea, što sam ti to napravila. Možeš li mi oprostiti?

REA: Mama, pusti me, boli.

SANJA: Pustit ću ja tebe, da. Evo, evo, puštam te... nećeš se ljutiti na svoju mamu, nisam ja to namjerno tako... samo me malo povuklo.

Stanka.

REA: Hoćeš da odemo negdje?

SANJA: Gdje bi otišle?

REA: Hm?

SANJA: Zašto me tako gledaš?

REA: Kako?

SANJA: Misliš da sam pukla?

Stanka.

REA: Ne, mislila sam da odemo prošetati.

SANJA: Aha. Da. Ne treba.

REA: Sigurno?

SANJA: Što je Hrvoje rekao na sve to.

REA: Na što?

SANJA: Kada vas je vidio zajedno.

REA: Rekao je Davidu da ode u tri pičke materine. To je sve što je rekao.

Stanka.

SANJA *prasne u smijeh*: David je jedno malo autodestruktivno govno, znaš, Reić, on je jedan mali krpelj koji polako siše krv svima oko sebe i zbog kojeg Hrvoje nije u stanju dovući dupe ovdje. Hahahaha. Nije ga u stanju pustiti da sam izađe na kraj sa sobom, nego on mora biti tamo za njega! On jednostavno mora biti tamo za njega, mora ga pokupiti nakon što posrne, mora ga voziti u bolnicu, mora ga skupljati na policiji, mora mu mijenjati jebene usrane pelene! Hahahaha! Nek ode u tri pičke materine!

Stanka.

SANJA: Rea?

REA: Da, mama?

SANJA: Hrvoje me voli.

REA: Hrvoje te voli.

SANJA: Više od života.

REA: Aha.

SANJA: I tebe isto voli.

REA: Ne voli.

SANJA: Moraš to zapamtiti. Što god bilo. On nas voli. On želi živjeti s nama. On već jako dugo želi doći živjeti s nama... on ne voli svoju ženu. Nimalo, rekao mi je to.

REA: Boli ga kurac za nas.

SANJA: To je naš Hrvoje, Rea!

REA: Mama...

SANJA: Tvoj Hrvoje.

REA: Ne.

SANJA: I voli te kao što tata voli svoju kćer.

Treća scena

Hrvoje sjedi u dnevnom boravku. Za klavirom. Svira. Falša. Pije.

Ulazi Andrea.

ANDREA: Evo, i to je riješeno.

HRVOJE: Sve je prošlo u redu?

ANDREA: Sve je prošlo u redu... više manje. Hrvoje, prestani s tim.

HRVOJE *i dalje na istom mjestu*: Bitno da je sve prošlo u redu.

ANDREA: Hrvoje!

HRVOJE: Ma tu sam. Slušam te.

ANDREA *dode do njega i zatvori mu klavir*. Htio se tući s doktorima. Pogledaj me. Šestorica bolničara su ga morala zaustaviti... vezali su ga u luđačku košulju i nosili u spavaću sobu gdje su ga... gdje su ga... zatvorili.

HRVOJE: Htio se tući s doktorima.

ANDREA: Čim je ušao unutra rekao je: dajte da vidim tko će me od vas zatvoriti da mu polomim... da mu polomim pičku. Izudarao je trojicu koji su završili na hitnoj. Morali su ga s leđa... Pao je na glavu. Glava mu je bila... glava mu je bila krvava. Ali on im se smijao. Onakav krvav i... nikakav i... on im se smijao i vikao je na njih! Vikao je: "Jazavci jedni, morate me s leđa, točno bi vam po glavi skakao da su moji dečki tu." I... "Silovat ću vaaaaas!" Ne znam kome je to rekao, ali par njih je ležalo na njemu da ga zadrži na zemlji.

HRVOJE: Bože.

ANDREA: Aha da, rekao je još i: "Pa nećete me valjda svi sad jebati?"

HRVOJE *udari zadnju notu*: Naš David.

Stanka.

ANDREA: Naš David?

HRVOJE: Naš mali David...

ANDREA: Nemoj to govoriti, Hrvoje... ja ti se kunem...

HRVOJE: Bit će sve u redu. Sve će biti u redu. Ljubavi.

Stanka.

HRVOJE: Moraš znati da smo mi napravili sve što je bilo u našoj moći da od njega napravimo muškarca. Moraš znati da nismo imali druge opcije. Sve smo mu dali. Od prve do zadnje stvari. *Dode do nje. Zagrlji ju*. Imao je sve što je htio. Ali nisi ti kriva.

ANDREA: Hrvoje.

HRVOJE: Ne, ne, ni za živu glavu ne smiješ kriviti sebe.

ANDREA: Ja ne krivim sebe.

HRVOJE: To je... to je važno. To je od najveće važnosti, Andrea. Ni za živu glavu ne smiješ si niti jednom reći da si ti kriva. Ma ni da ti to nije na kraju pameti. Razumiješ? Sve si napravila kako treba. Ne, mi smo sve napravili kako treba.

Stanka.

HRVOJE: I sad je na liječenju od ovisnosti. Bože moj i to se dogodilo. Što da kažem? Nisu to najsretnije okolnosti u kojima se našao, ali što je tu je i tamo će mu pomoći. David je jak dečko. David je pored svih svojih mana i nedostataka jak dečko koji ima srca i koji će tamo shvatiti da... da... ovo sve jednostavno nema smisla. Shvatit će da je ovisnik i naučit će kako da se s time bori.

ANDREA: Da, hoće, svakako.

HRVOJE: E, pa ja samo kažem. Nema razloga da sama sebe kriviš zbog nečeg. Mislim. Nije to dobro.

Tišina.

HRVOJE: Ja sam si natočio čašicu, dvije. Ne bih baš smio radi srca, ali... ovo me jednostavno... ma ne znam što da kažem. Evo ja stvarno ne znam što da kažem! Vidjeti sina u takvom stanju, to nije prizor kojeg jedan otac uopće želi zamisliti. Želiš ti malo rakije? Ne? Da, u pravu si. Ne bih ni ja smio. Treba znati stati. Na kraju krajeva, to je ono što se obilo Davidu u glavu... da je samo imao više kontrole nad -

ANDREA: Hrvoje.

Stanka.

HRVOJE: Da, da, jasno. Pod stresom si i... ja puno govorim jer ne znam što bih kad... u ovakvim situacijama... ružno je vidjeti sina... ma da, da, u pravu si. Što se još može reći o svemu tome? Bog zna da se ne može reći baš ništa! Bog zna da -

ANDREA: Oprosti.

HRVOJE *popije još*: Ovo me jednostavno ubilo. Znam, puno puta sam ti rekao da su stvari s njim otišle predaleko. Jako puno puta. Ali sad kad ga odjednom nema.... imam taj jedan osjećaj... ma nebitni su moji osjećaji. Glupo je da muškarci pričaju o svojim osjećajima! Nego slušaj -

ANDREA: Hrvoje... molim te...

Stanka.

HRVOJE: Da, da. Jasno. Mislio sam da je bolje da sam tu za tebe, jer me trebaš, jer -

ANDREA: O čemu pričaš?

HRVOJE: Ja ću... ja ću otići malo na zrak...

ANDREA: Ideš na zrak?

HRVOJE: Da, prošetat ću malo... da dođem k sebi.

ANDREA: Trebala sam te u autu, trebala sam te u bolnici, trebala sam te. Trebao si biti tamo. Ne trebam te sad da mi govoriš što sam ja sve dobro napravila, ne trebam te sad da mi govoriš kako je sve to ružno bilo što je David napravio, trebam te ovdje, da se dogovorimo kako ćemo i što ćemo dalje.

HRVOJE *krene da će si natočiti još*: Ne, alkohol nije rješenje.

Stanka.

HRVOJE *ju potapša po ramenu i krene prema van*: Nisi ti kriva zbog toga što se on pretvorio u pijanog manijaka. Ali to se očito moralo dogoditi. Jer inače ne bi naučio neke stvari.

ANDREA: Hrvoje, stani ovdje!

HRVOJE: Idem u šetnju.

Stanka.

ANDREA: Zar ti ne razumiješ što se upravo dogodilo?

Stanka.

HRVOJE: Razumijem.

ANDREA: Dijete nam je u ludari!

HRVOJE: Da.

ANDREA: A gdje ti ideš?!

HRVOJE: Teško mi je... Andrea... teško mi je...

ANDREA: Tebi je teško?

HRVOJE: Užasno.

ANDREA: Jesi li ga ti vozio u jebenu bolnicu?! I gledao kako ga tuku?!

HRVOJE: On ih je isprovocirao.

ANDREA: To ti je sin, dovraga!

HRVOJE: Koji je otišao predaleko. Ja sam mu pokušao pomoći.

ANDREA: I sad ćeš ga pustiti samo tako?!

Stanka. Hrvoje se vrati za stol. Natoči si još jednu čašicu.

HRVOJE: Tebi je možda teško razumjeti me.

ANDREA: Ja te uopće ne razumijem.

HRVOJE: Ali ono što se Davidu događa sad, dogodilo se i meni nekad. Nekad davno. Ne na taj način baš... ali na vrlo sličan način. Dogodilo mi se, znaš?

Stanka.

HRVOJE: Ja danas nisam onaj čovjek koji sam bio nekad. Godine su napravile svoje. Godine i moj otac.

Stanka.

HRVOJE: Mrzio sam ga. Mrzio sam ga iz dna duše. Htio sam ga ubiti zbog toga što mi je napravio.

ANDREA: Ma o čemu govoriš?

HRVOJE: Napravio sam obećanje sam sebi da ću - ako ikad budem imao sina - biti bolji otac njemu nego što je moj bio meni. Znaš li što mi je napravio kad sam ja njemu došao u sličnom stanju?

Stanka.

HRVOJE: U stvari nisam ja njemu uopće došao, on je došao meni. Organizirao sam neki tulum u ovom stanu... mislio sam da ću biti sam. Bio sam siguran da se neće vratiti. Ali on se vratio dva dana prerano. Kad se vratio, imao je što vidjeti. Hrpa klinaca u stanu od pedeset kvadrata. Hrpa nadrogirane i pijane dječurlije u njegovom stanu. Ispraznio je stan samo tako. I posjeo me za stolac. I onda me -

Nogom udari u stol.

HRVOJE: Krenuo mlatiti. Ovako. Ovako. I ovako. *Čaša padne sa stola i razbije se.* I onda me ostavio na podu. To nije bilo prvo sranje koje sam mu napravio. *Andrea počne skupljati ostatke.* I otišao je u Rijeku. Otišao je u Rijeku... vratio se tamo nazad... pustio me samog... nije me ni odvezao na hitnu. Sam sam ih morao zvati.

ANDREA: Znam što se desilo nakon.

HRVOJE: Znaš. E pa eto. Onda znaš.

ANDREA: Ali vas dvojica niste jebeno isto. Po ne znam koji put!

Stanka.

HRVOJE: Misliš da je njemu bilo važno zbog čega sam napravio kaos? Misliš da je on mario? Misliš da me pitao?

ANDREA: To sve ne mijenja na činjenicu da ostavljaš svoje dijete na cijedilu.

HRVOJE: Nigdje ja ne ostavljam svoje dijete. To što David nikad nije htio mene za oca, to je druga stvar.

ANDREA: Radiš istu stvar kao što je napravio tvoj otac.

HRVOJE: A ne, ne radim.

ANDREA: Radiš.

HRVOJE: Ne, Andrea ne radim.

ANDREA: Kako je ovo različito? Ostavljaš ga.

HRVOJE: Jer ga ja jebeno nikad nisam izudarao od batina kao što je zaslužio! Jer mu ja nikad nisam polomio kosti nakon što je napravio sranje! Jer sam razgovarao s njim! Jer sam dao sve od sebe da budem bolji čovjek nego što je moj otac bio i što sam dobio nazad?! Što sam dobio nazad? Samo njegovu mržnju. Samo i jedino njegovu mržnju, pored svog mog truda... pored svega što sam napravio drugačije. Ja sam razgovarao s njim, za početak. Pokušao sam ga naučiti kako da se ponaša, kako da bude bolji nego što sam ja bio, a on mi je vratio ovako. *Ustane.* Ja sam napravio sve što je bilo u mojoj moći da budem bolji nego što je moj otac bio. Sve uzalud.

Stanka. Pogleda ju.

HRVOJE: Bože, da si bar rodila kćer.

Kraj.

O PROCESU PISANJA

Autoreferencijalni tekst

Pravi autor uvijek zna koliko je od sebe ostavio na papiru.

- Tomislav Zajec

1.

Negdje tijekom 2017. godine napisao sam svoj prvi dramski tekst. Pisanje tog teksta trajalo je sveukupno nekoliko mjeseci, s velikim pauzama. Nisam siguran točno koliko je vremena prošlo između dva perioda pisanja, ali znam da sam vrlo olako pristupao poslu. Tada sam još pohađao Klasičnu gimnaziju, a sam tekst nastao je kao dio izvan nastavnih aktivnosti. Profesorica Dubravka Matković nam je, naime, na nastavi grčkog jezika zadala zadatak da Euripidovu dramu *Hipolit* kao razred pokušamo postaviti; u smislu da sami odaberemo uloge i funkcije unutar kazališnog projekta, te da s njom, kao mentoricom projekta, sami osmislimo i dovedemo tu tragediju na pozornicu. Uzeo sam tada na sebe zadatak, nimalo skromno, redatelja predstave, makar blagog pojma nisam imao o tome što bih točno trebao raditi kao redatelj – *imao sam samo nekakvu želju da to radim*. Možda zato što nitko od mojih prijatelja iz razreda nije bio pretjerano zainteresiran za to, a možda i zato što sam smatrao da mogu taj posao obaviti bolje od svih ostalih ili konačno zato što sam zaista želio raditi taj projekt. Neko vrijeme kasnije, u razgovoru s profesoricom Matković, shvatio sam da bi režiranje tog komada podrazumijevalo i nekakav oblik adaptacije teksta. Do svoje sedamnaeste godine, nisam se okušao u pisanju drama, a još manje u njihovom adaptiranju, da ne govorim o režiranju. Bio sam u to vrijeme član Antičke dramske skupine; koju je vodila profesorica grčkog i latinskog, Dubravka Matković, zajedno s profesorom Mislavom Gjurašinom, također profesorom klasičnih jezika. Na pozornicu smo, u sklopu dramske skupine, postavljali klasične komade; katkad tragedije, a ponekad komedije. U svakom slučaju, imao sam iskustvo pozornice koje je proizlazilo iz mog aktivnog sudjelovanja u Antičkoj dramskoj skupini, ne računajući ono pasivno, gledateljsko,

iskustvo. Što bi točno trebala biti adaptacija? Nisam imao blagog pojma, niti sam pretjerano razmišljao o tome. Samo sam uzeo tekst u ruke i krenuo pisati. Negdje na sredini četvrtog razreda, završio sam pisanje te adaptacije i nazvao ju *Hipolit iz predgrađa*. Do danas, niti jedan tekst nisam napisao s takvom lakoćom i bezbrižnosti kao taj prvi.

2.

Pokazao sam dramu svome ocu. Koliko se sjećam, svidjela mu se. Možda i nije toliko – u kontekstu nekakve kvalitete, jer je baš i nije moglo biti – ali vidio je valjda nešto unutra, pa me pitao bih li želio upisati studij Dramaturgije na ADU u Zagrebu. *Dramaturgija?* Što ja pobogu znam o pisanju? Jedva da sam uopće znao što znači dramaturgija, nije mi ni na kraju pameti bilo da se time bavim. Odrastao sam u kući prepunoj knjiga. Bio sam redovan gledatelj predstava u kazalištima, volio sam čitati, volio sam gledati filmove. Ali nikad mi baš i nije palo na pamet da bih ja mogao biti netko tko piše, tko stvara umjetnička djela. Ne zato što nisam kreativan, nego zato što sam oduvijek imao vrlo visoko mišljenje o piscima djela koja sam čitao – a s druge strane – vrlo nisko mišljenje o vlastitoj kompetenciji da i ja pišem. Književna djela su za mene, stoga, bila shvaćena kao neki uzvišeni aspekt života prema kojem ne gajim ništa osim čistog poštovanja. I još uvijek je tako. Samo što se moje poimanje vlastitog pisanja značajno promijenilo s vremenom.

3.

Priložio sam, za prijamni, jedan teorijski rad – nešto o odnosu filozofije i kazališta kroz povijest, a vezano uz Hegela, svog *Hipolita iz predgrađa* i jednu kratku priču pod nazivom *Komarci*. Nisam očekivao da ću upasti, ali poslušao sam svog oca kada mi je rekao da ne postoji ništa loše u tome da barem probam izaći na prijamni. Konačno, ako to i ne upali, mogu uvijek otići studirati filozofiju. Ali desilo se to da sam upao iz prve, što nikome nije bilo začudnije nego meni. Na prijamnom sam upoznao neke ljude s kojima sam proveo vrlo zanimljivo vrijeme u razgovoru. Neki od njih nisu prošli u užu krug, neki su upali, ali u svakom slučaju moj dojam svih njih, i nesuđenih i budućih kolega i kolegica od početka je bio isti; *oni bi trebali biti ovdje. Oni su rođeni za ovo. Koga vruga ja radim ovdje? Ja nisam rođen s perom u ruci, kao oni.*

4.

Tako sam tijekom prve tri godine studija dobio opsesivnu želju da budem najbolji u tome što radim. Morao sam na neki način opravdati činjenicu da sam upao na Akademiju i da to nije bila čista sreća. Morao sam sebi dokazati da vrijedim dovoljno da bih mogao studirati

Dramaturgiju. Počeo sam stoga čitati mnoge priručnike za pisanje (*Save the cat!* Npr.) ne bih li u njima pronašao odgovore na pitanja koja sam imao. Kako bi trebala izgledati drama? Kako bi trebao izgledati scenarij za dugometražni film? U kojem trenutku drama započinje? Koji je *percipitating event*? Što je to *klimaks*? Kako – gdje i zašto se drama mora odvijati? Koja konstelacija likova mora biti da bi drama mogla funkcionirati? Kako pisati? Kako se *točno* piše a kako se *krivo* piše? Koje *greške* treba na vrijeme prepoznati? *Nisam želio činiti nikakve greške u pisanju. Sve je moralo biti 'savršeno'*. Često sam tako upadao u zamku koju jedino mogu nazvati: dijalogom sa samim sobom. Počeo bih recimo raspisivati neku situaciju, pa bih u nekom trenutku stao i zaključio da se moram vratiti na početak, promijeniti jedan segment, ispraviti ovu ili onu grešku, pa krenuti sve ispočetka. Tako bi finalni produkt često bio rezultat mojeg unutarnjeg dijaloga sa samim sobom, nerazumljiv svima drugima osim meni samome. Na upite svog budućeg mentora, Tomislava Zajeca – što sam zapravo time htio reći – upadao bih u nekakve apstraktne nebuloze kojima sam pokušavao objasniti ono što nikome drugome osim meni samome nije bilo jasno. Konačno, nije bilo jasno niti meni. Nemali broj puta prisjetio sam se načina na koji sam pisao *Hipolita iz predgrađa*. I pokušavao sam prizvati taj 'način' i tu 'lakoću' pisanja natrag, ne bih li se svaki put vratio natrag na početak. Obrisao bih sve što sam započeo jer nije bilo u skladu s ovim ili onim normama pisanja, pa bih počeo ispočetka. I tako u stvari mogu na prste jedne ruke nabrojati zadatke s kojima sam bio zadovoljan, tijekom BA studija.

Nije mi bilo jasno kako je moguće da sam jedan tekst na pisao s takvom lakoćom, ma kakav god on bio, a sve ostale jedva uspijevam dovršiti. A ako i uspijem, onda je to uz tešku muku. Proces pisanja za mene je u ovom periodu ekstremno bolan i s vremenom počinjem zazirati od svakog novog zadatka kojeg dobijem na predavanju. Ipak – povremeno si govorim da je ta teškoća nešto sasvim normalno. Da je to znak da sam na pravom putu, jer *ne bi to bilo to da je jednostavno*. Sjećam se jednog zadatka, koji nam je bio zadan na predavanju Dramskoga pisma, od strane profesora Zajeca, a glasilo je otprilike ovako: „Dvoje ljudi. Jedan od njih ima olovku. Drugi želi tu olovku. Napišite dramsku situaciju iz toga.“ Mislim da sam bacio nekoliko draftova u smeće, prije nego sam napisao situaciju o dva Židova u nekoj ćeliji u koncentracijskom logoru. Jedan od njih ima olovku kojom piše oproštajno pismo svojoj obitelji (na zidu ćelije) a drugi želi tu olovku, da se ubije s njom. Možda jedan od dva ili tri zadatka s kojima sam bio koliko toliko zadovoljan, u tom periodu. Finalna verzija scene nastala je u zadnji trenutak – nisam si želio ostaviti prostora za razmišljanje.

Promatrao sam s kojom lakoćom moje kolegice obavljaju zadane zadatke, te je u meni rasao neki oblik zavisti. *Kako netko može biti tako smiren i opušten prilikom pisanja?* Jedino o

čemu sam ja razmišljao, pišući, bilo je kako će to što pišem izgledati i hoće li zadovoljavati norme starih majstora, odnosno, hoće li biti onako kako u priručnicima stoji. Kako mogu napraviti da to što pišem bude bolje. Da ima neku *kvalitetu*. Svaka ideja koju sam dobio, stoga bi prošla kroz mnogo različitih parametara koje sam si sam postavio. Npr. je li to što pišem već viđeno? Je li to dovoljno duboko, da bi bilo vrijedno pisanja? Je li zaplet dovoljno kompleksan? Bavi li se drama relevantnom problematikom današnjice? Itd.

Kao što sam naveo ranije, imao sam veliko strahopoštovanje prema poslu kojim sam se tek počeo baviti. Držao sam, tako, da se recimo dramski tekstovi ne bi trebali baviti običnim ljudima već velikanima. Na neka predavanja, donosio sam tekstove o Neronu, tako, a na neka druga, kao inspirativni materijal ep o *Beowulfu*. Stvari nisu smjele biti jednostavne – morale su biti velike i značajne. A moji radovi morali su biti genijalni, još neviđeni.

Tek nekoliko godina kasnije, na MA studiju, uspio sam se opustiti. Riječima profesora Zajeca – *stvari su jednostavnije nego što mislite. Imate sve što vam je potrebno da pišete*. Ali do tog trenutka, čitav se niz drugih okolnosti morao dogoditi, da bih shvatio koliko sam si bespotrebno zakomplicirao pisanje. Koliko sam si blokada postavio. Prvu i najveću od svih, nazvao bih:

5.

Strahom od praznoga papira. Ne znam što je bilo toliko strašno kod njega, ali znam da sam osjećao snažnu potrebu konstantno brisati ono što pišem, jer *nije dovoljno dobro*. S jedne strane, užasno mnogo sam kontemplirao o tome što želim napisati. Čitajući priručnike o tome kako bi dramska situacija trebala izgledati, kako bi trebalo graditi likove, itd. Onda bih promišljao svoje situacije iz perspektive tih priručnika i zaključivao da nisu dovoljno dobre. Pa bih obrisao sve i počeo ispočetka. Pisanje mi se sve više počinjalo činiti kao neka bogom dana disciplina koje nisam bio dovoljno vrijedan. Odnosno, za koju nisam imao ključ koji svi drugi imaju. S druge strane, da sumiram, vjerujem da si nisam želio dozvoliti da nešto što pišem ispadne 'loše' – što god to značilo. Imao sam neku ideju o tome kako bi djelo trebalo izgledati, i to je bilo jedino važno.

6.

Tako sam počeo zadatke rješavati u zadnji trenutak; kao onu dramsku situaciju o dvojici Židova u koncentracijskom logoru. Ne razmišljajući mnogo o napisanom, trudio sam se pisati samo kako bih dovršio zadatke. Nakon nekog vremena, počeo sam odustajati od materijala, čvrsto uvjeren da u mom pisanju ne postoji ništa vrijedno pisanja. *Bitno je da se zadaci obave*.

Nije bitno kako. Poneke zadatke ipak ne obavljam do kraja. Druge pak obavljam, ali me kasnije sram čitati ih. Obavim zadatak, spremim dokument u neki folder i idem dalje. S druge strane, u ovom periodu BA studija ne pišem gotovo ništa za sebe. Možda s vremena na vrijeme dobijem neku ideju da napišem nešto, nevezano uz studij, pa se upustim u pisanje. I neko vrijeme zaista pišem, raspisujem tu ideju koju imam, ali u trenutku u kojem početni impuls zgasne, brišem sve što sam napisao i govorim si kako ta ideja ionako nije bila dovoljno dobra da se raspiše. Svaki put kad se ovaj postupak ponovi, sve više i više potvrđujem predodžbu o vlastitoj nekompetenciji da pišem.

7.

Stoga sam, završavajući Preddiplomski studij, prilično uvjeren da neću upisati i Diplomski. Moje ocjene, naime, u tom trenutku nisu dovoljno zadovoljavajuće, da bih dobio direktan upis na MA. Počinjem vjerovati da je *iluziji* došao kraj i da ne postoji ništa što mogu napraviti da upišem i Diplomski. *Ipak nisam dovoljno vrijedan da bih bio ovdje. Moji radovi nisu dovoljno dobri.* Konačno, potpuno gubim volju za pisanjem, jer jedino što dobivam od toga jest glavobolja i bezbroj obrisanih stranica papira. Tu je također i taj izjedajući osjećaj neuspjeha koji se sa svakom obrisanom stranicom povećava. *Što više brišeš to što pišeš – to više sebi dokazuješ da nisi u stanju obaviti posao do kraja.* Ne vjerujem da postoji nešto bolnije od brisanja napisanog teksta. Također, ne vjerujem da postoji niti nešto apsurdnije od toga kad si autor to sam napravi. Dođe kao vrlo brutalno samoranjavanje.

8.

Ipak, odlučio sam se prijaviti na prijamni za Diplomski studij. Kao i prije Preddiplomskog, zaključujem da nemam što za izgubiti. Ako ne uspijem te godine, možda ću uspjeti iduće, a ako ne, valjda će i BA diploma biti dovoljna. A i uvijek mogu na filozofiju.

9.

Pišem dramu *Obojani* s kojom izlazim pred komisiju. *Obojani* jest drama nastala također u zadnji čas. Odlučio sam ju napisati nekoliko dana prije roka predaje radova, s jedne strane zato što sam se sve do onda nećkao bi li trebao pristupiti prijamnom, a s druge strane zato što si nisam želio ostaviti puno prostora za razmišljanje; kao što sam napravio s mnogim zadacima prije toga. Nakon završetka pisanja drame osjećam neki oblik srama i zazirem od čitanja – zbog straha da u njoj neću pronaći nešto *pogrešno napisano*. Nije bilo prvi put da sam

osjetio taj osjećaj u kontekstu pisanja, ali ovdje je, držim, bio najintenzivniji. Sram je, kako sam poslije shvatio, vrlo dobar indikator da je autor na pravom putu.

10.

Ali prošlo je dosta vremena, dosta neuspjelih tekstova i još dosta glavobolje, prije nego sam odlučio prihvatiti taj osjećaj kao neko vlastito sredstvo orijentacije. Prošao sam na prijamnom, naime. I upisao Diplomski. Odabrao mentore: Tomislava Zajeca (Autorske poetike) i Ladu Kaštelan (Filmsko pismo I). Na kolegiju Filmskoga pisma, počeo sam raspisivati ideju za film koji bi se bavio Filipom Zavadlavom, trostrukom ubojici iz Splita (obzirom da se incident u Splitu baš netom prije toga dogodio). A na Autorskim poetikama, u dogovoru s mentorom, donosim razne materijale, koji ne moraju nužno biti kategorizirani kao dramski tekstovi, mogu biti u formi prozih tekstova, u formi čisto natuknica... uglavnom, profesor Zajec dao mi je potpunu slobodu u pogledu tih materijala.

S jedne strane, započeo sam istraživački proces na materijalu za Zavadlava, a s druge strane, opet sam promišljao o svom tekstu za Autorske poetike, pa donosio nekakve ideje na predavanja. Profesor Zajec uporno mi je govorio kako nije nužno da te ideje budu finalne, ali ja sam *morao* imati predložak za dramski tekst tročinske strukture. Vrtili smo se tako u krug neko vrijeme, sve dok mi nije rekao da je *mislio kako sam s Obojanima nešto shvatio, što sam opet pogubio*. U smislu, da sad opet radim po istom, dok su *Obojani* bili nešto organsko, prirodno i samo moje. Bio sam krajnje iznenađen, jer *Obojani* su nastali praktički bez prepravljavanja i korigiranja. *Kako nešto tako napisano može biti vrijedno čitanja? Pisac valjda nekoliko puta prolazi kroz svoj tekst i korigira ga... Ne piše se samo tek tako, iz ruke...*

11.

Opet, rekao sam si, *nemam što za izgubiti. Idem probati odigrati ovu igru najbolje što znam. Odnosno ne znam*. Ovaj način na koji sam do onda pisao očito nije urodio plodom, pa idemo probati drugačije. Pokušavao sam, stoga, dozvati u sjećanje iz koje polazišne točke sam počeo pisati *Obojane*. Kako je prošlo nekoliko mjeseci od pisanja te drame, znao sam samo da sam sjeo za laptop i napisao to, u dahu, bez razmišljanja, na sličan način na koji sam počeo pisati i *Hipolita iz predgrađa*. U redu – idemo probati tako, bez razmišljanja. Prvo što mi padne na pamet.

Raspisujem neke tekstove, u vrlo slobodnim formama. Neke polupjesničke slike, neke monologe, neke tekstove za koje nisam siguran što bi točno trebali biti. Donosim ih na nastavu

i s profesorom Zajecom komentiram odakle su došli, što bi trebali biti, itd. Niti jedan od tih tekstova, međutim, kasnije ne želim više razvijati.

S druge strane, postepeno odustajem od Zavadlava. Iz današnje perspektive razumijem da je to zato što sam bio previše neupoznat s materijalom, ali tada sam mislio da je to zato što nisam kompetentan da pišem o trostrukom ubojici.

Pa za što onda, pobogu, jesam kompetentan?

12.

Desilo se, spletom okolnosti, da sam upoznao jednu djevojku. A i ona je upoznala mene, ponešto bolje nego sam ja upoznao nju, pa je taj naš lijepi period druženja neslavno završio jedne noći u njenom stanu. Rekla mi je neke stvari te noći, a i noćima prije te, koje su mi ostale kao urezane u glavu. Bio sam krajnje nesiguran oko toga želim li pisati o tome.¹ S jedne strane, držao sam to područje sebe ekstremno bolnim u tom trenutku, a s druge strane, osjećao sam neopisivi poriv da nekome to kažem, nekome tko će me čuti, tko će razumjeti moju tugu i beznađe u koje sam upao. *Jer sve je trebalo biti tako lijepo, bajkovito, a opet, sve je tako brzo završilo.* Poriv da nekome to kažem odrazio se na moje tekstove u kojima je profesor Zajec opet pronašao nešto interesantno. Ja sam pak, pišući, osjećao veliki sram jer pišem o nečemu toliko intimnom i za mene bolnom, ali želja da izrazim ono što osjećam bila je značajno veća od srama kojeg sam osjećao pišući. S druge strane, po prvi put nisam razmišljao o tome kako bi moja buduća drama trebala izgledati. Nije mi bilo važno hoće li biti dobra ili loša, bilo mi je samo važno da napišem ono što mislim, a i osjećam.

Prvi draftovi *Ljubavi u afteru* uskoro su bili gotovi. Uz pomno praćenje bujice riječi koju sam zapisivao, od strane mentora, koji je budno pratio svaki korak nastanka ove drame, konačno sam ju uspio i dovršiti. Ne mogu prenasloviti koliko je mentorirani proces, koji proizlazi iz pomno strukturiranog pedagoškog pristupa, ovdje bio važan. Bez komentara, smjernica, sugestija, kritika i pohvala (kada je za njih bilo vrijeme) *Ljubav u afteru* vjerojatno bi ostala u *afteru*. Delikatan proces nastanka ove 'prve' nove moje drame stoga je urodio plodom u svakom kontekstu. I ovdje mogu reći koliko je individualni pristup rada sa studentima na MA studiju od presudne važnosti. Najednom, mi studenti više nismo svi zajedno, više ne dobivamo zadatke koje moramo obavljati, kao da smo u školi, već pišemo ono što mi želimo, na način na

---

¹ Ovdje treba staviti malu zagradu. Kada kažem da nisam bio siguran 'želim li pisati' o tome – to kažem iz današnje perspektive. Ne mogu reći, sa sigurnošću, da sam tada uopće razmišljao o nečemu takvome kao o materijalu za pisanje. I dobro je da nisam. U suprotnom bih vjerojatno počeo kontemplirati o tome koja bi struktura najbolje odgovarala tekstu – koja bi karakterizacija fiktivne junakinje bila najbolja, itd. I onda ne bih ništa napisao, kao i mnogo puta do onda. Ovako sam pustio riječi na papir i one su izašle onako kako su jedino mogle izaći.

koji mi smatramo da trebamo. S time u vidu, taj početak pisanja ponekad je nezgodno za započeti. Neki studenti, poput mene, imaju problem s otvaranjem prema papiru, odnosno bježe od njega zbog ovih ili onih barijera, pogrešnih pretpostavki i strahova. *I nesigurnosti*. I na temelju toga ne mogu izjaviti ništa osim najdublje zahvalnosti svom mentoru, profesoru Zajecu, koji me na putu nastanka ovoga teksta pratio, podržavao i mentorirao.

Što se tiče nastave Filmskog pisma, postupno sam odustao od ideje *Zavadlav*. Nešto kasnije, došao sam s novom idejom, profesorici Kaštelan. Želio sam napisati scenarij o Franu Krsti Frankopanu.

13.

Držim, iz ove sadašnje perspektive, da je veoma važno za mladog studenta Dramaturgije koji ima sličan problem koji sam i ja imao, da prepozna polazišne točke iz kojih kreće u pisanje. Da analizira svoj proces rada. Koje su 'dobre' polazišne točke, a koje su 'loše'. Odnosno, odakle je njegov rad koji proizvodi najplodnosniji? Odakle kreće? Kod svakog autora je drugačije, ali važno je prepoznati to u sebi, te znati to ispoljiti van. U trenutku u kojem mi je profesor Zajec rekao da u draftovima *Ljubavi u afteru* postoji nešto interesantno, počeo sam istraživati proces nastajanja tih tekstova. Postoji li bilo što u njima što je slično s *Obojanima*? – postojalo je, dakako. Osjećaj srama i neugode, pri iskazivanju unutarnjih emocija vezanih uz spomenutu temu. Prepoznavanje te emocije, prilikom pisanja, bilo je presudno u mom razumijevanju svog procesa pisanja i stvaranja. Sram, dakako, nije moja jedina polaznišna točka. Ali je bila prva koju sam sa sigurnošću uspio prepoznati.

A otkrio sam također i još nešto, pišući *Ljubav u afteru*. Valja pisati onda kada čovjek zaista osjeća potrebu za pisanjem. Riječima Charlesa Bukowskog: *Don't write if it doesn't come pouring out of you, like a waterfall*. Sve ostalo uzaludan je pokušaj kroćenja praznog papira. Ne mogu pisati samo zato da bih pisao, ne piše tekst sam sebe, ja pišem tekst. Kako bih ga mogao pisati, ako nemam ništa za reći?²

14.

Istovremeno, na kolegiju Filmskog pisma, bavio sam se Franom Krstom Frankopanom. Točnije, periodom u kojem se protagonist nalazi u zatvoru u Novom Bečkom Mjestu i godinu dana čeka svoju smrt. Čovjek koji u cvijetu mladosti, zatvoren, čeka smrtnu presudu. Ima nešto moćno u toj temi, nešto što me privuklo još kada mi je godinu dana ranije Darko Bakliža,

---

² A što dulje pišemo, to više i češće osjećamo potrebu za stvaranjem.

profesor na odsjeku Animacije (ALU), predložio da napravimo eksperimentalno-animirani film o toj temi, koji bi se bazirao na Frankopanovoj erotskoj zbirci pjesama *Gartlic za čas kratiti* – koju je pisao za vrijeme svog zatočeništva. Moja impresija tim čovjekom, koji je istovremeno bio poliglota, pjesnik, ratnik, prevoditelj (Molierea, npr.), vojskovođa, romantik, plemić-magnat (*markiz*), borac za slobodu, itd. – urodila je željom za pisanjem scenarija o njemu, predviđenog za dugometražni igrani film. Tako sam, u dogovoru s mentoricom, profesoricom Kaštelan, odlučio započeti proces istraživanja. Počeo sam, za početak, prikupljati osnovne informacije o njemu, osnovnu faktografiju. Zatim sam, pak, u kontekst stavio vrijeme u kojem je živio, pa sam počeo istraživati period Novog vijeka u Hrvatskoj. Obratio sam se profesorici s FFZG-a, Nataši Štefanec, specijaliziranoj za taj period povijesti u Hrvatskoj, koja mi je uvelike pomogla u prikupljanju informacija, dala mi preporuke za neke knjige koje bi valjalo pročitati vezano uz taj period... Prilično sam mnogo, u stvari, proveo istražujući taj period, a jako malo pišući. Što je i sasvim logično, kada se uzme u obzir sveobuhvatnost tog povijesnog perioda. Negdje pred kraj drugog semestra prve godine MA studija, shvatio sam da sam zagrizao malo više nego što mogu prožvakati, pa sam odlučio odgoditi taj projekt – što je značilo i produživanje jedne godine svog studiranja.

15.

Pisati znači biti u vremenu. Nisam bio sasvim siguran u značenje tih riječi, koje je izgovorio profesor Zajec, sve dok se nisam suočio s praznim papirom, na onaj način na koji se s njime jedino treba suočiti. Pisanje stoga danas tumačim kao djelovanje. U najširem smislu, ono nije različito od načina na koji čovjek hoda, ako hoda smireno i opušteno, ne razmišljajući o tome *kako hoda*. Za razliku od anksiozne i nesigurne osobe, koja premisslja svaki korak koji čini, pa nervozno povremeno prstima prolazi kroz kosu ili paranoične osobe koja gleda iza sebe, pa naglo ubrzava hod, pa onda pak vadi mobitel i spušta pogled pored slučajnih prolaznika, ne bi li se slučajno susrela s negodovanjem te potpuno nepoznate osobe. Razmišljamo li o tome kako hodamo? I zašto to činimo? Razmišljajući o tome kako bi nešto trebalo izgledati, to što činim (pišem) gubi svoj smisao. Ako previše mislim o tome kako ću hodati, u nekom trenutku ću sjesti i odustati od uzaludnih pokušaja pomicanja nogu. Umjesto da dozvolim nogama da idu kako znaju, kako su naučene tamo gdje ja želim da idu, ja se uplićem u njihov proces pomicanja i tako ih zaustavljam.

Pisanje je to što jest i ništa više od toga. Pisanje ne bi, stoga, trebalo biti različito niti od načina na koji poneki pustolov promatra svijet. *Bivanje u vremenu* tako danas tumačim kao mogućnost potpune opuštenosti pred papirom, unutar koje je autor ipak sasvim fokusiran.

Konačno; ne piše tekst sam sebe; autor ga piše. I kao što pustolov impresionirano tumara džunglom, on ne dopušta džungli da ga vodi – jer odvest će ga u smrt. Pustolov, potpuno svjestan i prisutan, svjedoči impresiji svijeta oko sebe, ali ne dopušta istom da ga vodi. U njegovim je rukama kormilo, kojim upravlja shodno okolnostima svijeta; jer on sam ne postoji van parametara svijeta u kojem živi. Jer što je pustolov bez džungle? Mornar bez broda? Pisac bez papira?

Taj unutarnji fokus autora, sličan instinktu pustolova, od presudne je važnosti u pisanju. Pisanje bez fokusa jednako je beskorisno kao i nemogućnost pisanja, što sam nešto kasnije shvatio.

16.

Gigantska barijera u meni bila je potopljena, nakon *Ljubavi u afteru*. Više nisam mario o tome kako bi moji tekstovi trebali izgledati. Bilo mi je važno samo da pišem, da pronalazim sebe u različitim aspektima svijeta, te da zapisujem svoje impresije o njemu. Otkrio sam koliko je važno biti iskren sam prema sebi prilikom pisanja. Kontemplirajući o načinima na koje bi djela trebala biti napisana, lažem svoj unutarnji autorski ja. *Postoji jedna autorska istina koja samo na jedan način može izaći van. Sve ostalo može biti dotjerivanje materijala, ali to dotjerivanje ni pod razno ne dolazi prije prvog pisanja.*

17.

Potapanjem te barijere, međutim, otvorio sam jedan novi problem. Bujica riječi izašla je iz mene tijekom pisanja *Ljubavi u afteru*, pronašao sam svoj 'modus operandi' i sada ga više nisam znao zaustaviti. Nisam ni primijetio da sam rekao ono što sam želio reći – vezano uz tu djevojku, koju sam ranije spomenuo – te da sam na taj način 'izvršio dužnost' pisanja. Počeo sam pisati jer me papir zvao k sebi, jer nisam imao druge. Želio sam konstantno pisati, o svemu, misleći da se moj autorski ja otvorio i da se više neće zatvoriti. Pisao sam tako o za mene relevantnim i irelevantnim temama, podjednako, u nemogućnosti da napravim razliku između onoga što želim pisati i što ne želim pisati. Na neki način, jedna je barijera bila prijeđena, ali pojavila se druga. I postao sam opet nezadovoljan time što radim. Nakon što sam prešao barijeru koja mi je od davnih dana bila postavljena u glavi, riječi su iz mene izlazile gotovo pa i nepozvane. Nisam imao priču za ispričati, a pisao sam. O svemu i svačemu, kao dijete koje slika bojcama po papiru ili pas koji trči za autom, ne znajući zapravo zašto to radim, bilo je važno samo da to radim. Kao da sam do tog trenutka bio gluhi, pa sam najednom dobio moć sluha i odjednom je svaki zvuk postao zanimljiv. A ako je svaki zvuk zanimljiv, onda niti jedan

nije poseban. Ipak, držim da je bilo neophodno proći i tu fazu pisanja, kako bi se osvijestila važnost autorskog fokusa u pisanju.

18.

Čitajući djelo Arthura Schopenhauera *O pisanju i stilu*. Jedan citat, s početka knjige, omogućava mi da ponešto bolje analiziram i osvijestim svoje pisanje. „Ponovno se može reći da ima trovrskih autora: prvo, takvih koji pišu ne misleći. Oni pišu po pamćenju, po reminiscencijama, ili čak neposredno po tuđim knjigama. Ova klasa je najmnogobrojnija. Drugo, takvih koji misle istom kad pišu. Oni misle zato da bi mogli pisati. Vrlo su česti. – Treće, takvih koji su mislili prije nego su počeli pisati. Oni pišu, samo stoga što su mislili. Rijetki su.“

Mogao bih možda poneke svoje drame kategorizirati u ove tri skupine. Ipak, ne smatram da jedne isključuju druge. Proces pisanja uvrće se izvrće sam u sebe, te vrlo često obuhvaća sve tri kategorije istovremeno. Nemoguće mi je zamisliti, sada, da bi netko bez prethodnog razmišljanja (okvirno rečeno) napisao roman. Niti dramski tekst. Nešto što proizlazi iz pamćenja ili reminiscencije, autor će nužno kritički početi analizirati, pa prije nego nastavi, početak će misliti o već napisanom. Tako bih rekao da je proces pisanja (vezano uz ove tri kategorije) sličniji tesseractu, kocki koja ulazi i izlazi iz same sebe. Ovaj Schopenhauerov prikaz kategorija je pak dvodimenzionalan, ali s druge strane – omogućava čitatelju da osvijesti vlastito pisanje na jedan novi način, da analizira sebe i svoj proces rada, te da uoči gdje, kada i na koji način piše. *Odakle piše*.

Kako bilo da bilo, u kojoj god kategoriji se pisac trenutno nalazio, on nužno ima neki oblik fokusa pisanja, ukoliko kani to djelo dovršiti. Ako pišem iz reminiscencije, pišem fokusirano na određenu emociju koju želim iskazati. *Bol je, recimo, dobra emocija za pisanje. S druge strane – bol je također i vrlo opasna emocija za pisanje. Na početku se čini kao vrlo plodno tlo za kreativnost, a kasnije postane kao neka jama bez dna. Mladi pisac se tako pronade, spletom okolnosti, u toj jami, iz koje više ne može pronaći izlaz. S jedne strane, osjeća da se vrti u krug oko poznate tematike, ali s druge strane, počinje romantizirati tu emociju, tako da više ne može raspoznati 'primjerenu' dozu pathosa u svojim tekstovima. Nije ju više u stanju dozirati, pa onda ta 'bol' – ako se tako to može postaviti – izlazi iz njega, kao krv iz ne sasvim zašivenih rana, dok on sam više nije siguran kako ju opet može zašiti. Bol je, stoga, svakako interesantna emocija za inspiraciju, ali može se veoma lako pretvoriti u zečju rupu. I u redu je dok pisac ima što za reći o tom bolu, no s vremenom će ga ispucati – početak će se sve više i više motati oko poznatoga, misleći da mu je to jedini alat za pisanje. Konačno, sve će manje i manje pisati – ukoliko je bol jedina emocija iz koje piše – a sve će više psihički obitavati u cikličkom*

proživljavanju traume iznova i iznova. I u redu je, dok pisac ima što za reći. Samo da ne naštetim sam sebi na tom putu. 'Neke teme ne diraju se prije vremena.' – Živa istina!

Elem, ako ulazim u pisanje nakon kontemplacije o pojedinoj temi, onda pišem kako bih elaborirao tu istu temu. Ne postoji pisanje bez fokusa. Tako bih rekao da dobar dio tekstova pisan između *Ljubavi u afteru* i *Pater familiasa* nije imao svoj unutrašnji fokus. Bili su pisani, jer sam ih želio pisati, ali ne i napisati; kao da sam zaboravio na riječi C. Bukowskog, koje su mi u nekom trenutku veoma mnogo značile – *...unless it comes out of you pouring like a waterfall...*

19.

Spletom okolnosti, međutim, opet sam pronašao spisateljski fokus, makar ga tad nisam znao kategorizirati, niti prepoznati. *Pater familias* nastao je kao produkt događaja i pojedinih okolnosti u kojima sam se našao, a o kojima sam želio govoriti. Nisam, doduše, još onda mogao raspoznati razliku između spisateljskog fokusa koji me primio, i onog uobičajenog *pisanja radi pisanja*. Mислеći da će tako biti uvijek, napisao sam *Patera*, a kasnije i *Viktoriju* (prvu verziju), pa zatim i drugu. O spisateljskom fokusu, naučio sam ponešto i nakon posljednjeg komisijaskog ispita na drugoj godini MA studija.

20.

Na komisijaskom ispitu na kraju druge godine MA studija, profesor Goran Ferčec priupitao me u kojem ću trenutku prestati pisati o *općim mjestima*, *općim stvarima* i sličnom. Citirao je jednu repliku iz moje najrecentnije drame, *Viktorije*, u kojoj protagonist djela kaže svojoj ženi „Mi smo ove razgovore vodili već milijun puta, a na neku foru, nikad si nismo ništa rekli.“ Na taj način protumačen je i moj rad – kao niz replika u kojima se likovi konstantno i uzastopce vrte u krug, bez da si išta kažu. Ne znam koji me točno aspekt te kritike najviše uznemirio. Je li bilo do toga što sam se počeo pitati – jesam li išta napravio? Ili je bilo do toga što nisam mislio da je profesor Ferčec shvatio moj tekst na onaj način na koji sam htio. *Vrtim li se i ja cijelo vrijeme u krug? Jesu li svi moji tekstovi u stvari isti?* Ili zato što sam bio veoma svjestan bolnog područja iz kojeg je taj komad izašao. Najednom mi se učinilo da sve tekstove pišem iz iste polazišne točke, iz neke otvorene rane ili traume od ranije. Pisanje, pak, koliko god da je lijepo, može biti često ekstremno bolno, pogotovo ako autor piše o nečemu za njega bolnome – on proživljava taj događaj iznova i iznova, sve dok ne napiše komad. Tako je (druga) *Viktorija* i nastala, pa je jasno zbog čega sam bio uznemiren kritikom.

Ipak, do tog trenutka nisam baš razmišljao o polazišnoj točki od koje krećem tijekom pisanja. Najednom mi se učinilo kako postoje i brojne druge mogućnosti za pisanje; koje nisu samo reminiscencija, ponovno otvaranje rana iz prošlosti i slično. Opet sam vratio u sjećanje Schopenhauerovo djelo *O pisanju i stilu*. Počeo sam premišljati različite moguće moduse ulaska u pisanje. I na trenutak – kao da su se vratile sve nesigurnosti i anksioznosti, a strah od praznog papira ponovno me počeo izjedati. *Zašto pišem to što pišem? Zašto je to relevantno?*

Počeo sam, naime, tu kritiku stavljati u kontekst svog rada i svih svojih radova do sada. Od *Hipolita iz predgrađa* do *Viktorije*, djela se mahom mogu pozicionirati u neka kvartovska okruženja, koja sam do *Viktorije* već prilično 'ispucao'. Tako je posljednji draft *Viktorije* zaista najopćenitiji, makar sam u njemu najviše istraživao odnose među likovima i držim da sam uspio otići korak dalje od prijašnjih tekstova. Ipak, neko poimanje vlastitog stvaralaštva bilo je osvjetljeno drugim bojama nego ranije.

'Općenitost' moje nove *Viktorije* ipak me nije pretjerano dugo uznemiravala. Znao sam koji segment priče (točnije, koji segment odnosa između likova) sam želio istražiti, koju priču sam želio ispričati i na koji način. Znao sam čime sam se bavio. Pa neka i napišem još dvadeset takvih drama, pisat ću ih dokle god mi fokus bude uzimao pojedini segment iz istog miljea, jer to znači da sam intimno vezan uz njega, te da nosi određeni značaj za mene, odnosno da postoji nešto vrijedno istraživanja u njemu. Iako, postoje i druge polazišne točke vrijedne istraživanja.

21.

Držim, ipak, da autor mora biti intimno povezan s temom koju piše. Nova *Viktorija* koliko god bila općenita i dalje je deset puta subjektivnija od bilo kakve drame ili scenarija o Frankopanu kojeg bih sada mogao napisati. I dalje je deset puta 'organskija' od bilo koje teme koju bih uzeo pod ruku, a da s njom nisam upoznat kako spada. 'Organskije' i 'subjektivnije' ovdje tumačim kao 'istinitije'. Čvrsto sam uvjeren u važnost iskrenosti autora prema vlastitom pismu, kad govorimo autorskom pismu. Nekad prije, tijekom Preddiplomskog studija, pisao sam tako što bih uzeo određenu temu i počeo pisati o njoj, recimo iz razloga što je 'relevantna' ili zato što sam mislio da 'nešto treba biti ispričano'. A da ne govorim o tome koliko su takve teme bile daleko od mene. Samim time – za mene su bile 'lažne' i neistinite – pa u tom kontekstu i nisu mogle biti dovršene.

22.

Prošlo je od tog komisijskog ispita do sada nekih dva mjeseca. U međuvremenu, spletom okolnosti, počeo sam opet premišljati vraćanje ideji o Franu Krsti Frankopanu, koju sam htio

raspisati u scenarij za dugometražni igrani film. Unazad posljednja dva mjeseca, međutim, počeo sam razmišljati i o tome kako bi u stvari bilo interesantno njegovu priču raspisati u formi romana, a ne scenarija za film. Razloga za to ima nekoliko; započeo sam pisanje dvije kratke priče. Jednu o narkomanima i alkoholičarima u centru za odvikavanje, pod nazivom *Skidanje*, te jednu o skipperima na jednom našem otoku, koji provode dane na moru, a noći u klubovima; *Štrapanje*. Zaključio sam u nekom trenutku da bi i jedna i druga priča mogle funkcionirati kao romani, obzirom na količinu likova i poznatih mi priča o svima njima, te sam tijekom ljeta započeo proces raspisivanja tih priča u romane; te mogu reći da taj proces za sada djeluje relativno uspješno.

Spominjem to, međutim, iz razloga što su mi obje te tematike i suviše poznate. Tako, riječima profesora Ferčeca, vjerojatno ne bih rekao ništa novo. Ili možda bih, ali kroz vrlo poznatu i obrađenu tematiku. Nevezano za to, ti romani će svakako u nekom trenutku biti dovršeni, jer osjećam neki oblik dužnosti prema samome sebi da ih dovršim. S druge strane, osjećam da postoji nešto unutra što još nije izrečeno. A konačno i možda najvažnije, osjećam da je to ono što ja *trenutno mogu napisati*. *I tu bih stavio jednu malu zgradu. Ukoliko pišem o nečemu što ne poznam, neću to nikad moći napisati onako kako bi to napisao netko upoznat s tom temom. Nazvao bih to – svojom etikom pisanja.*

S druge strane, tu je taj Frankopan. Koji mi odvlači pozornost već godinama i čiju priču zaista želim ispričati. Ali ona nije nešto što *trenutno mogu napisati*. Ona je nešto što bih želio napisati. I činjenica je da neću nikad moći biti upoznat s Frankopanom na način na koji sam upoznat s, recimo, spomenutim temama u ove dvije kratke priče. Kako iz te perspektive pomiriti dvije krajnosti? Ili ću pisati o nečemu što ne poznam, pa neću nikad ući onoliko duboko unutra, koliko bih ušao da pišem o temi koja mi je poznata... ili ću promijeniti pristup svom radu.

23.

U moje je ruke spletom okolnosti došao roman Marguerite Yourcenar, *Hadrijanovi memoari*. Na kraju romana, postoji nešto vrlo slično autoreferencijalnom tekstu, u kojem autorica izlaže koliko je vremena provela istražujući temu, putujući svijetom, čitajući o Hadrijanu. Koliko se posvetila njemu – dok ga nije mogla vizualizirati u potpunosti. I nije samo do toga koliko se posvetila njemu, nego koliko je puta odustala, te koliko se puta vratila toj temi natrag.

Shvatio sam tada koliko je važno za autora da bude intimno involviran u temu kojom se bavi. Jer intimna prisnost autora s tematikom kojom se bavi omogućava usmjerenost fokusa na određenu tematiku. Ako već i nije dubinski i intimno *a priori* upoznat s tematikom, onda ima

dužnost upoznati se s njom, na sve moguće načine kojih se može domisliti. Bez toga, ne vidim kako bi bilo moguće stvarati.

Prvi put kad sam počeo raspisivati ideju o Frankopanu, počeo sam prikupljati materiju, pa onda iz te materije u svojoj zatvorenoj sobi pokušao složiti nešto što bi izgledalo kao scenarij za film. Ali niti jednu jedinu repliku nisam bio u stanju napisati. Svi moji draftovi bili su ubrzo bačeni u smeće, kao što sam često znao činiti i prije, s temama koje nisam poznavao dovoljno dobro da bih se usudio njima baviti. Ova barijera može se prijeći potpunim prepuštanjem autora teritoriju kojeg još ne poznaje. I to je nešto što bih nazvao, recimo, autorskom dužnošću. Mogu pisati o nečemu što znam. Ali nemam nikakvo pravo pisanja o nečemu čemu se nisam dubinski i iskreno posvetio. Čak i nije toliko do toga imam li 'pravo' ili nemam 'pravo'. Jednostavno ne mislim da bih bio u stanju završiti taj tekst bez potpunog usmjerenog fokusa. Bez toga, pisat ću o svemu i svačemu, a ujedno ni o čemu. Riječima svog mentora, profesora Zajeca, *Pravi autori uvijek znaju koliko sebe su ostavili na papiru*. – Znaju, jer znaju o čemu su pisali. I zašto su pisali.

24.

Jedno je pisanje o poznatim temama, a drugo je mogućnost prepuštanja još neistraženim svjetovima, dok i oni ne postanu poznati. Jedno je pak nusproizvod drugog; da bih se mogao prepustiti nepoznatom, prvo moram naučiti artikulirati ono što mi je poznato. Moram se upoznati s vlastitim alatima unutar poznatog okruženja, ako bi ih ikad želio koristiti unutar nepoznatog. S time u vidu, proces pisanja vidim kao proces rada na sebi, a rad na sebi i otvaranje prema novim, još neistraženim teritorijima, kao rad na pisanju. *Pisanje je djelovanje. Ako sam cijelo vrijeme na istom, cijelo ću vrijeme pisati iste tekstove.*

Neki kažu da je mašta dovoljna. Da nije potrebno pretjerano se vezivati uz materijal. Da je dosta uzeti činjenice i iz njih raspisati nešto. Jedan kolega mi uporno tvrdi da se prema Frankopanu mogu odnositi kao prema bilo kojoj živoj osobi. Ja se s time nimalo ne slažem, već tvrdim da su predanost i posvećenost materijalu, kao i prisvajanje istog – presudni u stvaranju novog umjetničkog djela. Dakako, mogao bih možda Frankopana raspisati u nekom eksperimentalnom formatu, kao dečka s kvarta (jer mi je takav format pisanja najpoznatiji), ali gdje je tu u stvari Frankopan? I ne kažem to iz nekog perfekcionistačkog razloga, jer smatram da moje viđenje Frankopana nije dovoljno legitimno da bi moglo biti raspisano u formi scenarija. Nego zato što neću ništa novo postići, neću se baš nimalo odmaknuti od polazišne točke, napišem li *Frankopana iz predgrađa*. Sada, kada dubinski poznajem svoje alate za

pisanje, znam i na koji način želim pristupiti pojedinoj temi, van vlastite 'sigurne zone' tj. na koji se način želim prepustiti istraživanju onog 'nepoznatog'.

Marguerite Yourcenar tragala je za Hadrijanom tridesetak godina, dok ga nije pronašla. Ibsenovim riječima: *Počinjem pisati tek onda kad likove svoje drame mogu zamisliti u kabini nekog vlaka i kad s njima mogu komunicirati*. I tako, Frankopan će jednoga dana dobiti svoj roman (ili scenarij, a možda samo kratku priču). Pa makar mi trebale godine i godine da ga pronađem. *Znam kojim sredstvima ću ga naći!*

25.

Ne sjećam se kad sam zadnji put razmišljao o tome je li nešto što sam napisao dobro ili loše. Naravno, pitam li perfekcionista u sebi, reći će da je zadnji rad katastrofa, i da može biti bolje. Međutim, shvatio sam s vremenom da ne postoji niti jedan manje relevantan aspekt stvaranja od promišljanja o kvaliteti stvorenog, tako da sam zamolio tog svog unutarnjeg perfekcionista da se odmakne od mene, barem u toku pisanja. Trebalo mu je neko vrijeme da ode, ali konačno je otišao, bez nekih loših primisli.

Time ne želim reći da ne marim za kvalitetu ili da pišem samo kako bih pisao i da mi je svejedno kako će to izgledati, nego smatram kako je perfekcionizam najgora ručna kočnica koju si autor može podići, prilikom pisanja. Najgora blokada.

Katkad perfekcionizam tumačim i kao izliku za lijenost. Ali samo katkad.

26.

S druge strane, nedavno sam igrom slučaja opet otvorio *Hipolita iz predgrađa*. Tekst mi sada iz ove perspektive djeluje apsurdno. Loše. Nezadovoljan sam njime. Ali ne pada mi na pamet da ga zbog toga mijenjam. Dapače, činjenicu da sam nezadovoljan svojim prvim tekstom uzimam kao nešto vrlo pozitivno. Znači da sam nešto napravio unazad posljednjih nekoliko godina, koliko je prošlo od prijamnog ispita na ADU. I nadam se da ću za koju godinu na sličan način promatrati i svoje druge dramske tekstove; *Ljubav u afteru*, *Pater familiasa* i *Viktoriju*. Jer ako mi i za recimo pet godina budu dobri, a ne smiješno loši, to će značiti da se nisam pomaknuo s ove točke na kojoj sam sada. Onda 'žali bože' truda u tih pet godina... Jasno, uvijek može biti bolje. Drama uvijek može biti konzistentnija, strukturiranija, otvorenija, jasnija. Likovi mogu biti kompleksniji, radnja može biti bolje razrađena. Ali to nisu stvari koje su relevantne prilikom pisanja. Prilikom pisanja, jedino je važan proces. Unutarnjeg perfekcionista

tako sada shvaćam kao prijatelja, a ne kao neprijatelja koji mi dolazi nepozvan, dok sjedim pred praznim papirom, koji mi govori da mogu to bolje napisati. On će doći kada ga ja pozovem, pa ćemo se zajedno nasmijati učinjenim greškama u starim djelima. Onda ću napisati novo djelo, popraviti ću stare greške i napraviti nove. I onda možda, jednoga dana, kad napišem nešto u čemu više neću vidjeti nikakvih grešaka, možda prestanem s pisanjem. A do onda – bit ću sretan i zahvalan na svakoj grešci koju napravim, zatim prepoznam, i u idućem djelu popravim.

Mihovil Rismondo